16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2008 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 190 (4084)

Ազգ
Azg

Քրեական գործ՝ զինվորական դատախազի նկատմամբ

Գլխավոր դատախազի մամուլի ծառայությունից հաղորդում են, որ գլխավոր դատախազի որոշմամբ քրեական գործ է հարուցվել զինվորական կենտրոնական դատախազության պաշտպանության նախարարության ֆինանսական վարչությունում ֆննվող գործերի բաժնի դատախազ Լեւոն Ղազարյանի կողմից քաղաքացի Շուշանիկ Աբրահամյանի վստահությունը չարաշահելու եւ խաբեության միջոցով վերջինիս գույքին տիրանալու կապակցությամբ: Ստուգմամբ պարզվել է, որ Լ. Ղազարյանը Շ. Աբրահամյանին խաբեությամբ հավաստիացրել եւ խոստացել է որոշակի նյութական հատուցման դիմաց օգնել վճռաբեկության կարգով բողոքարկելու վերջինիս նկատմամբ Վերաքննիչ քրեական դատարանի կայացրած մեղադրական դատավճիռը, ինչպես նաեւ հետաձգել նրա նկատմամբ 2 տարի ժամկետով պատժի կիրառումը: Նույն օրը, ղեկավարվելով «Դատախազության մասին» ՀՀ օրենքով, ՀՀ գլխավոր դատախազը կասեցրել է Լեւոն Ղազարյանի լիազորությունները՝ մինչեւ քրեական գործով համապատասխան վերջնական որոշման ընդունումը:

Tertium non datur*

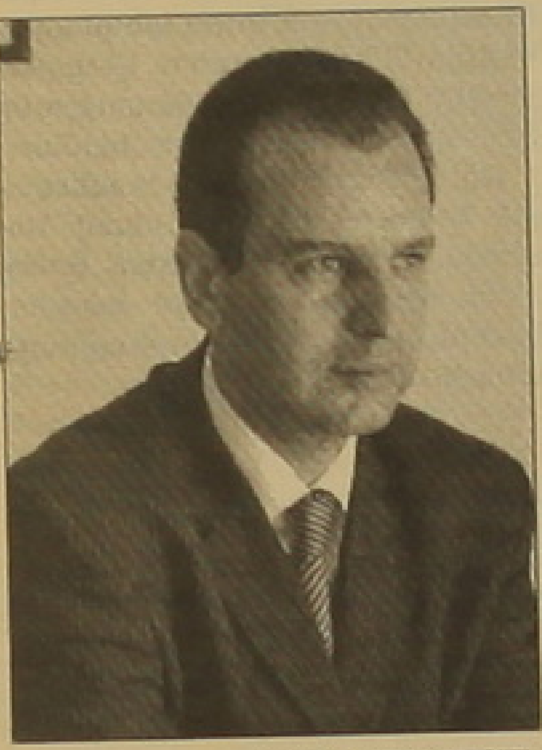

ԱՐԴԵՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ
Միջազգային իրավունքի եւ դիվանագիտության արվեստների մագիստրոս

Որպես միջազգային իրավունքի եւ դիվանագիտության արվեստների մագիստրոս՝ հաճախ չէ, որ հրապարակավ գրիչ եմ վերցնում: Առիթն այս անգամ իմ կողմից հարգված մարդու հոդվածն է, որ 2 օր առաջ տպագրվել է «**Ազգ**» օրաթերթում: Խոսքը «Նահանջ երգով» վերնագիրը կրող նյութի մասին է՝ քաղաքական գիտությունների դոկտոր, Ազգային ժողովի նախկին նախագահ Տիգրան Թորոսյանի հեղինակմամբ:

Անկեղծ ասած, հետաքրքրությամբ ընթերցեցի հոդվածը: Գրագետ էր մտածված. արդի շոու-բիզնեսի բոլոր կանոններին համաձայն: Չէ՞ որ երբ ժամանակակից ռեժիսորը վստահ է զգում, որ իր ֆիլմը ոչնչով չի տարբերվելու նույնանուն ասելիքով մյուս ֆիլմերից, լավագույն պահելու հույսով նպատակադրմամբ փորձում է որեւէ գեղարվեստի 20-30 վայրկյան նկարահանել. կարեւորը, որ նա հայտնվի ֆիլմի հենց սկզբում եւ արժանի տեղ ունենա գովազդային հոլովակներում: Փորձված այս մոտեցումը, փաստորեն, հավասարապես գործում է նաեւ հրապարակային խոսքով հանդես գալուց: Եթե հոդվածի տեքստով ամփոփել ես շրջանառության մեջ առկա մտքերը եւ լավագույնի խնդիր ունես, մի՛ փախչիր, վերցրու ու տակնուվրա արա ամենաշատ ուշադրության արժանացած, հայտնի մի որեւէ աշխատանք ու ամեն ինչ կարգին է: Կարեւոր չէ՝ ինչպես ես դատափետում (ո՞վ է խորանալու), կարեւորն այն է, որ հոդվածի սկզբում լինի:

Այս տեսանկյունից «Նահանջ երգով»-ն իսկապես ստացվել էր: Թիրախում ՀՀ նախագահի խոսքն էր ՄԱԿ-ի Գլխավոր վեհաժողովի 63-րդ նստաշրջանում, միջոցը՝ համատեքստից դուրս մասերը միջազգային իրավունքի նորմերին հակադրելը՝ հղկված հանձնելով շարքային ընթերցողի համար խրթին եզրույթներով: Ասելիքս հոդվածի հենց այդ, այսպես ասած՝ «promo» նախաբանի վերաբերյալ է:

Տես էջ 3

*. (լատ.) երրորդը տրված չէ

«Պատվո շքանշան» Արա Աբրահամյանին

Երեկ Կրեմլում Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Դմիտրի Մեդվեդեւը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի բարի կամքի դեսպան, Ռուսաստանի հայերի միության, Հայերի համաշխարհային կոնգրեսի, «Սոգլասիե» ընկերության նախագահ Արա Աբրահամյանին է հանձնել ՌԴ «Պատվո շքանշան»՝ միջազգային համագործակցության ամրապնդման գործում ունեցած մեծ ներդրման, ակտիվ հասարակական եւ բարեգործական գործունեության համար:

«Ազգը» շարունակում է մնալ ամենամեջբերվող կայքը

Ըստ ռուսական որոնողական-տեղեկատվական Yandex.ru կայքի, «**Ազգ**» օրաթերթի կայքը ամենամեջբերվողն է իր համակարգում, այնտեղ առկա հայկական մյուս սայթերի համեմատ: Yandex.ru-ն նշում է, որ մեջբերումների քանակը «Ազգ»-ից 500 է: Համեմատության համար նշենք, որ երկրորդ հորիզոնականը զբաղեցնող «Դելովոյ էքսպրես» եւ «Առավոտ» թերթերի կայքերին կանոնը զբաղեցնում է արվել 240-ական անգամ: Հաջորդ հորիզոնականը զբաղեցնող «Գոլոս Արմենիի» պարբերականից մեջբերման քանակը կազմում է 230:

ԼՂՀ պատվիրակությունը Բրյուսելում կմասնակցի Ղարաբաղի խնդրին նվիրված կլոր սեղանին

Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության (ՀԲԸՄ) եվրոպական մասնաճյուղի հրավերով Բրյուսել են մեկնել ԼՂՀ արտաքին գործերի նախարարի տեղակալ Էդուարդ Աթանեսյանը եւ ԼՂՀ նախագահի աշխատակազմի տեղեկատվական գլխավոր վարչության պետ Դավիթ Բաբայանը: Ինչպես «Արմենպրեսին» տեղեկացրին ԼՂՀ ԱԳՆ մամուլի ծառայությունից, այս շաբաթ նրանք կմասնակցեն Ղարաբաղում ստեղծված իրավիճակի եւ տարածաշրջանի վերաբերյալ ԵՄ քաղաքականությանը նվիրված կլոր սեղանին, մի շարք այլ միջոցառումների, կունենան տարբեր հանդիպումներ: Կլոր սեղանը եւ հարակից միջոցառումները նպատակ ունեն երկխոսություն հաստատել Լեռնային Ղարաբաղի ներկայացուցիչների հետ ԵՄ արտաքին քաղաքականության շրջանակներում՝ Ղարաբաղի ապագայի վերաբերյալ:

Ադրբեջանում ավարտվեցին նախագահական ընտրությունները

Ըստ Exit poll-ի արդյունքների Ադրբեջանի նախագահական ընտրություններին մասնակցել են ընտրողների 73%-ը: Նույն այդ Exit poll-ի տվյալներով գործող նախագահ Իլհամ Ալիեւը ստացել է ընտրողների ձայների 85.7%-ը:

Ֆրանսահայ կազմակերպություններն սկսում են բողոքի ակցիաները

Ֆրանսահայերի երիտասարդական մի շարք կազմակերպություններ չորեքշաբթի օրերին կազմակերպելու են ակցիաներ՝ պահանջելով Ֆրանսիայի Սենատի օրակարգ ընդգրկել Հայոց ցեղասպանության ժխտումը դատապարտող օրինագիծը: Ինչպես «Արմենպրեսին» հայտնեց ֆրանսահայերի «Նոր սերունդ» կազմակերպության ղեկավար Արմեն Սերոբյանը, ակցիաների նպատակն է ցույց տալ, որ ֆրանսահայ երիտասարդությունը դատապարտում է ժխտողականությունը եւ համարում է, որ այն հակասում է Ֆրանսիայի Հանրապետության արժեքներին: Երիտասարդները համախմբվելու են «Թույլ չենք տալու» կարգախոսի ներքո եւ Լյուքսեմբուրգյան պալատի դիմաց (որտեղ տեղակայված է Սենատը) տեղեկատվական վրան են խփելու՝ ներկայացնելու ցեղասպանության ժխտողականության վնասակարությունը:

Ուկրաինայում բացվել է Ցեղասպանության զոհերի հիշատակին նվիրված խաչքար

Ուկրաինայի Դնեպրոպետրովսկ մարզի Նիկոպոլ քաղաքի կենտրոնական պուրակում հոկտեմբերի 11-ին տեղի է ունեցել Հայոց ցեղասպանության զոհերի հիշատակին նվիրված խաչքարի բացումը: Խաչքարի տեղադրումը նախաձեռնել եւ իրականացրել է Նիկոպոլի հայկական համայնքը: Ըստ ԱԳՆ մամուլի վարչության, խաչքարի օծման արարողությունը կատարել են Դնեպրոպետրովսկի եկեղեցու քահանա տեր Համազասպը եւ Նիկոպոլ քաղաքի ուղղափառ եկեղեցու քահանա Ռոման Կացնովեցկին: Արարողությանը ներկա գտնվող Նիկոպոլի քաղաքագլուխ Սերգեյ Սաբրունին իր ելույթում նշել է, որ հայերի նկատմամբ իրականացված ցեղասպանությունը հանցագործություն է ողջ մարդկության հանդեպ, եւ խաչքարի տեղադրումն ունի նաեւ կանխարգելիչ նշանակություն նման ողբերգություններ թույլ չտալու առումով:

Չախալյանն առայժմ առանց փաստաբանի է

«Հուլիսի 17»-ի գործի շրջանակներում կալանավորված «Միասնական Ջավախք» ժողովրդավարական դաշինքի ներկայացուցիչ Վահագն Չախալյանի գործի դատական քննության ժամկետը կարծես թե հստակեցվել է, սակայն, դեռեւս պարզ չէ, թե փաստաբանական ինչ օգնություն է ունենալու Չախալյանը: «Բագին» լրատվական կենտրոնի տեղեկացմամբ, Վահագն Չախալյանին այլեւս վրացի փաստաբանը չի պաշտպանելու:

Չախալյանի դատական նիստի վերաբերյալ վերջինիս վրացի փաստաբան Յասոն Բեսելիան պարզաբանել է, թե ինքն այլեւս Վահագն Չախալյանի ու նրա անչափահաս եղբոր՝ Արմեն Չախալյանի գործով չի զբաղվում: «Մենք Վահագնի ծնողների հետ հեռախոսային պայմանավորվածություն ունեինք, որ ես պետք է զբաղվեի նրա պաշտպանությամբ, սակայն պարզվեց, որ նրանք ֆինանսական դժվարություններ ունեն եւ ի վիճակի չեն վճարելու փաստաբանական ծառայությունների համար: Այնպես որ, ես թողեցի այդ գործը», տեղեկացրել է Յասոն Բեսելիան:

Հիշեցնենք, որ մինչ վրացի փաստաբանին դիմելը Վահագն Չախալյանի ծնողները դիմել էին Վրաստանի արտաքին գործերի նախարարությանը, որպեսզի ստանան Հայաստանից փաստաբան հրավիրելու իրավունք: Սակայն Վրաստանի արտաքին գերատեսչությունը մերժել էր, եւ միայն այդ պարագայում Վահագն Չախալյանի հարազատները դիմել էին վրացի փաստաբանին՝ Յասոն Բեսելիային:

Վահագն Չախալյանի եւ նրա անչափահաս եղբոր՝ Արմեն Չախալյանի ձերբակալությունից անցել է 2.5 ամիս, սակայն դատական նիստի մասին որեւէ տեղեկություն չի տրամադրվում: Ավելին, գործի վերաբերյալ բոլոր տեղեկությունները համարվում են «փակ»: Այնուամենայնիվ, «**Ազգի**» տեղեկություններով, հավանական է, որ Չախալյանի գործը դատական ատյանում առաջին քննարկման կարժանանա այս ամսվա ընթացքում:

Ս. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

«Կան կշեռքներ, որ մինչեւ 250 գրամ թերակշռում են»

ԱՐՇԱԼՈՒՅՍ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

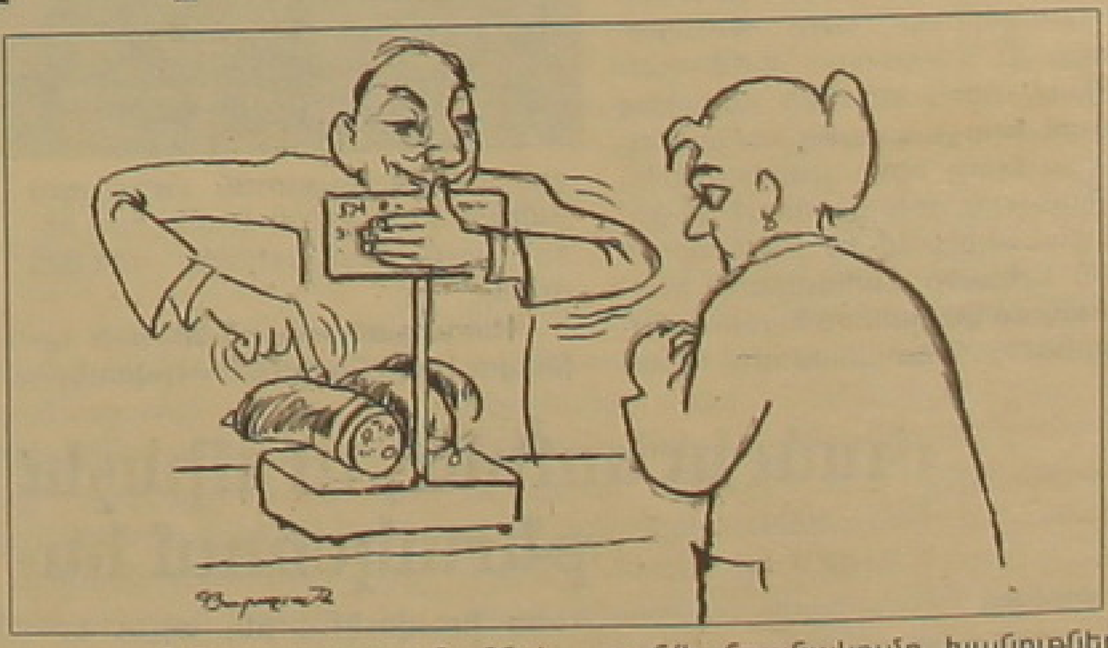

Կառավարության որոշմամբ հոկտեմբերի 1-ից խանութներում մթերքների պիտակների վրա պետք է նշված լիներ տվյալ ապրանքի քաշը: Անցամ երկու շաբաթ անց բազմաթիվ են այն խանութները, որտեղ այդ պահանջը մինչ օրս չի կատարվում: «Սպառողների իրավունքների պաշտպանություն» ՀԿ-ի նախագահ **Աբգար Եղոյանն** այստեղ առաջին հերթին կարեւորում է սպառողների իրազեկման հարցը: «Սպառողներից շատերը, վստահ եմ, մինչ օրս չգիտեն, որ պիտակների վրա գրված եւ փաստացի քաշի միջեւ կարող է լինել +/- 3 տոկոսի տարբերություն: Խանութներում չկան հսկիչ կշեռքներ, երբ մթերքը գնելուց հետո սպառողը կարող է ստուգել տվյալ ապրանքի քաշը: Պետք է կրկին ներդրվի հսկիչ կշեռքների համակարգը», ասում է Աբգար Եղոյանը: ՀԿ-ի տվյալներով, նախորդ տարի 20.000 կշեռքներից ստուգաչափվել է միայն 6000-ը: Մինչդեռ, Աբգար Եղոյանի հավաստմամբ, էլեկտրոնային կշեռքներ կան, որ մինչեւ 250 գրամ թերակշռում են: ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության սննդի անվտանգության եւ անասնաբուժական պետական տեսչության իրականացրած ստուգումները խանութներում եւ հացի թերակշռման դեպքերի բացահայտումը սպառողների իրավունքների պաշտպանության կենտրոնում կարեւոր են համարում, սակայն համոզված են, որ երեւույթի դեմ պայքարը պետք է սկսել ոչ թե խանութներից, այլ արտադրության բուն ընթացքից: «Երեւույթի հայտնաբերումից հետո տուգանքի նշանակումը խանութների համար էական նշանակություն չի կարող ունենալ: Շատ ավելի արդյունավետ կլիներ, եթե հանրությունը տեղեկացվեր, որ այս կամ այն գործարանում հացը արտադրվում է պակաս քաշով եւ վաճառվում է տվյալ խանութում: Այդ դեպքում մարդիկ այլեւս այդտեղից հաց չեն գնի, ինչն էլ կստիպի պակաս քաշով հաց չարտադրել», համոզված է Աբգար Եղոյանը:

Տես էջ 2

Ընթացիկ

Ավիավառելիքի չհիմնավորված բարձր գներ Հայաստանում

Ամենայն հավանականությամբ «Զվարթնոց» օդանավակայանը կտուգանվի այդ պատճառով

Հայաստանի տնտեսական մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողովը ավիավառելիքի շուկայում գերիշխող դիրք ունեցող «Արմենիա» միջազգային օդանավակայաններ» (ԱՄՕ) ընկերությանը («Զվարթնոց օդանավակայան») հավանաբար տուգանի 300 մլն դրամի չափով՝ ավիավառելիքի վաճառքի չհիմնավորված գների սահմանման, խտրական մոտեցում ցուցաբերելու եւ գերիշխող դիրքի չարաշահման համար:

Ինչպես տեղեկանում ենք հանձնաժողովի վեբկայքից, հանձնաժողովն ուսումնասիրել է այս տարվա հուլիս եւ օգոստոս ամիսներին եւ սեպտեմբերի 1-15-ը ընկած ժամանակահատվածում ավիավառելիքի ձեռքբերման եւ իրացման ծավալների ու գների վերաբերյալ ԱՄՕ-ից, ավիավառելիք ներկրող «Միկա լոգիստիքս» ընկերությունից, մի շարք ավիաընկերություններից ստացած տեղեկությունները: Դրանցից պարզվել է, որ «ԱՄՕ» ընկերության կողմից 1 տոննա ավիավառելիքի ձեռքբերման եւ իրացման գների տարբերությունը (մարժան) հուլիս ամսին կազմել է 265 դոլար, օգոստոսին՝ 212 դոլար, ավիավառելիքի 1 տոննան համապատասխանաբար 483 հազար դրամով հուլիսին եւ 494 հազար դրամով օգոստոսին իրացնելիս:

Մինչդեռ այս տարվա մարտին «ԱՄՕ» ընկերությունը ներկայացրել էր ավիավառելիքի գնի փոփոխությունը հիմնավորող տեղեկանք, համաձայն որի, մարժայի փոփոխությունը հիմնավորող գործոններ են երեքն են՝ ծախսերի աճ, ձեռքբերման գնի աճ եւ դոլարի գնողունակության անկում: Այդ կապակցությամբ հարուցված վարչական վարույթով, հանձնաժողովը 2008-ի ապրիլին ընդունել է որոշում, որով ամրագրվել է ընկերության առաջարկությունը՝ 1 տոննա ավիավառելիքի ձեռքբերման եւ իրացման գների տարբերություն (մարժա) հաստատել 141 դոլարը: Փաստորեն, «ԱՄՕ» ընկերության կողմից 1 տոննայի իրացման գինը գերազանցել է հանձնաժողովի սահմանած հաշվարկային գինը հուլիս ամսվա ընթացքում 124 դոլարով, իսկ օգոստոս ամսվա ընթացքում՝ 71 դոլարով:

Բացի վերոնշյալից, հանձնաժողովին «Արմենիա» միջազգային օդանավակայաններ» ընկերության ներկայացրած տեղեկատվության վերլուծությունից պարզվել է նաեւ, որ ընկերությունը կիրառում է ավիաընկերություններին իրացվող ավիավառելիքի խտրական գներ: Օրինակ, «ԱՄՕ» ընկերության կողմից 2008-ի օգոստոսի 23-ին «Աերոֆլոտ-Ռուսական ավիաուղիներ» ընկերությանն իրացված ավիավառելիքի 1 տոննայի արժեքը կազմել է մոտ 504 հազար դրամ, «Արմավիա» ընկերությանն իրացված ավիավառելիքի 1 տոննայի արժեքը՝ 491 հազար դրամ, իսկ 2008-ի օգոստոսի 24-ի «Տաջիկիստան ավիաուղիներին» իրացված ավիավառելիքի 1 տոննայի արժեքը՝ 520 հազար դրամ:

Մյուս կողմից, կատարվել է «Արմենիա» միջազգային օդանավակայանում եւ այլ երկրների օդանավակայաններում տարբեր ավիաընկերությունների լիցքավորած ավիավառելիքի գների համեմատություն: Համաձայն դրանց, «Դոնբասաերո» ավիաընկերությունը նշել է, որ սեպտեմբեր ամսին «Արմենիա» միջազգային օդանավակայանում լիցքավորված ավիավառելիքի գինը 1 տոննայի համար կազմել է 1667 դոլար, իսկ Թբիլիսիի օդանավակայանում նույն ամսվա ընթացքում կազմել է 1155 դոլար 1 տոննայի համար: «Արմավիա» ավիաընկերությունը նշել է, որ սեպտեմբեր ամսին «Արմենիա» միջազգային օդանավակայանում լիցքավորած ավիավառելիքի գինը 1 տոննայի համար կազմել է 1621 դոլար, Աթենքի օդանավակայանում նույն ամսվա ընթացքում՝ 1119 դոլար, Մոսկվայի «Վնուկովո» օդանավակայանում՝ 1225 դոլար:

Այս փաստերը հանձնաժողովի որոշման նախագծի մեջ որակվում են որպես գերիշխող դիրքի չարաշահում, որն արտահայտվել է իրացման կամ ձեռքբերման չհիմնավորված, խտրական կամ տարբերակված գների կիրառմամբ:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Մեկնարկեց ամենամյա դրամահավաքմարաթոնը

Երեկ «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամը եւ «Հայփոստ» ՓԲԸ-ն ստորագրեցին երկկողմ հուշագիր, որով հոկտեմբերի 15-ից սկսում են իրականացնել բարեգործական դրամահավաք «Հեռուստամարաթոն-2008»-ին ընդառաջ: Այս անգամ մարաթոնի սկիզբը նշանավորվում է նվիրատվությունների նոր, հեշտացված կարգի ներդրմամբ, որի շնորհիվ մինչեւ տարեվերջ բոլոր ցանկացողները կարող են մասնակցել Հայաստանի եւ Արցախի գյուղերի զարգացմանն ուղղված դրամահավաքին՝ իրենց իսկ բնակության վայրի «Հայփոստ»-ի» բաժանմունքների միջոցով:

«Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի գործադիր տնօրենի պաշտոնակատար **Արա Վարդանյանը** եւ «Հայփոստ» ՓԲԸ զարգացման գծով տնօրենի տեղակալ **Արման Խաչատրյանը** հուշագիրը ստորագրելուց հետո լրագրողներին տեղեկացրին, որ հոկտեմբերի 22-ին՝ Ստեփանակերտում եւ հոկտեմբերի 25-ին Երեւանի Շահումյանի հրապարակում կկայանան համերգ-մարաթոններ: Դրամահավաքի առաջին նվիրատվությունն արեց պրն Վարդանյանը (1000 դրամ), իսկ հետո՝ պրն Խաչատրյանը (20.000 դրամ):

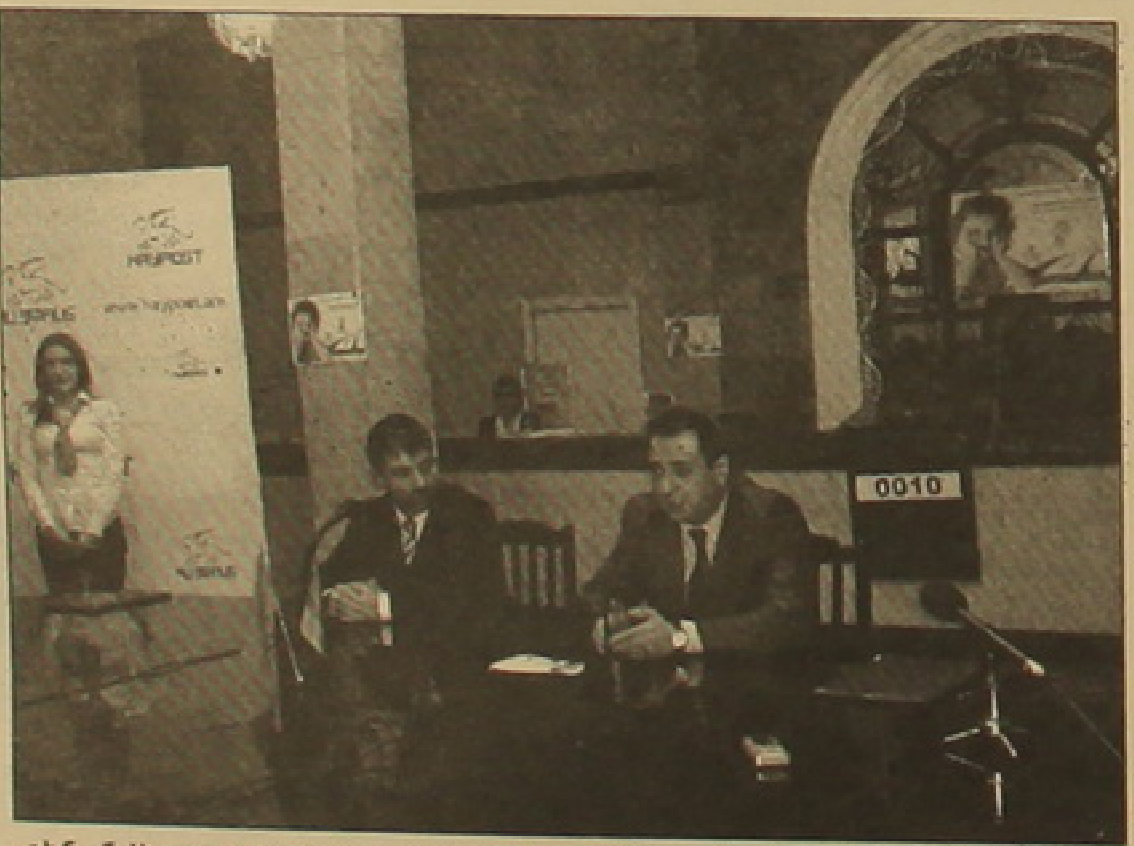

«Հեռուստամարաթոն-2008»-ի գլխավոր հովանավորն է «Վիվասել»-ՄՏՍ-ը, հովանավորները՝ «Արդշինինվեստբանկը», «Հայփոստը» եւ ուրիշներ: Հեռուստամարաթոնը կանցկացվի նոյեմբերի 27-ին Լոս Անջելեսում:

ՄԱՐԻՆԵ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

«Կան կենտրոններ, որ մինչեւ 250 գրամ թերակշռում են»

1-ին էջից

Կազմակերպություններում բողոքներ հաճախ են հնչում եւ ոչ միայն հացի թերակշռումից: Սպառողներին մտահոգում է սննդի անվտանգության խնդիրը: «Գաղտնիք չէ, որ այսօր մեր խանութներում վաճառվում են ժամկետանց ապրանքներ, սահմանված չէ մթերքների պահպանման համար անհրաժեշտ ջերմաստիճանը: Այս ամենի դեմ պետք է համատեղ պայքարել, մինչդեռ այսօր սպառողներից շատերը ոչ միայն տեղյակ չեն իրենց իրավունքներին, այլեւ երբեմն ուշադրություն չեն դարձնում այդ հարցերին», ասում է Աբգար Եղոյանը:

Գրագետ սպառող դաստիարակելու համար «Սպառողների իրավունքների պաշտպանություն» ՀԿ-ն կրթության եւ գիտության նախարարությանն առաջարկել է կայուն սպառման ուղեցույցը ներառել ազգային կրթական ծրագրերում: «Երբ մեքենայից փողոց են շպրտում ծխախոտի տուփը, սա եւս միայն անգրագիտություն կարող եմ համարել: Հարգանքը շրջակա միջավայրի հանդեպ, սեփական իրավունքների իրազեկումը, կենցաղային գիտելիքները երեխան պետք է ձեռք բերի դպրոցում, որպեսզի հետագայում տուփը փողոց չշպրտի եւ տարրական հարգանք ունենա շրջակա միջավայրի նկատմամբ», ասում է Աբգար Եղոյանը: ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարությունից կազմակերպության առաջարկության վերաբերյալ դեռեւս կան միայն նախնական արձագանքներ:

ՀՀԿ եւ ՌՀՄ հոգածությունը՝ ռուս սահմանապահներին

Համաշխարհային հայկական կոնգրեսի եւ Ռուսաստանի հայերի միության այս ամիս անցկացվող միջոցառումների շարքում երեկ տեղի ունեցավ ՀՀԿ եւ ՌՀՄ պատվիրակության այցելությունը Արտաշատում տեղակայված Ռուսաստանի անվտանգության դաշնային ծառայության սահմանապահ վարչության ջոկատ: Ավանդական դարձած այս այցելությունների ընթացքում ՀՀԿ եւ ՌՀՄ պատվիրակությունը երբեք չի լինում դատարկաձեռն:

Ինչպես զինծառայողների հետ հանդիպմանը նշեց ՀՀԿ եւ ՌՀՄ փոխնախագահ **Վլադիմիր Աղայանը**, համագործակցությունը Ռուսաստանի հայերի միության հայաստանյան մասնաճյուղի եւ ՌԴ սահմանապահ վարչության Արտաշատի ջոկատի միջեւ արդեն տարիների պատմություն ունի, եւ ամեն անգամ այդ հանդիպումը նշանավորվում է փոխադարձ հարգանքի ու բարեկամության վկայությամբ:

ՀՀԿ եւ ՌՀՄ նախագահ Արա Աբրահամյանի անունից զորամասի հինգ զինծառայողների հանձնվեցին ՌՀՄ պատվոգրերն ու նվերները՝ զորամասի դպրոցին նվիրելով նաեւ երեք համակարգչային կոմպլեկտ: Սահմանապահ վարչության ջոկատի ներկայացուցիչները իրենց հերթին շնորհակալագիր ուղղեցին ՀՀԿ եւ ՌՀՄ ներկայացուցիչներին՝ կարեւորելով Հայաստանում եղած ժամանակահատվածում այդ երկու կազմակերպությունների հոգածու վերաբերմունքի դերն ու նշանակությունը ռուս սահմանապահների համար:

Զինվորների համար համերգային ծրագրով հանդես եկավ Համաշխարհային հայկական կոնգրեսի Երիտասարդական կազմակերպությունների ասոցիացիայի ստեղծագործական խումբը:

Ա. Հ.

ՀՀԿ եւ ՌՀՄ պատվիրակությունն այցելեց Ֆիալետովո եւ Լերմոնտովո

Հայաստանի Լոռու մարզի ռուսալեզու Ֆիալետովո եւ Լերմոնտովո գյուղեր հոկտեմբերի 14-ին այցելության էին գնացել Համաշխարհային հայկական կոնգրեսի եւ Ռուսաստանի հայերի միության պատվիրակության անդամները՝ ՌՀՄ վերահսկողական հանձնաժողովի նախագահ **Սիմոն Կարդյանի** գլխավորությամբ: Հայաստանում եւ Արցախում ՀՀԿ եւ ՌՀՄ օրերի անցկացման ամենամյա ծրագրի շրջանակներում այս այցելությունը եւս ավանդական է դարձել:

Ինչպես եւ նախորդ տարի, այս տարի եւս այցելուները երկու գյուղերի դպրոցների 8 գերազանց աշակերտների հանձնեցին անվանական թոշակները, իսկ դպրոցներին ամանորյա տոնակատարությունների համար անհրաժեշտ գույք նվիրեցին:

Հայաստանում Ռուսաստանի Դաշնության դեսպանատան, նաեւ Վետերանների միության ներկայացուցիչների մասնակցությամբ այս այցելությունների ընթացքում եւս մեկ անգամ փաստվում է ռուս-հայկական բարեկամության շարունակականությունը, կարեւորվում Ռուսաստան-Հայաստան համագործակցության այսօրինակ դրսեւորումների նշանակությունը:

Ա. Հ.

Ստեփանակերտը նշեց իր 85-ամյակը

Արդեն երկրորդ տարին ԼՂՀ մայրաքաղաքը նշում է իր տոնը:

Հոկտեմբերի 11-ի տոնակատարությունը հագեցած էր բազմաթիվ միջոցառումներով: Համայնքի ղեկավարության նախատեսած ծրագրով տեղի ունեցան մարզամշակութային մի շարք միջոցառումներ Ստեփանակերտի տարբեր փողոցներում: Այդ թվում եղավ միասնության շուրջպար՝ բոլորին համախմբելով տոնական տրամադրությամբ: Ստեփան Շահումյանի հուշարձանի մոտ տեղի ունեցավ հանրահավաք, որին մասնակցում էին նաեւ տարեց ստեփանակերտցիները: Նրանց ելույթները բովանդակում էին եւ հին օրերի կարոտ, եւ ապագայի լավատեսություն:

Մայրաքաղաքի կայազորային սպայի տանը կազմակերտված հանդիսավոր ժողովին ներկա էր հանրապետության ղեկավարությունը՝ նախագահ Բակո Սահակյանի գլխավորությամբ: Քաղաքի օրվա առթիվ ստեփանակերտցիներին շնորհավորանքի ուղերձ է հղել հանրապետության նախագահը:

Քաղաքապետ Վազգեն Միքայելյանը ստեփանակերտցիներին շնորհավորելով տոնի կապակցությամբ, խոսեց մայրաքաղաքում իրականացվող եւ իրականացվելիք ծրագրերի մասին՝ ընդգծելով ԼՂՀ ղեկավարության աջակցությունը սոցիալ-տնտեսական խնդիրների լուծման գործում: Ստեփանակերտ քաղաքի զարգացման ու բարգավաճման գործում ունեցած անուրանալի ծառայությունների համար «Պատվավոր քաղաքացու» կոչում շնորհվեց մի շարք անձանց:

Երեկոյան Վերածննդի հրապարակում տեղի ունեցավ համերգ, որն ուղեկցվեց տոնական հրավառությամբ:

Կ. Գ.
Ստեփանակերտ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ժէ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010 Հանրապետութեան 47
ֆաքս 374 10 562863
e-mail: azg@azg.am
azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ 529221
Հաշուապահութիւն (գովազդ) / հեռ 582960
Լրագրողների սենեակ /հեռ 5818[illegible]
Համակարգչ. ծառայութիւն /հեռ 582483
Շուրջօրեայ լրահաւաք ծառայութիւն /հեռ 529353
Համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան խստիւ արգելւում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
Գ տառով յօդուածները գովազդային են, որոնց բովանդակութեան համար խմբագրութիւնը պատասխանատուութիւն չի կրում:
"AZG" Daily NEWSPAPER
Editor-in-chief
H.AVEDIKIAN / phone: 374 10 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 0010

Երեկ Թեքեյան կենտրոնում տեղի ունեցավ ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության 2007-ին ՀՀ-ում անցկացված տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի ամբողջացված հետազոտության արդյունքների վիճակագրական վերլուծությունների շնորհանդեսը: «Հայաստանի սոցիալական պատկերը եւ աղքատությունը» զեկույցի հիմքում ընկած են Հայաստանում 2007-ի հունվարի 1-ից դեկտեմբերի 31-ը 7872 տնային տնտեսության շրջանում 45 քաղաքային եւ 289 գյուղական բնակավայրերում կատարված հետազոտությունների տվյալները: Հետազոտությունն իրականացվում է «Հազարամյակի մարտահրավերներ-Հայաստան» հիմնադրամի համաֆինանսավորմամբ, Համաշխարհային բանկի մեթոդաբանությամբ:

Հայաստանի սոցիալական պատկերը եւ աղքատությունը` ըստ վիճակագրական զեկույցի

ARMENPRESS

ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության նախագահ **Ստեփան Մնացականյանի** մատուցմամբ` զեկույցում զետեղված ցուցանիշները բազմաբովանդակ են եւ առնչվում են այնպիսի հարցերի, որոնք հուզում են հասարակության լայն շրջանակներին` սկսած տնային տնտեսուհիներից եւ վերջացրած քաղաքական վճիռներ կայացնող հայրերից:

Հայաստանի աղքատ բնակչության թիվը վերջին երեք տարվա ընթացքում կրճատվել է մեկ երրորդով` 2004-ի 34,6 տոկոսից 2007 թվականին հասնելով 25 տոկոսի, ասվում է «Հայաստանի սոցիալական պատկերը եւ աղքատությունը» զեկույցում:

«2004-2007 թթ. ընթացքում Հայաստանի 300 հազար քաղաքացիների հաջողվել է հաղթահարել աղքատության շեմը, աղքատ բնակչության մասնաբաժինը կրճատվել է 27,9 տոկոսով», հայտնեց վիճակագրական ծառայության տնային տնտեսությունների բաժնի պետ **Դիանա Մարտիրոսովան**:

Մարտիրոսովայի խոսքերով, Հայաստանում աղքատության կրճատման հիմնական գործոններից են կայուն եւ շարունակական տնտեսական աճը, աշխատանքի շուկայի կայունությունը, թոշակների եւ այլ սոցիալական վճարումների աճը, ինչպես նաեւ հանրապետություն արտերկրից եկող մասնավոր փոխանցումների ծավալի մեծացումը:

2002-ից Հայաստանում նկատվում է երկնիշ տնտեսական աճ: 2007-ին այդ ցուցանիշը կազմել է 13,7 տոկոս, իսկ 2008-ին նախատեսված է 10 տոկոսի մակարդակով:

«Աղքատությունը շարունակում է խնդիր մնալ Հայաստանում, քանի որ բնակչության 25 տոկոսը կամ ավելի քան 800 հազար մարդ դեռ գտնվում են աղքատության շեմից այն կողմ, իսկ նրանցից 123 հազարը (3,8 տոկոս) բնակչության ծայրահեղ աղքատ խավն են կազմում», ասաց Մարտիրոսովան:

Բաժնի պետն ավելացրեց, որ աղքատությունն առավել նկատելի է քաղաքային եւ գյուղական շրջաններում, քան Երեւանում:

Հազարամյակի մարտահրավերներ կորպորացիայի (ՀՄԿ) Հայաստանյան գրասենյակի տնօրեն **Ալեքս Ռասինը** կարեւորում է աղքատության չափումը որպես Հազարամյակների մարտահրավերների հիմնական ցուցանիշ:

«Հայաստանում այն նախ եւ առաջ նպատակ ունի օժանդակելու գյուղական բնակչությանը, որպեսզի գյուղատնտեսության կայուն զարգացման միջոցով հնարավոր լինի հասնելու գյուղական աղքատության նվազմանը: Գյուղատնտեսությունն է, որի մեծամասնությունը աղքատ է: Եթե 236 միլիոն դրամ արժողությամբ ծրագիրը հաջողության հասնի, ապա ծրագրի վերջում կցանկանայինք իմանալ, թե գյուղական աղքատությունը որքանո՞վ է կրճատվել. սա կլինի մեր ծրագրի հաջողության ցուցանիշը, ընդգծեց Ալեքս Ռասին: Մենք ուզում ենք ճշգրիտ վիճակագրություն ունենալ, թե ո՞րն է աղքատության պատկերն այսօր, որպեսզի կարողանանք տեսնել` մեր ծրագիրը փոփոխության հանգեցնո՞ւմ է, որի հույսը, իհարկե, ունենք», նկատեց Ալեքս Ռասինը:

ՆՈՒՐԻ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՒՄ

ՀՀԿ խմբակցությունն, այնուամենայնիվ, կղեկավարի Գալուստ Սահակյանը

Ազգային ժողովի նախագահ Հովիկ Աբրահամյանի խոսնակ կնշանակվի «Արմենիա» հեռուստաընկերության նախկին աշխատակից Մերի Շահինյանը: Երեկ ԱԺ պատգամավորներից մի քանիսը դա արդեն իրողություն էին համարում, քանի որ Մ. Շահինյանն արդեն ներսուդուրս է անում ԱԺ նախագահի մոտ: Ստացվում է նոր պաշտոն` խոսնակի խոսնակ:

Իսկ այն ինտրիգը, թե ՀՀԿ խմբակցության ղեկավարի պաշտոնի համար մրցակցում են ավագ եւ երիտասարդ հանրապետականներ Գալուստ Սահակյանն ու Էդուարդ Շարմազանովը, կարելի է լուծված համարել առաջինի օգտին, քանի որ, ըստ որոշ լուրերի, այդպես է որոշել նախագահ Սերժ Սարգսյանը: Ըստ մեր աղբյուրների` Ս. Սարգսյանը զարմացել է անգամ, թե որտեղից մեջտեղ բերվեց Է. Շարմազանովի անունը, սակայն այլ աղբյուրներ պնդում են, որ այս երկու թեկնածություններն էլ, ուրիշ մեկի անունը եւս, հավասար քննարկվում էին նեղ շրջանակներում, մինչեւ հայտնի չէ` ինչ պարագաների ազդեցությամբ, առավելություն է տրվել փորձառու Գալուստ Սահակյանին: Բոլոր դեպքերում, ընդամենը առաջիկա քառօրյայում հայտնի կլինեն «ինչպեսն» ու «ինչուն»:

Մ. Խ.

ՕՐԱԿԱՐԳ

Այսօր

- ◆09.30-Վ. Սարգսյանի անվան ռազմական ինստիտուտում «Համաստեղ նիզակակիր-2008» զորավարժության շրջանակներում կանցկացվի «Մրցակցության օր» միջոցառումը:
- ◆10.00-Երեխաների վերականգնման կենտրոնում` Հին Էջմիածնի մայրուղի 109 հասցեով (ԱՄՆ դեսպանատան հետեւում) տեղի կունենա Մարդու իրավունքների մասին ուսուցման եւ վերապատրաստման միջազգային սեմինարի բացումը:
- ◆11.00-«Նովոստի» կենտրոնում տեղի կունենա «Ամերիաբանկի» եւ «ԻՄԷՔՍ ԳՐՈՒՊ»-ի ղեկավարության ասուլիսը, թեման` «Ամերիաբանկի կողմից ԻՄԷՔՍ ԳՐՈՒՊ-ի կորպորատիվ պարտատոմսերի տեղաբաշխման արդյունքները»:
- ◆11.00-ՄԱԱ քննարկում հայ-վրացական հարաբերությունները տարածաշրջանային զարգացումների համատեքստում» թեմայով: Զեկուցում են Շիրակ Թորոսյանը («Հզոր հայրենիք») եւ Ստեփան Սաֆարյանը («Ժառանգություն»):
- ◆11.30-«Երեւան» հյուրանոցում «Հազարամյակի մարտահրավեր հիմնադրամ- Հայաստանը» կներկայացնի «Գյուղատնտեսական գործունեության հետազոտության» (ԳԳՀ) առաջին փուլի արդյունքները:
- ◆12.00-Ժուռնալիստների միությունում տեղի կունենա Հայ մամուլի օրվա կապակցությամբ «Ազդարար» մրցանակների հանձնման արարողություն:
- ◆12.00-«Փաստարկ» ակումբի հյուրն է Արծվիկ Մինասյանը:
- ◆13.00-«Ուրբաթ» ակումբի հյուրն է Արման Մուսինյանը:
- ◆13.00-«Նովոստի» կենտրոնում տեղի կունենա ամերիկյան հայտնի «Gary Kesayan Jazz Quartet» խմբի անդամների ասուլիսը, թեման` հոկտեմբերի 18-ին Ա. Խաչատրյանի անվան մեծ համերգասրահում կայանալիք համերգը:
- ◆13.50-Նախագահը կմեկնի Աբովյան, ուր տեղի կունենան քաղաքի օրվան նվիրված տոնակատարություն եւ շախմատի տան բացում:
- ◆14.00-ԳԱԱ նախագահության նիստերի դահլիճում տեղի կունենա «Էկոլուր» տեղեկատվական ՀԿ-ի www.ecolur.org տեղեկատվական կայքի հանդիսավոր բացումը:
- ◆14.00-Ազգային գրադարանում Հարություն Շմավոնյանի անվան մրցանակներ կհանձնվեն մի խումբ մտավորականների:
- ◆14.30-ՀԺԿ գրասենյակում տեղի կունենա Սարգիս Հացպանյանի մամուլի ասուլիսը:
- ◆18.00-Տիկնիկային թատրոնում տեղի կունենա «Միգանտրոպ» ներկայացման պրեմիերան:
- ◆18.00-«Բելաջիո» ռեստորանում (Մյասնիկյան պողոտա) տեղի կունենա մամուլի ասուլիս` «Ռոսգոսստրախ Արմենիա»-ի բացման վերաբերյալ:
- ◆19:00-«Մոսկվա» կինոթատրոնում տեղի կունենա Մանկապատանեկան ֆիլմերի չորրորդ միջազգային փառատոնի բացման արարողությունը:

Tertium non datur

1-ին էջից

Նախ` առաջարկում եմ մի պահ կողք դնել միջազգային իրավունքի մասին մեր իսկ տեղեկացվածության վերաբերյալ սեփական ընկալումները եւ դառնալ կոռեկտ մեջբերումների խնդրին: Արժե՞ արդյոք մեջբերումն այսկերպ ավարտել. «Միջազգային իրավունքի հիմնարար սկզբունքներից մեկը հանդիսացող ինքնորոշման իրավունքը դարձել է ժողովուրդների արտաքսման, էթնիկ զտումների, ցեղասպանությունների պատճառ»:

Չէ՞ որ ավելի կոռեկտ է այսպես մեջբերել. «Մեր ժամանակներում ժողովուրդների համար ինքնորոշման մասին խոսելն անգամ «ինքնասպանությանը» հավասարազոր է դարձել: Միջազգային իրավունքի հիմնարար սկզբունքներից մեկը հանդիսացող ինքնորոշման իրավունքը դարձել է ժողովուրդների արտաքսման, էթնիկ զտումների, ցեղասպանությունների պատճառ: Վստահ եմ, որ այդպես շարունակվել այլեւս չի կարող»:

Զգո՞ւմ եք տարբերությունը, զգո՞ւմ եք ասելիքն ինչի մասին է, զգո՞ւմ եք, որ միտքն իրապես հակառակ է: Չե՞ք զգում, ափսո՜ս. ամենատարբեր լեզուներով խոսող շատերն են լավ հասկացել ու հետաքրքրական ձեւակերպումներով արտահայտվել, որոնք, հավատացնում եմ, ուղիղ հակառակն էին «կոպիտ սխալներ» հրամցվող եզրահանգմանը:

Ի դեպ, միտումնավոր խեղաթյուրվում է նախագահի խոսքը: Ելույթում չի խոսվում ինքնորոշման իրավունքի կիրառում կամ չճանաչում-էթնիկ զտումներ կամ ցեղասպանություն պատճառահետեւանքային կապի մասին: Ուղղակի արձանագրվում է, որ գերակշիռ մասով ինքնորոշման իրավունքի մասին խոսելն անգամ ֆիզիկական գոյության վտանգ է ստեղծում իր այդ իրավունքը բարձրաձայնած ժողովրդի համար:

Միջազգային իրավունքի մեջ չկա ճնշման արդյունքում կամ առանց որեւէ ակնհայտ ճնշման ինքնորոշման իրավունքը բարձրաձայնող ժողովուրդների պայքարի տեսակների որեւէ տարբերակում: Թեեւ, իհարկե, քաղաքական հարթությունում ժողովրդին ինքնորոշման իրավունքի համար պայքար մղելու դեպքում էթնիկ զտումների ենթարկելը կամ պատերազմ պարտադրելը կենտրոնացնում է (կամ, գոնե պետք է կենտրոնացնի) միջազգային հանրության ուշադրությունն այս կամ այն խնդրի շուրջ: Բայց ՀՀ նախագահն իր ելույթում ակնհայտորեն այլ բանի մասին է խոսում: Խոսում է ինքնորոշման համար պայքարող ժողովուրդների ֆիզիկական անվտանգության միջազգային երաշխիքները կիրառելու եւ դրանք միջազգային իրավունքի միջոցով ուժեղացնելու անհրաժեշտության մասին. «Վստահ եմ, որ այդպես շարունակվել այլեւս չի կարող»:

Երկրորդ դրույթը, որին անդրադարձ է կատարվում վերլուծության մեջ, նախագահի հնչեցրած այն դրույթն է, ըստ որի, «Մենք հեռու ենք այն մտքից, որ ինքնորոշման յուրաքանչյուր հայտ պետք է հանգուցալուծվի անջատման տեսքով»: Եվ որպես այդ մտքի «կոպիտ սխալ» լինելու ապացույց բերվում է «ՄԱԿ-ի կանոնադրության համաձայն երկրների միջեւ բարեկամական կապերի ու համագործակցության վերաբերյալ միջազգային իրավունքի սկզբունքների մասին» հռչակագիրը: Հեղինակին եմ թողնում ՄԱԿ-ի Գլխավոր վեհաժողովի որեւէ, թեկուզեւ այս առանցքային հռչակագիրը, jus cogens կամ erga omnes բնույթի նորմ արտացոլող փաստաթուղթ համարելու ընտրությունը, թեեւ միջազգային իրավունքի հեղինակավոր փորձագետների գերակշիռ մեծամասնությունը կասկածի տակ է առնում դրանց` անգամ սովորութային իրավունքի վկայություն դիտվելու հնարավորությունը: Բայց չէ՞ որ հեղինակն ինքն է հղվածում նշում, որ այդ հռչակագիրը նախատեսում է ինքնորոշման ամենատարբեր ձեւեր:

Անշուշտ կան փորձագետներ, ովքեր համարում են, որ ինքնորոշման իրավունքի յուրաքանչյուր արտացոլում պետք է հանգուցալուծվի անջատման միջոցով` լինի դա Քվեբեկում, Չեչնիայում, Տիբեթում կամ Բասկերի երկրում: Բայց գիտական դաշտում այդ կարծիքը կրողները խիստ փոքրամասնություն են կազմում եւ շատ հաճախ համարվում են կամ «իրականությունից կտրված իդեալիստներ», կամ «անջատողական ծայրահեղականներ»: Իսկ քաղաքական դաշտում այդպիսի մոտեցում դրսեւորողները հայտնվում են խիստ աննպաստ վիճակում` հաշվի առնելով, թե քանի պետության կենսական շահերին են հարվածում նրանց ջանքերը` նմանեցնելու ինքնորոշման խնդրին առնչվող բոլոր հակամարտությունները: Բացառված չէ, որ Հայաստանի Հանրապետությունը երբեւէ որեւէ իշխանության օրոք կարող է փորձել այդպիսի դիրքորոշում որդեգրել, բայց այդ դեպքում խոստանում եմ լինել դրա դեմ ձայն բարձրացնող առաջամարտիկների շարքում:

Եվ, վերջապես, երրորդ «փաստարկն» առ այն, որ Հանրապետության նախագահը «կոպիտ սխալ» է կատարել իր շեշտադրումներում, հետեւյալ մեջբերումն է նույն ելույթից. «Արդյունավետ եւ կայուն լինելու համար անջատման միջոցով ինքնորոշման իրավունքի իրականացումը պետք է ստանա ներգրավված բոլոր կողմերի համաձայնությունը»: Եվ եթե սա չէ արդյունավետ եւ կայուն ճանապարհը, ապա հասկանալի չէ, թե ինչի՞ մասին ենք մենք բանակցում Ադրբեջանի հետ: Չէ՞ որ Ղարաբաղի անկախությունը փաստացի իրականություն է: Ի՞նչ նպատակ են հետապնդում բանակցությունները, եթե ոչ այդ անկախության արդյունավետության ու կայունության ապահովման նպատակով Ադրբեջանի մոտեցման փոփոխումը: Թե՞ ակնհայտ չէ, որ կողմերի համաձայնությամբ հռչակված անկախությունն, ինչպես դա եղավ, օրինակ, Չեխիայի եւ Սլովակիայի պարագայում, ավելի արդյունավետ եւ կայուն է: Թե՞ որեւէ մեկի համար ակնհայտ չէ, որ այդպիսի համաձայնությունը առանցքային է Հարավային Կովկասի նման փոքր եւ պայթյունավտանգ միջավայրում սպառազինությունների մրցավազքը կանգնեցնելու ճանապարհին:

Ամեն դեպքում, շարքային ընթերցողիս համար նշված հոդվածը մեկ անգամ եւս մտորելու առիթ տվեց: Անշուշտ, քննադատական վերլուծության համար կոշտ արհեստական tertium non datur-ը վատ ուղեցույց է: Բայց «կոպիտ սխալ» գնահատականով ոչ երկրորդական նշանակության խոսքը հնարավոր է պիտակավորել կամ հիմնավորված ու համակողմանի սառը դատողությամբ, կամ հույզերից ելնելով: Եվ, կարծես, սա հենց այն դեպքն է, երբ երրորդը չկա: ■

Իրավիճակ

Համաշխարհային տնտեսությունն ընկղմվում է խոր ճգնաժամի մեջ, որը չնայած զարգացած երկրների ջանքերին, կարող է երկար տեւել: Ճգնաժամի դասերի մասին սովորաբար խոսվում է ճգնաժամը հաղթահարելուց հետո: Այնուամենայնիվ, նկատվում են որոշ օրինաչափություններ, որոնց արժե անդրադառնալ այսօր: Կարիք կա նաեւ դիտարկելու ճգնաժամի հնարավոր ազդեցությունները Հայաստանի տնտեսության վրա այսօր եւ տեսանելի հեռանկարում:

Նախ՝ ներկայիս ճգնաժամի գոյություն ունեցող բնական եւ արհեստական կամ, այլ խոսքով ավելի սրընթաց տեմպեր հաղորդելով տնտեսության զարգացմանը, գրեթե անխուսափելի դարձեցին տնտեսության նույնքան սրընթաց անկումը: Սովորաբար, պետության դերն այս փուլում դրսեւորվում է տնտեսության աճի տեմպերի հնարավոր դանդաղեցմանն ուղղված վարկային տոկոսադրույքների բարձրացման եւ ավանդների դիմաց առաջարկվող տոկոսադրույքների իջեցման եւ նման այլ քայլերով՝ նպաստելով հնարավորինս մեղմել նաեւ վերելքին հաջորդող լճացման եւ ճգնաժամի արագությունն ու դրանց վնասները:

Երկրորդ՝ հանրապետության տնտեսությունն այսօր վերակառուցման եւ կառուցվածքի ձեւավորման գործընթացների մեջ է եւ, բնականաբար, չի կարող ունենալ ակնկալվող մրցունակության մակարդակը եւ ինտեգրվել համաշխարհային շուկային: Երրորդ՝ սպասվող ազդեցությունները կարող են լինել միջնորդված. ներմուծվող ապրանքների գների տատանումների տեսքով, հիպոթեկային շուկայում կատարվող օտարերկրյա ներդրումների կր-

Ֆինանսական ճգնաժամի դասերը

ջին եւ իր վրա կրելու դրա դրական կամ բացասական ազդեցություններ տնտեսության զարգացման տարբեր փուլերում:

սած, օբյեկտիվ եւ սուբյեկտիվ պատճառների մասին:

Մոտ մեկ տասնամյակ տեւած տնտեսական վերելքից հետո Իրաքյան պատերազմի սկզբին՝ 2003-ին նկատվեցին լճացման եւ ճգնաժամի առաջին նախանշանները, որոնք հիմնականում պայմանավորված էին ռազմական ծախսերի կտրուկ ավելացմամբ, տնտեսության իրական հատվածի զարգացման տեմպերի կրճատմամբ եւ արտաքին առեւտրի բացասական սալդոյի աճով: Այդ միտումները շարունակվեցին նաեւ հետագա տարիներին, սակայն պետության միջամտությունը հանգեցրեց նրան, որ իր բնական ընթացքով վերելքից դեպի լճացում, հետո՝ դեպի ճգնաժամ թեւակոխելու փոխարեն արհեստական ազդակներով սկսվեց «տնտեսական վերակենդանացումը», որն արտահայտվեց «էժան դոլարի» քաղաքականությամբ ամերիկյան տնտեսության մրցունակության բարձրացման փորձերում:

Միաժամանակ, պետք է հաշվի առնել, որ ԱՄՆ ազգային արժույթ լինելուց բացի, դոլարը նաեւ միջազգային արժույթ է, եւ համաշխարհային տնտեսության ամեն մի ցնցում կարող է լրջորեն անդրադառնալ դրա փոխարժեքի վրա, իսկ ԱՄՆ տնտեսության եւ արժութային համակարգի հետ կապված որեւէ էական փոփոխություն փոխանցվում է համաշխարհային տնտեսությանն ինտեգրված երկրներին:

Մյուս կողմից, կարեւոր է նկատել, որ նույն ժամանակահատվածում շարունակվում էր ԱՄՆ դոլարի եւ Եվրոմիության միասնական նոր շրջանառվող արժույթի՝ եվրոյի սուր մրցակցությունը: Այս պայմաններում եվրոյի նկատմամբ դոլարի փոխարժեքի արհեստական իջեցումն ունեցավ երկակի էֆեկտ: Նախ իջան դոլարով արտահայտված ապրանքների եւ ծառայությունների գները, որն ավելացրեց դրանց պահանջարկը, հետեւաբար նաեւ՝ արտահանման ծավալները ԱՄՆ-ից, որն էլ զգալիորեն բարելավեց ԱՄՆ-ի արտաքին առեւտրային հաշվեկշիռը: Դրա հետեւանքով բարձրացան եվրոյով արտահայտված Եվրոմիության անդամ երկրների ապրանքների եւ ծառայությունների գները, որը զգալի վնաս հասցրեց Եվրոմիության անդամ երկրների արտաքին առեւտրին, կրճատելով արտադրության ծավալները եւ ավելացնելով գործազրկության մակարդակը:

Այս ամենին զուգահեռ, տնտեսության արտաքին խթանիչներն

Հակառակ վերը նշված տրամաբանության, պետությունը սկսեց ոչ թե զսպել սղաճը, այլ դոլարի նոր զանգված շրջանառության մեջ մտցնելով նպաստեց դոլարի հետագա արժեզրկմանը՝ այդ արժույթի տնտեսապես չարդարացված առաջարկի չափերով: Դոլարի մեծ զանգվածները հիպոթեկային եւ այլ վարկերի տեսքով բանկերը տվեցին դրանց կարիքն ունեցողներին՝ գրեթե անարգել: Վարկով ապրող ամերիկաբնակների մի զգալի մասն այսօր արդեն ապրում է պարտքով, դրանով իսկ սնանկացնելով ֆինանսական մի շարք հաստատություններ: Իսկ երբ մոտեցան մարման ժամկետները, պարզվեց, որ խախտվել է վարկի կարեւորագույն սկզբունքներից մեկը՝ վերադարձելիությունը, եւ տնտեսությունն զգաց առաջին ծանր հարվածները բորսաներում: Գործընթացն այսօր վերահսկողությունից դուրս է, եւ չնայած ԱՄՆ իշխանությունների հաստատած 700 մլրդ դոլար արժողությամբ «Փրկության ծրագրին» եւ ենթադրվում է ճգնաժամի փուլում գտնվող դեմոկրատների առաջարկած 150 մլրդ դոլար արժողությամբ լրացուցիչ միջոցառումների փաթեթին, ԱՄՆ տնտեսության առողջացման սցենարները, մեր համոզմամբ, խիստ վտանգված են: Դրանք կարող են ընդհանրապես ոչ մի արդյունքի չբերել նաեւ այն պատճառով, որ ծրագրվում է տնտեսությունը հանել ճգնաժամից ոչ թե բնական, այլ արհեստական գործոնների եւ խթանիչների հաշվին:

Այս ամենի հետեւանքով դանդաղեցին ոչ միայն ԱՄՆ-ի, այլեւ համաշխարհային տնտեսության աճի տեմպերը: Եթե 2007-ին գրանցվել էր մոտ 5% տնտեսական աճ, ապա 2008-ի ավարտին հնարավոր է ոչ միայն 4%, այլեւ դրանից շատ ավելի ցածր ցուցանիշ:

Ֆինանսական եւ տնտեսական ճգնաժամի ազդեցությունները Հայաստանի տնտեսության վրա առայժմ չեն կարող զգալի լինել միանգամից մի քանի պատճառով: Նախ՝ չնայած օրենսդրական եւ նորմատիվային անհրաժեշտ փաստաթղթերի առկայությանը, առայժմ Հայաստանում չի ձեւավորվել եւ չի գործում արժեթղթերի շուկան: Ֆինանսական շուկան հիմնականում ներկայացված է բանկերի եւ ապահովագրական ընկերությունների տեսքով: Մյուս բաղադրիչները կայացման փուլում են: Այս ամենը Հայաստանին թույլ չի տալիս լիարժեք ինտեգրվելու միջազգային ֆինանսական շուկա-

ճանման առումով, բանկային համակարգում կանոնադրական կապիտալի օտարերկրյա մասնաբաժինների կրած ազդեցություններով եւ վերը նշվածից ածանցյալ այլ գործոններով:

Ճգնաժամի առաջին դասը թերեւս այն է, որ տնտեսությունը պետք է զարգանա ոչ թե արհեստական խթանիչներով, այլ բնականորեն, ասել է թե՝ ՀՆԱ-ի առանցքը կազմող տնտեսությունների բնականոն զարգացման հաշվին եւ ոչ՝ ֆինանսական շուկայի իրական հատվածից կտրված ինքնուրույն զարգացումներով:

Երկրորդ՝ պետության կարգավորիչ եւ վերահսկիչ գործառույթները կարող են դրական ներգործություն ունենալ միայն կարճ ժամանակահատվածում, ավելի երկար պետական միջամտությունը կարող է հանգեցնել տնտեսական եւ ֆինանսական ծանր հետեւանքների:

Երրորդ՝ ինչպես դա ակնհայտ դարձավ մեկ տասնամյակ առաջ Արգենտինայում տեղ գտած ֆինանսական ճգնաժամից, ֆինանսական վերնախավը պետք է փորձի սպասարկել ոչ այնքան քաղաքական վերնախավի շահերը, որքան ծառայի տնտեսության իրական հատվածի զարգացմանը, մասնավորապես սերտորեն համագործակցելով արդյունաբերական վերնախավի հետ եւ ճանապարհ հարթի փոքր բիզնեսի աշխուժացման համար:

Չորրորդ՝ համաշխարհային ճգնաժամի կործանարար հետեւանքներից խուսափելու նպատակով Հայաստանը պետք է նպատակ դնի վերացնել տնտեսական կախվածությունը մեկ-երկու երկրից եւ փորձի բազմազանեցնել իր թե՛ առեւտրատնտեսական կապերը, թե՛ արտաքին ներդրումների աղբյուրները:

Հինգերորդ՝ Հայաստանը պետք է հնարավորինս կրճատի ներկայիս կախվածությունը ներմուծումից (ներմուծման ծավալները երեք եւ ավելի անգամ գերազանցում են արտահանման ծավալներին): Սա թույլ կտա կրճատել կախվածությունը համաշխարհային շուկայի կողմից պարտադրվող ցնցումներից:

Վեցերորդ՝ համաշխարհային ճգնաժամի ներկա փուլում պետք է ձգտել առավելագույն օգուտներ քաղել ապրանքների եւ ծառայությունների այն գներից, որոնք առավել նպաստավոր են երկրի տնտեսության համար:

ԹԱԹՈՒԼ ՄԱՆԱՍԵՐՅԱՆ,
Տնտեսական գիտությունների դոկտոր

Ազգի վերարտադրողականությունն ապահովելու նպատակով

«Շենգավիթ» բժշկական կենտրոնում տոնական տրամադրություն էր տիրում, ուր հանդիսավորությամբ բացվեց մարդու վերարտադրողական առողջության բաժանմունքը: Այդ նշանակալի ու իրադարձային պահին ներկա էին ՀՀ առողջապահության փոխնախարարներ Թաթուլ Հակոբյանը, Աբրահամ Մանուկյանը, Երեւանի տարբեր բժշկական կենտրոնների տնօրեններ, գլխավոր բժիշկներ, գինեկոլոգներ, սփյուռքից հյուրեր: Երեւանի գլխավոր մանկաբարձ-գինեկոլոգ, «Շենգավիթ» ԲԿ-ի տնօրեն Սերգեյ Ռուռւմյանը ներկաներին ուղեկցում ու բացատրություններ էր տալիս, թե ինչ առավելություններ ու հնարավորություններ ունի նորաբաց կենտրոնը, որտեղ մի շարք բժշկական միջամտություններ եզակի են անգամ տարածաշրջանում: Նախկին անշուք քաղաքային թիվ 3 ծննդատնից, այսօր «Շենգավիթ» ԲԿ-ը վերածվել է բազմապրոֆիլային բուժհաստատության եւ դեռ շարունակում է նոր քայլեր անել իր զարգացման ճանապարհին:

Փոխնախարար Թաթուլ Հակոբյանը շնորհավորելով բոլորին՝ նոր կենտրոնի ու բաժանմունքի բացման առիթով երախտագիտության խոսքեր հղեց բժշկական կենտրոնի անփոփոխ բարերար, պրոֆեսոր Պետրոս

գամ փորձ է անում օգնել Հայաստանին իր կարողությունների չափով, սակայն մինչեւ 1999-ը դա չի հաջողվում. «Ամեն անգամ գալիս էի Հայաստան ու հուսախաբ վերադառնում, չգտնելով այն մարդուն, ով իմ կարիքն ուներ եւ ես նրա հետ կկարողանայի համագործակցել»: Եվ ահա մի առիթով Կալիֆոռնիայում հանդիպում է Երեւանի թիվ 3 ծննդատան տնօրեն Սերգեյ Ռուռւմյանին ու այդ օրվանից հիմք է դրվում համագործակցությանը, եւ 1999-ին միասին հիմնում են լապարասկոպիայի եւ փոքր կտրվածքներով կատարվող վիրահատությունների կենտրոնը թիվ 3 ծննդատանը: Պրոֆեսոր Քոջյանի անձնական միջոցներով ծննդատանը տեղադրվել են երեք լապարասկոպիկ գործիքներ: Պրն Քոջյանը պատմում է, որ այդ շրջանում նման սարքավորումներ նվիրաբերել է Գյումրիի ու Արցախի ծննդատներին, գործիքները ձեռք էր բերել Օրենջ-քաունթիի Ս. Հովսեփ հիվանդանոցից: Այդուհետ բժշկական կենտրոնում բացվում են «ռադիոլոգիայի, էխոյի բաժանմունքները, վերանորոգվում են վիրահատարանները, նոր մահճակալներ, նոր գործիքներ, մոնիտորներ են բերվում, հազար ու մի բան, եւ այս անցած 9 տարիների ընթացքում բարելավվում է ու հին, մաշված

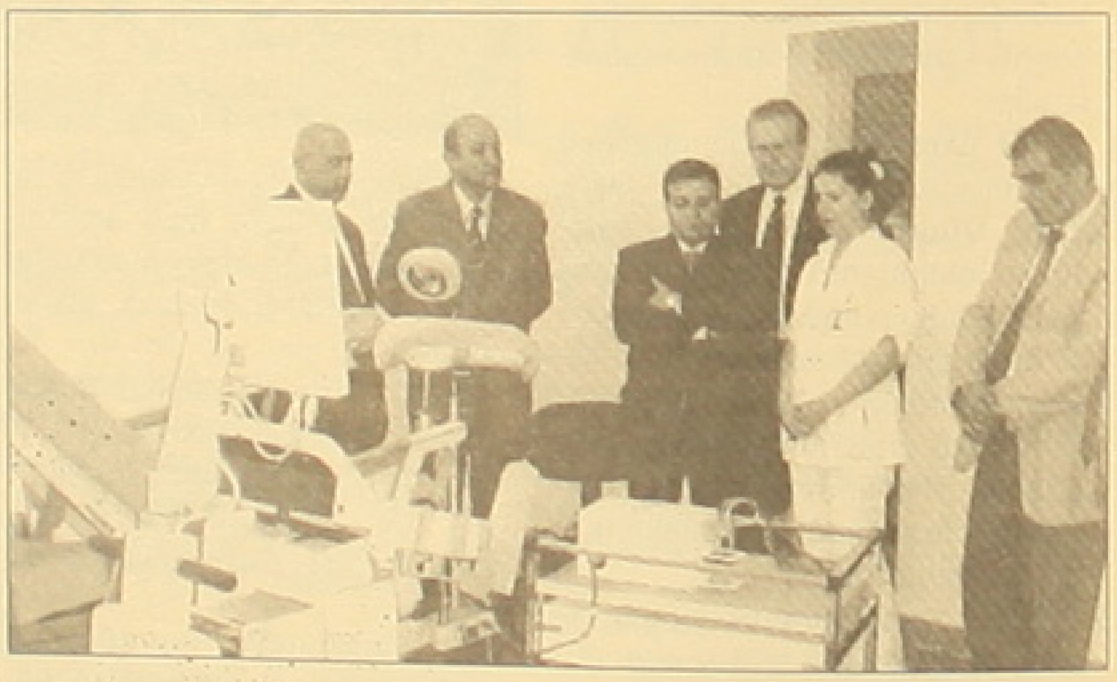

Քոջյանին, որի ջանքերով, շուրջ 10 տարի շարունակ «Շենգավիթ» ԲԿ-ն համալրվում է շատ կարեւոր ու արժեքավոր սարքավորումներով: «Ցավոք սրտի, անպտղությունն այսօր հանդիսանում է մեր երկրի բժշկասոցիալական լուրջ պրոբլեմը եւ դրա հաճախականությունը հասնում է 32 տոկոսի, եւ նման բաժանմունքի ստեղծումը, նշեց փոխնախարարը, կարեւոր իրադարձություն է ոչ միայն «Շենգավիթ» ԲԿ-ի համար, այլեւ ողջ երկրի»: Գոհ էր ու շատ երջանիկ Կալիֆոռնիայի Իրվայն համալսարանի կլինիկական պրոֆեսոր Պետրոս Քոջյանը, որի ջանքերի շնորհիվ բաժանմունքում իրականացվելու է արտամարմնային բեղմնավորում եւ բազմաթիվ այլ օժանդակ վերարտադրողական մեթոդներ, որոնք հնարավորություն են տալիս անպտղությունը բուժել անգամ նախկինում անհուսալի համարվող դեպքերում, ասենք՝ ձվարանների կամ արգանդափողերի բացակայության, ցածր որակ եւ քանակ ունեցող սերմի դեպքում եւ այլն:

«Ազգը» ներկա գտնվելով վերարտադրողական առողջության բաժանմունքի բացմանը, խնդրեց ազգանվեր բարերար, պրոֆեսոր Պետրոս Քոջյանին պատմել, թե ինչպե՞ս եղավ համագործակցությունը բժիշկ Ռուռւմյանի հետ: Մեր զրույցից պարզ դարձավ, որ ինչպես միլիոնավոր հայեր, մեցցի Քոջյանների ընտանիքը եւս եղեռնից մազապուրծ ապաստան է գտել Աֆրիկայում: Եթովպիայում ծնված Պետրոս Քոջյանը 1968-ին ավարտել է Երեւանի բժշկական ինստիտուտը՝ ստանալով մանկաբարձ-գինեկոլոգի դիպլոմ: Այնուհետեւ երկու տարի ուսանել է օրդինատուրայում, մասնագիտացել վիրաբուժության մեջ ու վերադարձել իր ծննդավայր Եթովպիա եւ հինգ տարի աշխատել է տեղի հիվանդանոցում: Ավելի ուշ տեղափոխվել ԱՄՆ, որտեղ որպես մանկաբարձ-գինեկոլոգ աշխատանքի է ընդունվում Կալիֆոռնիայի Օրենջ քաղաքի մասնավոր կլինիկայում եւ միաժամանակ դասավանդում ու մասնագետներ է պատրաստում Իրվայն համալսարանում: 1988-ին պրոֆեսորն առաջին ան-

ծննդատունը դառնում է օրինակելի բժշկական կենտրոն:

«Արհեստական բեղմնավորման կենտրոն բացելու գաղափարը տարիներ շարունակ իմ մտքում էր ու դա իրականացնելու խնդրանքով, պատմում էր պրոֆեսոր Քոջյանը, մեր հարուստներին նամակներ եմ գրել ու նշել, որ Հայաստանում վատ վիճակ է եւ օգնության կարիք կա, սակայն դրանք անարձագանք մնացին: Նույնը եղավ մամուլում իմ մի քանի հոդվածների պարագայում՝ լռություն... Եվ մի օր բոլորովին պատահմամբ, իմ հիվանդներից մեկը՝ ամերիկացի, իմ աշխատանքներին ծանոթանալով նվիրաբերեց 100.000 ԱՄՆ դոլար: Դա Թոմաս եւ Իրմա Ջին Թրեյսիներ ընտանիքի հիմնադրամի գումարն էր, որով էլ գնվեցին այս նոր բաժանմունքի համար ամենավերջին ու կարեւոր բոլոր սարքավորումները ու 2,5 տարվա դժվարություններից հետո այսօրվանից կկարողանանք օգնել մեր հայրենակիցներին, որ զավակներ ունենան ու բուժման համար չմեկնեն արտասահման»:

Պրոֆեսոր Քոջյանն իր շնորհակալական խոսքում, առիթը օգտագործելով, նշեց. «Կուզեմ, որ հայ միլիոնատերերը այս նոր պայմաններում հարստացածները, իրենք էլ թող օրինակ վերցնեն ու օգնեն հիվանդանոցներին, որ դրանք դառնան նոր սարքավորումներով հագեցած ու միջազգային չափանիշներին համընթաց: Այդ հարստությունը, որ այսօր շատերն ունեն, հետները չեն տանելու, որքան շատ օգնեն, այնքան շատ կավելանա... Դարերով մենք երազել ենք ունենալ ազատ, անկախ հայրենիք, եւ վերջապես ունենք, ու մեր պարտականությունն է պահպանել, ծաղկեցնել, բարձր մակարդակի հասցնել մեր երկիրը»:

Որպես վերջաբան ասենք, որ պրոֆեսոր Քոջյանը տարին 2-3 անգամ այցելելով «Շենգավիթ» ԲԿ, հարյուրից ավելի անվճար վիրահատություններ է անում, բուժումներ ու խորհրդատվություններ անցկացնում, վերապատրաստում մասնագետներ ու ամեն մի նորածնի լույս աշխարհ գալուց ոգեւորվում է, ու առաջինը շնորհավորում:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Մոսուլից քրիստոնյաներին վտարում են քուրդ փեշմերգաները

Դրա հիմքում քաղաքը Հյուսիսային Իրաքի «Քուրդիստան» շրջանին կցելու քրդական ծրագրերն են

Այդ մասին երեկվա համարում գրել է «Ռադիկալ» թերթը եւ ընդգծել, որ Մոսուլից փախչելու հարկադրանքի տակ հայտնված քրիստոնյաները մեղադրում են Հյուսիսային Իրաքի «Քուրդիստան» շրջանի իշխանություններին եւ բռնությունները վերագրում են քուրդ փեշմերգաներին: Թուրքական թերթը միաժամանակ հիշեցրել է. «Վերջին երկու շաբաթվա ընթացքում սպանվել է 14 քրիստոնյա, իսկ հազարավոր քրիստոնյաներ դարձել են փախստական»:

Ահա թե ինչ է հայտնել «Ռադիկալի» թղթակիցը Մոսուլից. «Իրաքում բռնության ենթարկվածների վերջին օղակը քրիստոնյաներն են: Նրանք համոզված են, որ համակարգված էթնիկ զտման զոհ են դառնում: Հյուսիսային Իրաքի սահմաններում ընդգրկելու համար տեղի քրդական վարչակարգը աչք է դրել բնակչությամբ էթնիկ կրոնական խճանկար ներկայացնող քաղաքներից Մոսուլի վրա: Տեղահանվածների եւ արտագաղթի ենթարկվածների նախարարության տեղի ներկայացուցիչ Ջեւդեթ Իսմայիլն ասաց, որ Մոսուլից հեռանալու հարկադրանքի տակ են հայտնվել 1307 քրիստոնյա ընտանիքներ, որոնց անդամների թիվը ավելի քան 5000 է»:

Ի դեպ, հոկտեմբերի 10-ի լույս 11-ի գիշերը Մոսուլը հարկադրված լքել էին 932 քրիստոնյա ընտանիքներ: Եթե այդ ցուցանիշը ընդամենը 1-2 օրում հասել է 1307-ի, այն էլ պաշտոնական տվյալներով միայն, կնշանակի հալածանքները հետզհետե սաստկանում են: Ըստ «Ռադիկալի», Մոսուլում քրիստոնյաների նկատմամբ սպանություններով եւ բռնություններով ուղեկցվող հալածանքները պայմանավորվում են տեղական իշխանության մարմինների առաջիկա ընտրություններով:

Այս կարծիքը հաստատում են նաեւ փախստականները, որոնց հիմնավորում է Իրաքի առողջապահության նախարարության աշխատակից Սաբահ Յակուտը, ասելով. «Մոսուլցի քրդերը ձգտում են տեղական իշխանության մարմինների ընտրություններում ստանալ առավելագույն ձայներ, որպեսզի հաղթանակը տպավորիչ լինի»:

«Ռադիկալի» համաձայն, 2007-ի օգոստոսին Սինջարի շրջանում ավելի քան 400 եզդիների սպանության պատճառ դարձած ահաբեկչական պայթյունը եւս վերագրվում է քուրդ փեշմերգաներին: Թուրքական թերթից տեղեկանում ենք, որ փեշմերգաները վտարելով քրիստոնյաներին սեփական բնակարաններից, ականապատում են բնակարանը, որ պայթեցնեն: Իսկ նրանք, ովքեր համառում եւ չեն լքում իրենց բնակարանը, որպես կանոն սպանվում են: Որպես այդպիսին «Ռադիկալը» բերել է Մոսուլում երաժշտական գործիքների խանութի տեր Ֆարիզ (Վարդգես) Բաթալի օրինակը, որը հայկական ծագում ունենալու պատճառով կրում էր «Աբու Թամարա» (Թամարայի հայր) մականունը: Նա կարիքի մեջ է եղել, այդ իսկ պատճառով սպառնալիքները անտեսել եւ մնացել է Մոսուլում, սակայն անտեսելու գինը վճարել է կյանքով: Բաթալին կիրակի օրն սպանել են, որից հետո նրա ընտանիքը բռնել է պանդխտության ճամփան:

Հոկտեմբերի 14-ին Մոսուլում քրիստոնյաների նկատմամբ կատարվող բռնությունները ու համատարած հալածանքները պաշտոնապես դատապարտել են Վատիկանը, ԱՄՆ-ը, այլ երկրներ եւ միջազգային բազմաթիվ կազմակերպություններ: Դատապարտմանը արձագանքել է Հյուսիսային Իրաքի «Քուրդիստան» շրջանի նախագահ Մասուդ Բարզանիի մամուլի խոսնակ Ֆուադ Հուսեյինը: Նա Մոսուլից քրիստոնյաների վտարման մեղքը բարդել է «բաասականների եւ ահաբեկչական այլ տարրերի» վրա, եւ նշել է, որ վերջիններս փորձում են փչացնել քրիստոնյաների հետ քրդերի բարիդրացիական հարաբերությունները: Նա մերժել է հալածանքներին փեշմերգաների մասնակցության վարկածը եւ կարծիք է հայտնել, որ Իրաքի որեւէ շրջանում հալածանքի, բռնության ենթարկված քրիստոնյաները սիրահոժար ապաստանում են «Քուրդիստանում»:

Այդ ընթացքում Իրաքի խորհրդարանի ընդունած տեղական իշխանության մարմինների ընտրության նոր օրենքով երկրի 18 նահանգների քաղաքային խորհուրդներում վերացվել են քրիստոնյաների եւ այլ փոքրամասնությունների համար մինչ այդ հատկացվող քվոտաները: Համենայն դեպս, Պարսից ծոցի առաջին պատերազմից հետո քրիստոնյաների թիվը Իրաքում 1 միլիոնից կրճատվել էր 800 հազարի: 2003-ին սանձազերծված հակաիրաքյան պատերազմից հետո այդ ցուցանիշը, ինչպես «Ռադիկալն» է նշում, կրճատվել է 2/3-ով: Ինչ վերաբերում է քուրդ փեշմերգաներին, ապա միանգամայն հավանական է, որ նրանք հալածեն քրիստոնյաներին, ունենալով Մոսուլը Հյուսիսային Իրաքի «Քուրդիստան» շրջանին կցելու ծրագիր: Ընդ որում այդ ծրագիրը նորություն չէ:

Օգտվելով առիթից նշենք, որ 90-ականների սկզբներին PKK-ն էլ փեշմերգաների պես ասորիներին հալածում էր Թուրքիայում: Հալածանքների պատճառով ասորիների հոծ զանգվածներ գաղթել էին Գերմանիա, ինչի պատճառով կիսով չափ դատարկվել էին Թուրքիայի հարավարեւելյան քաղաքներից ասորաբնակ Մարդինը եւ շրջակա բնակավայրերը: PKK-ի հալածանքների պատճառով ասորիների օրինակին Թուրքիայում հետեւել էին նաեւ եզդիները: Այսինքն՝ նորություն չպետք է լինեն նաեւ ասորի թե հայ քրիստոնյաներին եւ նրանց հետ նաեւ եզդիներին հալածելու քրդական նկրտումները:

Հ. ՉԱՔՐՅԱՆ

Վրաստանի սցենարն Իրանո՞ւմ

«ԱՄՆ-ն փորձում է Իրանին մղել ռազմական գործողությունների ընդդեմ Իսրայելի»:

Նմանատիպ կարծիք է հայտնել Ռուսաստանի Պետդումայի փոխխոսնակ Վալերի Յազեւը: Ըստ նրա՝ ԱՄՆ-ն ներկայումս ի վիճակի չէ Իրանի դեմ միայնակ պայքարելու ու այդ նպատակով փորձում է կրկնել Վրաստանի սցենարը: Յազեւի կանխատեսմամբ՝ ԱՄՆ-ն չունենալով անհրաժեշտ նախադրյալներ Իրանի դեմ ուղղակի ուժ գործադրելու համար, ամեն կերպ փորձում է վերջինիս դրդել ռազմական քայլերի դիմելու Իսրայելի դեմ: Դրանից հետո ԱՄՆ-ն արդեն լուրջ հիմքեր կունենա Իրանի վրա հարձակվելու՝ դաշնակից Իսրայելին նրա ագրեսիայից պաշտպանելու նպատակով: Այս մոտեցումը բավականին տրամաբանական է: Չմոռանանք, որ ԱՄՆ-ն միջազգային հանրության առաջ մեղանչել է Իրաքում ռազմական գործողությունների պատրվակ փնտրելիս (զանգվածային ոչնչացման զենք այդպես էլ չգտնվեց), եւ այժմ, եթե իսկապես նպատակ ունի Իրանի դեմ ռազմական գործողություններ ծավալելու, ապա պետք է կարողանա առավել լուրջ հիմնավորումներ ներկայացնել: Իսկ իր հավասարիմ դաշնակցին պաշտպանելը շատ լուրջ առիթ է սեփական նկրտումներն ի կատար ածելու համար:

Ռուսաստանյան բարձրաստիճան գործչի նման հայտարարությունը, հավանաբար, առաջնային նպատակ է հետապնդում միջազգային հանրությանը եւս մեկ անգամ հրամցնելու ռուսական քարոզչական մեքենայի այն հիմնական գաղափարներից մեկը, որ ռուս-վրացական վերջին հակամարտությունում ԱՄՆ-ն է հանդես եկել նախաձեռնողի դերում: Ի միջիայլոց, այդ մասին առաջիններից մեկը հայտարարել է Իրանի նախագահ Ահմադինեժադը: Բայց Յազեւի նման հայտարարությունը կարող է ունենալ նաեւ մեկ այլ, քողարկված նպատակ. բարձրաձայնելով այդ սցենարի մասին, փորձել կանխարգելել նման զարգացումները: Ամեն դեպքում պետք չէ անտեսել, որ Իսրայելի միջոցով Իրանի դեմ գործելը իրոք կարող է ընդունելի տարբերակ լինել ԱՄՆ-ի համար: Տարածաշրջանում ԱՄՆ-ի մյուս լուրջ դաշնակիցը՝ Թուրքիան, բնականաբար, ակտիվություն չի կարող դրսեւորել այդ հարցում: Առավել եւս, որ վերջերս նկատվում են իրանա-թուրքական հարաբերությունների աշխուժացման լուրջ միտումներ տնտեսական բնագավառում: Իրանի հարուստ եւ մատչելի հսկայական բնական պաշարներն ակնհայտորեն գտնվում են բավականին խորը արդյունաբերություն ունեցող Թուրքիայի հետաքրքրությունների ոլորտում: Թուրքիայում Իրանի դեսպանատան աշխատակից Քազեմ Մալեքին վերջերս տեղի ունեցած միջազգային կոնֆերանսում բարձրաձայնել է, որ երկու երկրների միջեւ փոխադարձ սերտ հարաբերություններն անխուսափելի են եւ կախված չեն քաղաքական այս կամ այն գործիչների հայացքներից:

Այսպիսով, տարածաշրջանում Իրանի դեմ ռազմական եւ այլ բնույթի գործողություններ կատարելու հարցում ԱՄՆ-ն կարող է հույս դնել միակ հուսալի դաշնակցի՝ Իսրայելի վրա: Վերջինս իր հերթին խիստ շահագրգռված է Իրանի աճող ռազմական սպառնալիքը կանխելով: Դժվար է կանխատեսել, թե ինչպիսի զարգացումներ տեղի կունենան տարածաշրջանում, բայց անհրաժեշտ է հաշվի առնել բոլոր հնարավոր զարգացումները, այդ թվում նաեւ վերոհիշյալ վարկածը, որն այնքան էլ անհավանական չէ:

ԱՐԱՄ Ա. ՄՌՈՒԿՅԱՆ

Ամերիկյան կոնգրեսականները դիվանագիտական հարաբերությունների պահանջով դիմում են Իրանի խորհրդարանին

«Ֆարս» լրատվական գործակալության տվյալներով, Իրանի Իսլամական Հանրապետության խորհրդարանի նախագահ Ալի Լարիջանին հայտարարել է, որ ԱՄՆ Կոնգրեսի Ներկայացուցիչների պալատի եւ Սենատի որոշ անդամներ վերջերս նամակ են ուղարկել՝ պահանջելով Վաշինգտոնի եւ Թեհրանի միջեւ բանակցությունների սկզբնավորումը: Լարիջանին, ինչպես երեկ նշել է Նյու Յորքից «turkishny.com» կայքէջը, ասել է, որ քննարկվում են բանակցությունների պահանջները:

Այդ նամակները նոր չեն: Իրանի խորհրդարան են ուղարկվել դեռեւս մի քանի օր առաջ: Նախորդ օրը դրանց առնչությամբ ելույթ էր ունեցել Իրանի Իսլամական Հանրապետության նախագահ Մահմուդ Ահմադինեժադի մամուլի քարտուղարն ու ասել. «Եթե Միացյալ Նահանգները տարածաշրջանից դուրս բերի օկուպացիոն զորքերը եւ հրաժարվի աջակցել սիոնիստական Իսրայելի վարչակազմին, ապա կարելի է ուղղակի բանակցություններ սկսել այդ երկրի հետ»:

Հակառակ դրան, իրանցի բարձրաստիճան պաշտոնյաները կարծիք են հայտնել, որ կարելի է առանց նախապայմանների, փոխադարձ հարգանքի հիմունքներով բանակցություններ սկսել ԱՄՆ-ի հետ: Ինչպես հայտնի է, 1979-ի Իսլամական հեղափոխությունից հետո Վաշինգտոնի եւ Թեհրանի դիվանագիտական հարաբերությունները ընդհատվել էին: Հ. Չ.

Ասորերեն լեզվի միջազգային գիտաժողով

Դա Եվրոմիության աջակցությամբ կազմակերպվել է Թուրքիայի Մարդին քաղաքում

Օրերս Թուրքիայի հարավ-արեւելյան շրջանի քաղաքներից երբեմնի ասորաբնակ Մարդինում կազմակերպվել է «Ասորերեն լեզվի միջազգային 4-րդ գիտաժողովը»: Ըստ տեղական թերթերի, 3 հազար տարվա պատմություն ունեցող Դեյրուլզաֆարան տաճարում կազմակերպված սիմպոզիումը բացել է Մարդինի նահանգապետ Մեհմեդ Քըլըչլարը: Եվրոմիության աջակցությամբ եւ Ասորական եկեղեցի միության ջանքերով կազմակերպված այս գիտաժողովին տարբեր երկրներից մասնակցել են բազմաթիվ գիտնականներ: Դրա նպատակը եղել է «Անատոլիայում 5 հազար տարվա քաղաքակրթություն ունեցող ասորիների եւ կորչելու շեմին կանգնած ասորական մշակութային արժեքների մասին հասարակությանը իրազեկելը, ինչպես նաեւ՝ նպաստելն ասորերենի զարգացմանը, լեզու, որով Հիսուս Քրիստոսն էր խոսել»:

Մարդինի նահանգապետը բացման խոսքում քաղաքի համար հպարտություն է համարել միջազգային այս գիտաժողովի կազմակերպումը, ապա եւ ավելացրել է. «Ասորերենը համաշխարհային քաղաքակրթության ամենահին լեզուներից է: Մեծապես նպաստել է, որ իսլամական քաղաքակրթությունը տարածվի Եվրոպայում: Վերջին շրջանում եվրոպական եւ այլ երկրներում կարծիք է տարածվում, թե Թուրքիայում ճնշում են ասորիներին: Դա ճիշտ չէ: Ասորիներն այստեղ փոքրամասնություն չեն, այլ երկրի տերը: Ինչպես նաեւ Մարդինի եւ Թուրքիայի հարստությունը»:

Նահանգապետը նշել է, որ ժամանակին, իրավի, ասորիները բախվել են որոշ դժվարությունների, սակայն դրանք պայմանավորված են եղել PKK-ի ահաբեկչությամբ, այդ թվում՝ բնակչության տգիտությամբ: Այնուհետեւ նա անդրադարձել է Մարդինում պատմական խոր արմատներ ունեցող հանդուրժողականությանը: Նահանգապետը որպես օրինակ է բերել Մարդին կատարած այցի ընթացքում Թուրքիայի վարչապետ Էրդողանի հանդիպումն ասորիների հոգեւոր առաջնորդի հետ եւ այն ընդգծված հարգանքը, որ նա հանդիպմանը ցուցաբերել է:

Նահանգապետին հետեւել է Մարդինի եւ Դիարբեքիրի մետրոպոլիտ Նուրի Սալիբա Օզմենի ելույթը, որի ընթացքում նա ասել է. «Այսօրվա ասորերենով մենք կարողանում ենք կարդալ 1600 տարվա մասյանները: Մեր լեզուն զարգացել է ասորական եկեղեցու հետ զուգընթաց, հետեւաբար քրիստոնեական մշակույթի եւ պատմության լեզուն է նաեւ»: Հ. Չ.

Ամերիկյան դեսպանատունը կազմակերպում է գրասենյակային ու բնակարանային կահույքի, մեքենաների, համակարգիչների եւ այլ ապրանքների աճուրդային վաճառք, որը տեղի կունենա **հոկտեմբերի 18-ին եւ 19-ին** Ծովակալ Իսակով 48/2 հասցեում ժամը 10-19-ը: Ապրանքները կարող եք զննել տեղում, վաճառքին նախորդող ուրբաթ օրը, հոկտեմբերի 17-ին, ժամը 10-19-ը: Զննումն անվճար է:

Մանրամասն տեղեկությունների համար կարող եք այցելել **www.usa.am** էջի հայտարարությունների բաժինը:

ԲԵՐՔԱԲԵՐ ԳՅՈՒՂ, ՏԱՎՈՒՇԻ ՄԱՐԶ

«Ամեն ընտանիք մի ամրոց է»

Մեզ բոլորիս համար Արցախյան պատերազմն արդեն վաղուց պատմություն է թվում: Ու չնայած դեռ տեսնվածները երբեմն մտաբերում ենք, որ սա ժամանակավոր զինադադար է ու շատ հարցեր դեռ վերջնական լուծման չեն հանգել, սակայն դա ոչ մի կերպ չի անդրադառնում մեր առօրյայի ու առդիականության վրա: Մենք ապրում ենք, ինչպես ապրում է խաղաղ, պայմանավորված գտնվող ցանկացած հասարակություն:

Մինչդեռ մեզնից ոչ շատ հեռու (մեր երկրի այնքան մեծ չի հեռավորությունների մասին խոսելու համար) ապրում են մարդիկ, որոնց հենց կենցաղում անմիջականորեն առկա են պատերազմի բոլոր հետքերը: Դրանք Հայաստանի սահմանամերձ ու սահմանապահ գյուղերի բնակիչներն են: Պատերազմի պատճառած բոլոր հետեւանքները կրելով հանդերձ, այս գյուղի բնակիչները դեռեւ չհաղթահարված ամեն կրակոցի հետ վերադառնում են հին ահ ու վախը:

«Իրիկունը, որ սկսվեցին կրակոցներ, շատ վախեցա: Տատիկս ասաց հեռուստացույցը անջատեք ու լույս չմիացնենք...», ասում է Բերքաբեր գյուղի չորրորդ դասարանցի Վահագը: Երեխաների վախը չի կարող նրանց հետ միասին դպրոց չհասնել առավոտյան, եւ բնականաբար չազդել դասապրոցեսի վրա:

Դպրոցի ֆրանսերենի ուսուցչուհի Սիրին Խաչատրյանն ասում է. «Ամեն առավոտ որ մտնում եմ դասարան, երեխաներին ուղղված առաջին հարցս այն է, թե արդյոք կրակոցներ եղել են, որ խոսեն, թեթեւացնեն սրտում եղածը»: Եվ ուսուցչուհին դասն ամեն օր սկսում է «Gai soleil» (Ուրախ արեւ) երգով, որ «ցրեն վախի ամպերը»:

Բերքաբեր Տավուշի մարզի հնագույն գյուղերից մեկն է: Գյուղացիները պատմում են, որ Արցախյան պատերազմի ժամանակ ադրբեջանցիները երեք անգամ այրել են գյուղը, բայց երեք անգամ էլ երեւ չեն լքել բնակավայրը, այլ անմիջապես մոխիրների վրա հիմնադրել են նորը: Այժմ էլ պատերազմից կրած վնասները ակնհայտ են: Տներ կան այրված, քանդված, ուր սակայն մարդիկ են ապրում: Գյուղն ողողված է եղել պատերազմի ականներով, բայց գյուղացիների համառության ու ճգնության շնորհիվ չի լքվել ու կանգուն է մնացել:

Այսօր այդքան մեծ համառությամբ պահպանված գյուղի դպրոցն ունի ընդամենը 51 աշակերտ:

«54 էին, ասում է դպրոցի տնօրեն Արզումանյան Հենրիկը, սակայն եւ երեք ընտանիք գնում են գյուղից: Երբ սահմանամերձ գյուղն է դատարկվում, դա մեծ աղետ է մեր նման երկրի համար»:

Իսկ սահմանապահ Բերքաբերը ոչ միայն դատարկվում է, այլեւ ծերանում: Դպրոցի տնօրենի խոսքերով գյուղում ապրում է 582 մարդ եւ եթե հաշվի առնենք, որ դպրոցում կա 51 աշակերտ, ստացվում է, միջին հաշվարկով, գյուղում դպրոցահասակ երեխա ունի ամեն տասներորդ ընտանիք, ինչը, ըստ տնօրենի, չափազանց անհանգստացնող ցուցանիշ է: Ընդ որում, նա պատմում է, որ վերջին մեկ տարվա ընթացքում գյուղում 12 նոր ընտանիք է կազմավորվել, որոնցից միայն մեկն է մնացել գյուղում: Սակայն շատ են նաեւ երիտասարդները, որոնք արդեն 30 տարեկանից բարձր են, բայց չեն ամուսնանում:

«Աղջիկ չեն տալիս մեր գյուղացիներին, դառը ժպիտով ասում է պրն Արզումանյանը, կամ ասում են կամուսնանանք, եթե գնանք ուրիշ տեղ ապրենք»:

Իսկ գյուղից գնում են հիմնականում բոլոր նրանք, ովքեր միջոց ունեն գնալու: Ինչո՞ւ են գնում: Պատասխանները շատ են, փոխկապակցված, բայցեւ հիմնականում սոցիալական. գյուղի հողատարածքների մեծ մասը սահմանից այն կողմ են մնացել, արոտավայրեր չկան, ճանապարհներ չկան: Սա գյուղացիների համար մեծագույն ողբերգություն է: Բերքաբերի անունն իսկ, որ շատ բան է ասում իր երբեմնի առատության մասին, այսօր արդեն իմաստազուրկ է թվում:

Բերքաբերի դպրոցի պատմության ուսուցիչը, որ նույն դպրոցի շրջանավարտն է եղել, սովորել է Իջեւանի պետական համալսարանում, ապա պայմանագրային դրույքով անցել է աշխատանքի հայրենի գյուղում, զինվորական ծառայության փոխարեն: Այժմ նրա պայմանագրի ժամկետը լրացել է, ինքն էլ նոր է ընտանիք կազմել եւ որոշել է գնալ գյուղից:

Ուսուցիչը պատմում է, որ գյուղի մշակելի 850 հեկտար հողատարածքից սահմանի մեր կողմում մնացել է մոտ 200-ը, որի 70 տոկոսն էլ անմիջապես սահմանին կից, ուր հնարավոր չէ մշակել: Նրանք, ովքեր հող ունեն, ջուր չունեն: Գյուղի ջրմղակայանը թալանված է, չի գործում: Նման պայմաններում շատերն են վարկեր վերցնում, չեն կարողանում ճիշտ օգտագործել, ծախսում-վերցնում են, հետո նորից վերցնում, որ նախորդի պարտքը փակեն ու այսպես շարունակ: Կան էլ շատ համեստ ուրիշի հող են վարձակալում: Նա, որ հող շատ ունի, վարձակալության սկզբունքով տալիս է նրան, որ չունի: «Իսկ առանց հողի ինչ գյուղ եւ ինչ գյուղացի», ասում է Խուդավերդյանը: Շատ ընտանիքներ ապրում են նաեւ տղամարդկանց արտագնա աշխատանքով, եւ ստացվում է պարադոքս. սահմանամերձ գյուղը, որի ռազմավարական նշանակությունը եւ անվտանգությունը պայմանավորված է բնակչությամբ, դատարկվում է. մնում են ծերերը, իսկ եթե նաեւ կանայք ու երեխաներ՝ դա լավագույն դեպքում:

Վահագը այն քիչ ուսուցիչներից է, որ դպրոցում լրիվ դրույքով է աշխատում, բայց այս անգամ մնալու ոչ մի հեռանկար չի տեսնում:

«Ամսական 60 հազար դրամով ինչպես ապրենք», ասում է նա:

Իսկ գյուղի հոգսը իր դպրոցի հոգսն է նաեւ: Բնակչության այս արտագաղթից մեծապես կախված է գյուղի դպրոցի ապագան: Դպրոցի տնօրենի խոսքերով դեռեւ երկու տարի առաջ, որպես սահմանամերձ գյուղի դպրոց, իրենք օգտվում էին մեկ շատ կարեւոր արտոնությունից. դպրոցը պետության կողմից ֆինանսավորվում էր ոչ թե ըստ աշակերտաքանակի, ինչպես մնացած դպրոցները, այլ ըստ նախկին ֆինանսավորման համակարգի:

Արդեն երկու տարի է, ինչ այս գործընթացը դադարեցվել է: Այսինքն արդեն երկու տարի է, ինչ Բերքաբերի միջնակարգ դպրոցը ֆինանսավորվում է իր ունեցած-չունեցած 51 աշակերտների թվին համապատասխան: Եվ տարեցտարի այս թիվը նվազում է:

«Երբ ես աշխատանքի անցա 2001-ին, դպրոցն ուներ 75 աշակերտ: 7 տարվա մեջ աշակերտաքանակը նվազել է 24-ով», պարզաբանում է դպրոցի տնօրենը:

Ամենապարզ հաշվարկով եթե 2 անգամ 7 տարի եւ այս պրոցեսի շարունակության դեպքում 14 տարի անց դպրոցն արդեն աշակերտ չի ունենա: Ինքը տնօրենը ավելի մոտ ապագայում է դա կանխատեսում. «Մի քանի տարի հետո դպրոցի լինել-չլինելու հարց կարող է առաջանալ, իսկ ի՞նչ գյուղ առանց դպրոցի»:

Հայաստանի Հանրապետության «Կրթության մասին» օրենքի հինգերորդ գլխի 46-3 կետն ասում է:

«Պետական բյուջեից պետական ուսումնական հաստատության ֆինանսավորումն իրականացվում է պետական պատվերի, սուբսիդիայի, պետական սեփականություն հանդիսացող գույքի պահպանության վճարի եւ այլ ձեւերով: Պետական պատվերով ուսումնական հաստատության ֆինանսավորման չափանիշները սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը՝ մեկ սովորողի հաշվարկով՝ ըստ ուսումնական հաստատության տիպի, իսկ առանձին դեպքերում (լեռնային եւ սահմանամերձ շրջաններ)՝ հատուկ չափաքանակներով»:

Կրթության եւ գիտության նախարարության ֆինանսատնտեսագիտական վարչության գլխավոր մասնագետից փորձեցինք պարզել, թե ինչ է նշանակում օրենքի այս դրույթը, ավելի կոնկրետ՝ հատուկ չափաքանակ արտահայտությունը: Ըստ Նաիրա Պետրոսյանի մեկնաբանությունների տեղեկացանք, որ 2007-ին կառավարության մեկ հրաման է արձակվել աշակերտաքանակի թվի ֆինանսավորման բանաձեւի գործակիցների մասին, ըստ որի բարձր լեռնային, լեռնային, մինչեւ չորս հարյուր աշակերտ ունեցող եւ ավագ դպրոցների համար մեկ աշակերտին ընկնող տարեկան գումարը բազմապատկվում է կառավարության որոշած գործակիցներով: Տարօրինակն այստեղ այն էր, որ այս հրամանը լռում էր սահմանամերձ գյուղերի մասին, ինչը սակայն օրենքում հստակ ամրագրված էր: Այս փաստը վարչության աշխատակցուհին չկարողացավ մեկնաբանել: Իսկ վարչության պետ Վահե Թոփալյանը սա բացատրեց այն հիմնավորմամբ, թե գուցե բարձր լեռնային եւ լեռնային գյուղերը հիմնականում սահմանամերձ են: Սակայն օրինակ Բերքաբերը սահմանամերձ է, իսկ լեռնային չի:

Նման դպրոցներում գործում է նաեւ ռեսուրսների օպտիմալացման մեկ այլ ձեւ՝ երկկոմպլեկտ դասարանների ստեղծումը:

Քանի որ առաջինից մինչեւ վեցերորդ դասարանները շատ փոքրաթիվ են, օրինակ ընդամենը 3 աշակերտ առաջին դասարանում, կամ 4՝ երկրորդում, ապա որոշվել է միավորել այս դասարանները: Այսպիսով 6 դասարան դարձել է երկկոմպլեկտ, այսինքն վերածվել է 3 դասարանի: Իսկ ուսուցիչը մեկ դասաժամի ընթացքում, նույն դասասենյակում, պետք է դաս անցկացնի թե առաջին դասարանցիների հետ, թե երկրորդ:

«Ինչքան էլ հզոր լինի ուսուցիչը, թե ֆիզիկապես, թե նույնիսկ տեսականորեն դա հնարավոր չի: Իսկ որակի մասին այստեղ խոսելն ավելորդ է», ասում է դպրոցի ուսմասվարը: Դպրոցի մի քանի ուսուցիչներից լսեցինք նաեւ, որ դպրոցում գրեթե յուրաքանչյուր դասարանում կան մտավոր դժվարություններ ունեցող երեխաներ. պատերազմի տարիներին ծնված երեխաները: Սա հասկապես դժվարացնում է ուսուցիչների աշխատանքը երկկոմպլեկս դասարաններում:

«Նա նրա դասն ա լսում, էն մյուսներն էլ սրանց, ամեն ինչ խառնում են իրար, հետո արդեն հաջորդ տարի, որ ուզում ես շարունակել, տարրական բաներ չգիտեն: Աստիճանաբար մակարդակն ընկնում է», ասում է ուսմասվարը:

Այս դպրոցում ուսուցիչ չկար, որ գոնե ինչ-որ կերպ կարողանար գոնե իր համար ընդունելի դարձներ երկկոմպլեկս դասարանների գոյությունը: Այն ուսուցիչները, որոնք պարապում են նման դասարաններում, բողոքում են, որ նույնիսկ 40 րոպեում դժվար էր ուսումնական պլանը կատարել, իսկ 20-ական րոպեներում՝ լրիվին անհնար: Իսկ ավելի բարձր դասարաններում դասավանդող ուսուցիչները չգիտեն ինչպես լրացնեն գիտելիքների այն բացը, որ կուտակվել է տարեցտարի: Տնօրենը այս մասին էլ հիասթափությամբ խոսեց:

«Եթե նույնիսկ մի պահ ընդունենք, որ երկկոմպլեկս դասարանը անխուսափելի է, լավ: Բայց ո՞ւր է դրանց կազմակերպման համար մշակված մեթոդիկան կամ կանոնակարգը: Եվ ուսուցիչն էլ վճարվում է նույն կերպ, ինչ սովորաբար: Տքնում է, տառապում, մեջտեղից կիսվում, բայց մեկ ժամի համար նույն գումարն է վաստակում, ինչ մյուսները:

Ինչ հիմունքներով, ինչ չափորոշիչներով, չափանիշներով պետք է անցկացնել այս դասերը. անհայտ է: Սիրով կանեինք դա անել, բայց ինչպես՝ չգիտենք»: Ընդ որում, այս սեպտեմբերին էլ որոշում էր կայացվել կոմպլեկսավորել նաեւ 7-րդ եւ 8-րդ դասարանները, ինչը տնօրենի կատաղի դիմադրության արդյունքում նահանջել է մինչեւ կիսամյակի վերջ:

«Քաղաքականությունն ու ռազմավարությունը պետք է փոխվի դպրոցի նկատմամբ: Տնտեսել սահմանամերձ բնակավայրերի երեխաների կրթության հաշվին, սա ես չեմ կարող բարոյական համարել: Ինչքա՜ն գումարներ են այստեղ-այնտեղ շռայլորեն ծախսում, իսկ որտե՞ղ են խնայում: Դա հարված է սերնդին»,- ասում է պրն Արզումանյանը:

Դպրոցում ամեն ինչ արվում է, որ աշակերտները դրամ չհավաքեն, սակայն պարտադիր որոշ դեպքեր կան, օրինակ՝ դասագրքերի վարձավճարները: Տնօրենը պատմում է, որ նույնիսկ դասագրքերի համար «տիտանական ջանքերի» գնով են կարողանում գումար հավաքել աշակերտներից: Յուրաքանչյուր երեխայի համար այդ գումարը կազմում է ընդամենը չորսից հինգ հազար դրամ, սակայն «Ընտանիքներ կան, որոնք սեպտեմբերի մեկին երեխաներին չեն ուղարկում դպրոց, որովհետեւ հագուստ չունեն, կոշիկ չունեն: Տղայիս փոքրացած շորերն եմ ուղարկել այդ երեխաներին»,- ցավով պատմում է Արզումանյանը: Նա նաեւ ավելացնում է, որ իրավիճակից ելնելով սկզբունքորեն Բերքաբերի յուրաքանչյուր բնակիչ պետք է օգտվի ընտանեկան նպաստից: Նախկինում օգտվողները ինչ-որ թիվ կազմում էին, հիմա նրանց մատների վրա կարելի է հաշվել:

Այո, գյուղում աղքատությունն ու թշվառությունը այնքան ահռելի չափերի էին հասնում, որ նույնիսկ անիմաստ թվաց դպրոցի կրթական որակի եւ մակարդակի մասին հարցեր բարձրացնել այնտեղ: «Մթնում կորած խրճիթների անհյուրընկալ պատերը սեւ... Հիմա մեր բոլորի տները այսպիսին են», դառնորեն Չարենցին մեջբերեց ուսուցիչներից մեկը: Նա նաեւ բացատրեց, որ գյուղից հեռացել են ոչ միայն նյութապես ապահովված, այլեւ կրթական որոշ մակարդակ ունեցող ընտանիքներ: Մնացել են շատ ցածր կրթական ներուժ ունեցողները: Հետեւաբար ուսուցիչների աշխատանքը դժվարանում է նաեւ նրանով, որ միայն ուսուցիչն է ու երեխան, ծնողները ի վիճակի չեն երեխային դաս պատրաստելու հարցում գոնե ամենատարրական օգնություն ցույց տալու:

Մեր շուրջ հավաքված ինններորդցիներից փորձեցինք պարզել, թե ով ինչ երազանք ունի իր ապագայի հետ կապված: Ընդամենը երկուսն էին, որոնց երազանքները չէին մեռել անհյուրընկալ խրճիթների սեւ պատերի ներսում: Մեկը Քնարիկն էր, ուզում էր փաստաբան դառնալ, եւ Դավիթը, որ երազում էր տաքսի քշել: Երկուսն էլ գյուղից դուրս: Երկուսն էլ դա կարող էին անել առանց դպրոցում կրթություն ստանալու:

Դպրոցի հայոց լեզվի ուսուցչուհին ավելի լավատես էր, քան ես: Նա ասում էր, որ ժամանակին երեխաների հետ գաղտնի ճանապարհներով են հասել դպրոց, կրակոցների տակ, եւ դա իրենց չի վախեցրել ու երբեւէ չի էլ վախեցնելու: Ճիշտ է, դժվար են ապրում, բայց նա իրեն պետքական է համարում այս գյուղին, այդ պատճառով էլ երբեք չի լքի այն:

«Աշակերտներիս էլ եմ փորձում նույնը փոխանցել: Նրանց մեջ կան մի քիչ ավելի թույլ, մի քիչ ավելի ծույլ, բայց բոլորն էլ իմն են, մեր գյուղինը, մեր ապագան: Եվ ինչ է իմ աշխատանքը, եթե ոչ համակ հայրենասիրություն: - Եվ ավելացնում է: - Ամեն մի հեռացող ընտանիքի հետ ես խոր կսկիծ եմ ապրում, ամեն մի ընտանիք մի ամրոց է մեր սահմանին»:

16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 2008 ԷՋ Ա

Ազգ N4(10) ՀԱՎԵԼՎԱԾ unicef

Մանկապատանեկան

Մենք եկել ենք միայն ճիշտն ասելու

Բարի օր: Ահա եւ մենք: Հանդիպումից հանդիպում հասունացած, մի քիչ ավելի իմաստնացած: Իսկ այսօր մի քիչ զարմացած ենք: Մեր ընթերցողներից մի մայրիկ կարդաց մեր հոդվածներից մեկն ու ... չհավատաց մեր գրածին: Մենք վիրավորվեցինք, որ նա կասկածում է մեր ազնվությանը: Չէ՞ որ «Ազգիկը» իր հենց առաջին համարում է բարձրաձայնել «ՄԵՆՔ ԳԱԼԻՍ ԵՆՔ ՃԻՇՏՆ ԱՍԵԼՈՒ»: Չե՞ք հավատում, հարցրեք մեր հասակակից երեխաներին: Նրանք կհավաստեն մեր պատմածների ճշմարտացիությունը: Ի վերջո, ժողովուրդն է ասում չէ՞. «Ողջ ճշմարտությունը երեխաներից իմացիր»:
Հաճելի ընթերցում:

«Մանկապատանեկան Ազգ»-ականներ

Էրեբունի-Երեւան

Այս օրերին նշվեց Երեւանի հիմնադրման տոնը՝ Էրեբունի-Երեւանը: Երեւանը իմ քաղաքն է: Այստեղ է գտնվում իմ տունը, այստեղ ապրում են ինձ հարազատ մարդիկ: Նրանց եւ ձեզ համար ես կպատմեմ, թե երբ եւ ինչպես է հիմնադրվել մեր քաղաքը:

Հնում Երեւանը կոչվել է Էրեբունի: Հիմնադրվել է մ.թ.ա. 782 թվականին՝ Արգիշտի Ա թագավորի օրոք: Այն գտնվել է այժմյան Երեւանի հարավարեւելյան մասում՝ Նոր Արեշ եւ Վարդաշեն թաղամասերի միջեւ վեր խոյացող բլրի վրա: 1950 թվականին պեղումների ընթացքում գտել են Արգիշտի Ա-ի սեպագիր արձանագրությունը, որում ասվում էր. «Արգիշտին՝ Մենուայի որդին, կառուցեց մի քաղաք, որը կոչեց Էրեբունի»:

Այժմ Էրեբունու ամրոցը Երեւանի տեսարժան վայրերից մեկն է:

ԴԻԱՆԱ ԲԱԲԱԽԱՆՅԱՆ, 10 տ.

5-ի փոխարեն փորձեք 10 ստանալ

Ուսումնական տարվա ընթացքում աշակերտների գիտելիքների գնահատումն արդեն գրանցվելու է ոչ թե 5 բալանոց սանդղակով, այլ 10: Ահա, թե ինչ փոփոխություններ են տեղի ունեցել:

5 միավորանոց համակարգ		10 միավորանոց համակարգ
1, 2, 2+	=	1, 2, 3
3-	=	4
3	=	5
3+/4-	=	6
4	=	7
4+/5-	=	8
5	=	9
5+	=	10

Տեսնենք, թե ինչ կարծիքի են աշակերտները գնահատման նոր սանդղակի մասին:

16-ամյա Ռոմելլան ասում է. «Գնահատման նոր համակարգի մասին դրական կարծիքի եմ, քանի որ ուսուցիչները կարող են ավելի ճիշտ գնահատել մեր գիտելիքները՝ ունենալով գնահատման ավելի լայն հնարավորություն»: Իսկ 15-ամյա Մարթան կարծում է. «Ուսուցիչները առայժմ չեն կողմնորոշվում ինչպես գնահատեն աշակերտներին: Երեխաները 6 գնահատականը ընդունում են որպես դրական՝ 4, իսկ ուսուցիչները՝ բավարար, այսինքն, 3»: 12-ամյա Տաթեւիկը դժգոհում է. «Ուսուցիչներից մեկն ինձ նախկին սանդղակով 5 էր նշանակել, իսկ մասյան էր անցկացրել նորով: Ստացվում է, որ 3 եմ ստացել: Հիմա ինչպե՞ս ուղղեմ»: 16-ամյա Հարությունն էլ ասում է. «Եթե առաջ գնահատականս 3-4-ի միջեւ էր տատանվում, ապա ուսուցիչները զիջում էին: Իսկ հիմա 4-8 միջակայքում ընկած կայուն գնահատական կարող են նշանակել, ինչի համար ես այնքան էլ ուրախ չեմ»:

Իսկ 16-ամյա Տիգրանն այլ կարծիքի է. «Ես նոր սանդղակին բացարձակապես դեմ եմ, որովհետեւ ավարտական դասարանների հետ արդեն չափազանց շատ նորամուծություններ են կատարվել՝ ավագ դպրոց, նոր ուսուցիչներ, գնահատման նոր համակարգ: Կարծում եմ՝ ճիշտ կլիներ սկսել առաջին դասարանցիներից»: 14-ամյա Դիանան էլ վրդովվում է. «Ինչու՞ է սանդղակը 10 բալանոց, եթե ինչպես հայտարարում են ուսուցիչները, գնահատականներից գործածվելու են միայն ինը, «10 բալին թող ոչ ոք չսպասի»: Ինչպես հասկացա, 10 բալը շուտով դառնալու է առուվաճառի առարկա»:

Փաստորեն, առայժմ միանշանակ կարծիք չենք կարող հայտնել գնահատման նոր սանդղակի վերաբերյալ: Ժամանակը ցույց կտա:

ՄԵՐԻՆԵ ՄԽԻԹՅԱՆ, 16 տ.

Քանի՞ տարեկան է մեր քաղաքը

Կրկնողությունն ո՞ւմ համար է

Այս տարի հայ ժողովուրդը տոնում է Երեւանի երկու հազար յոթ հարյուր իննսունն ամյակը: Այս մասին ասվեց վերջին օրերին երեւի մի հազար անգամ: Բայց շատերին ասվածը

> Ըստ տիկին Կարինեի, Հայաստանի Հանրապետության մայրաքաղաքը երկու հազար յոթանասունութ տարեկան է: Թե ո՞վ է հիմնադրել, նրան հայտնի չէ:

անհասանելի մնաց: Նրանք կամ չեն հիշում կամ ուշադրություն չեն դարձնում, այլապես ինչո՞վ բացատրենք հետեւյալ պատասխաններն իմ հարցախույզին. «Երեւանը հազար յոթ հարյուր տարեկան է եւ հիմնադրվել է ինչ-որ ճարտարապետի կողմից», ասում է 30-ամյա Աննան: Իսկ ըստ տիկին Կարինեի, Հայաստանի Հանրապետության մայրաքաղաքը երկու հազար յոթանասունութ տարեկան է: Թե ով է հիմնադրել, նրան հայտնի չէ:

Մեր զրուցակիցներից միայն Պուշկինի անվան թիվ 8 դպրոցի 10-ի 5-րդ դասարանի աշակերտների պատասխաններն էին մոտ իրականությանը, որի համար նրանք շնորհակալ են իրենց հայոց պատմության ուսուցիչ Արմեն Սարգսյանին:

ԷՄՄԱ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ, 11 տ.

ԵՐԵՎԱՆԻ ՕՐԸ ԵՐԳՈՎ

Հոկտեմբերի 7-ին Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի թաղապետարանում անցկացվեց «Երեւանի օր» խորագրով երգի մրցույթ-փառատոն, որին մասնակցում էին տարբեր դպրոցների շնորհալի աշակերտներ: Հնչեցին գուսանական, աշուղական, էստրադային եւ արտասահմանյան երգեր: Առաջին եռյակի հաղթողները մրցանակ ստացան՝ պատվոգրեր եւ լուսանկարչական պարագաներ:

Ուշագրավ է, որ անկազմակերպ այս համերգն անցավ առանց օրվա հերոսի՝ Երեւանի մասին հիշատակության եւ երգի:

ԴԻԱՆԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ, 15 տ.

Հոդված քաղաքապետի համար

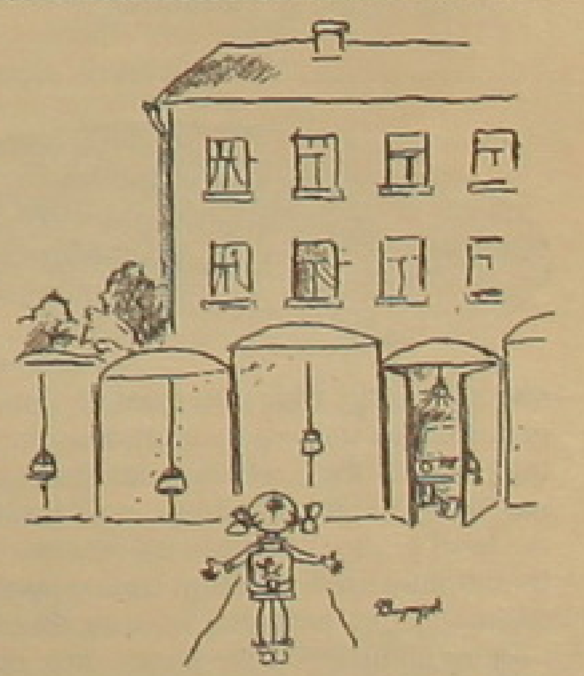

Կան երեխաներ, որոնք գիտեն թե ինչ է բակը, սակայն կան երեխաներ էլ, որոնք չգիտեն թե դա ինչ է: Որոշները ունեն բակ եւ օրվա մեծամասնությունը անցկացնում են այնտեղ: Իսկ մնացա՞ծը: Ոչ ոք չի մտածում նրանց մասին, նրանց հոգեկան վիճակի մասին: Ես նույնպես այն երեխաներից եմ, ովքեր չունեն բակ: Ինձ մոտ միշտ հարց է առաջացել, թե ի՞նչ կա այնտեղ, որ բոլորն իջնում են:

Մի անգամ գնացի քեռու տուն, զարմուհիս առաջարկեց իջնել բակ: Սկզբում հրաժարվեցի, բայց հետո, իջնելուն պես հասկացա, թե դա ինչ է. ընկերական հարաբերություններ, խաղ, ուրախություն, սեր եւ մանկական հիանալի հիշողություններ:

Ահա թե ինչ է բակը, որը բացակայում է շատ շենքերի մոտ: Պարոն քաղաքապետ, խնդրում ենք տվեք երեխաներին հիանալի հիշողություններ ստանալու հնարավորություն, նրանք դրա կարիքը շատ են զգում:

ՄԻԼՎԻՍ ԲԵԳԼԱՐՅԱՆ, 13 տ.

ՀՈԲԵԼՅԱՆՆԵՐ

Ռաֆայել Իսրայելյան-100

Նկարչության խմբակում ինձ պատմեցին հայ ականավոր ճարտարապետ Ռաֆայել Իսրայելյանի մասին: Այս տարի նրա ծննդյան 100-ամյակն է: Մի քանի օր հետո ես «Կուլտուրա» հեռուստաալիքով տեսա մի ֆիլմ, որը պատմում էր Ռաֆայել Իսրայելյանի մասին: Պարզվեց, որ Հայաստանում մեզ հայտնի շատ կառույցներ նախագծել է Ռաֆայել Իսրայելյանը: Դրանցից են Երեւանի գինու գործարանը, «Մայր Հայաստան» հուշակոթողը, Սարդարապատի հուշահամալիրը, Չարենցի կամարը... Ասում են, որ նա շենքերն այնպես է նախագծել, որ նրանց պատուհաններից միշտ տեսանելի լինի Արարատը:

Բացի իր մեծ նախագծերից նա անվարձահատույց կառուցել է նաեւ հուշաղբյուրներ՝ նվիրված պատերազմում զոհված հերոսներին:

Չնայած իր համբավին, նա շատ ընկերասեր էր ու համեստ, վայելում էր երեւանցիների սերը: Ընկերների համար նա պարզապես Ռաֆա էր:

ԴԻԱՆԱ ԲԱԲԱԽԱՆՅԱՆ, 10 տ.

«ԲՐԵԴ ՓԻԹՆ ԻՄ ԱՄՈՒՍԻՆՆ Է»

«Վայ, ամուսնուս են ցույց տալու հեռուստացույցով: Շուտ միացրե՛ք»: Այսպես ասաց վեցամյա Անահիտն ու միացրեց հեռուստացույցը: Էկրանին երեւաց Բրեդ Փիթը...

Հաճախ ենք հանդիպում երեխաներ, ովքեր սիրահարված են հայտնի աստղերի: Ի՞նչ են նրանք մտածում այդ մասին: Հնգամյա Անին ասում է. «Ես սիրում եմ երգչի, ով մեծ է ինձնից երեսուներեք տարով: Ես կպայքարեմ նրա հետ ամուսնանալու համար»: Ըստ յոթամյա Նինայի՝ փոքր երեխաները չեն կարող ձերբազատվել մեծերին սիրելու սովորույթից, իսկ ութամյա Մարին ասում է. «Շատ աստղերի եմ սիրել ու շուտ-շուտ փոխել նրանց: Վերջում կիմանամ ոնց է ճաշակս»:

Ավելի մեծ տարիքում երեխաները ամեն ինչ այլ կերպ են պատկերացնում: Տասնմեկամյա Գրիգորն ասում է. «Պերիս Հիլթոնը ընտիր աղջիկ է: Կուզեմ, որ իմ կինն էլ այդպիսին լինի»: Տասնվեցամյա Նունեն ասում է. «Ժամանակին Կասիլիասը իմ սիրածն էր, հիմա՝ կոտը»: Տասնմեկ տարեկան Անուշիկն ասում է. «Ամեն նորմալ երեխա ինչ որ պահի ունենում է իր «սուփերսթար» սիրածը: Հետո արդեն խելքի է գալիս»:

Ըստ հոգեբանների՝ սերը մեծերի, հատկապես կինոաստղերի ու սպորտսմենների նկատմամբ երեխաների մոտ սովորական եւ անցողիկ երեւույթ է:

ԿԱՐԻՆԵ ՍԵՐՈՒՆՅԱՆ, 11տ.

Մանկապատանեկան

«Լրագրողի Լուսանցքը»

Այսօր լրագրողական մեր խոշորացույցի տակ ենք առել տղաներին: Սա չի նշանակում, որ աղջիկներին անտեսում ենք, նրանց էլ հերթը կհասնի մեր հաջորդ համարում: Պարզապես, քննադատել սկսում ենք տղաներից, ժամանակ տալով աղջիկներին վերանայելու իրենց թերացումները: Ուշադրություն դարձրեք, որ տպագրված հոդվածներից մեկի հեղինակը տղա է:

Լացը մաքրում է տխրությունը, «ներողությունը»՝ թեթեւացնում խիղճը

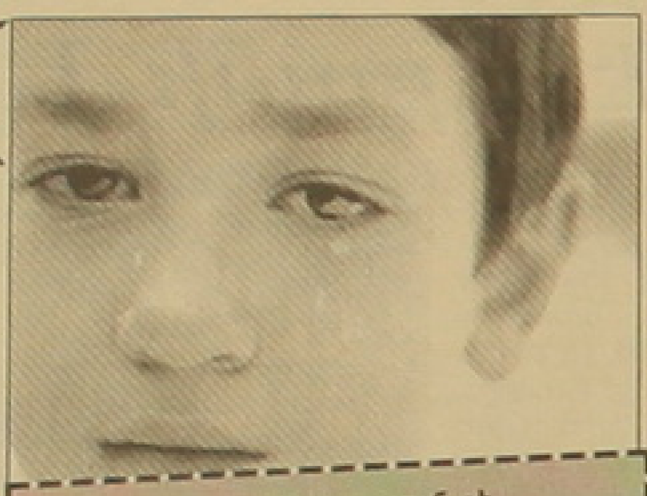

...լացը տխրություն չէ, այլ տխրությունը մաքրում է:

«Բալես, մի լացիր, իսկական տղամարդը չի լացում, դա թուլություն է»: Ահա այսպիսի խոսքեր լսելով են մեծանում տղաները, սովորելով, որ իրենք լաց լինելու իրավունք չունեն: Բայց չէ՞ որ լացը մարդուն հանգստացնում է: Վիրավորանքն ու վրեժը լացն է թեթեւացնում: Լաց, որից խուսափում են բոլորը, չգիտակցելով, որ լացը տխրություն չէ, այլ տխրությունը մաքրում է: Իսկ ի՞նչ է լինում այն տղաների հետ, որոնց սովորեցնում են չլացել: Նրանց մեջ ծնվում է ատելություն, քանի որ, եթե նրանք կարող էին լացել եւ դրա միջոցով թեթեւացնել իրենց վիրավոր հոգին, լացը համարեցին թուլություն եւ զսպեցին արցունքները:

Շատ տղաների համար թուլություն է համարվում նաեւ «ներողություն» խնդրելը: Նրանք կարծես իրավունք չունեն իրենց սխալների համար ներողություն խնդրել, որտեսզի սխալը դիմացինի սրտում նստվածք չթողնի: Նրանք իսկապես չեն կարողանում դա անել, քանի որ չունեն քաջություն շրջապատում ընդունված սխալ մոտեցումը մերժելու համար: Մինչդեռ իրականում քաջ է այն տղան, ով զիջող է, ներողություն խնդրող, անգամ վիրավորանքից կամ ցավից լացող: Իսկ վիրավորանքը, մեղքի զգացողությունը, ներսում քարացած լացը, մի օր վերածվում է սառցե կույտերի, որոնցից ազատվել հնարավոր չէ, քանի որ քաջություն էլ չկա ...

ԺԱՆՆԱ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ, 15 տ.

Լավ տղերքը

Հայ տղաների մեծամասնությունը տարօրինակ քայլվածք եւ պահվածք ունի: Նրանց կանգնելու ձեւն անգամ հիշեցնում է շախմատի ձիու: Ինչո՞ւ են նրանք գրեթե միշտ սեւ հագնում: Եթե մեկն էլ բացի սեւից ուրիշ, հասկապես՝ բաց գույնի հագուստով է լինում, ծաղրում են: Այս հարցերի շուրջ շատ եմ մտածել եւ եկել եմ այն եզրակացության, որ դրանով նրանք ինքնահաստատվում են եւ ինքնադրսեւորվում: Իմ կարծիքով դա քաղքենիական մտածելակերպ է:

Դա դեռ ինչ-որ չափով տանելի է, իսկ, այ, թքելը հասարակական վայրերում, փողոցում, շրջապատում, պարզապես տհաճ է, տգեղ ու անքաղաքավարի: Լավ է, որ նրանք նույն տեղում երկար չեն կանգնում, թե չէ Հայաստանը կվերածվեր խաղաղական օվկիանոսի:

Տղաների բարդույթավորված հայացքները թե՛ աղջիկների, թե՛ տղաների նկատմամբ, արժանի են հեգնանքի:

Հայերը շատ են ուզում նմանվել եվրոպացիներին, սակայն չեն հասկանում, որ պետք է նախ մտածելակերպով նմանվել, ապա փոխել քայլվածքն ու հագուստը:

ՍԱՐՈ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ, 13 տ.

Ինչո՞ւ են ոստիկանները խախտում երթեւեկության կանոնները

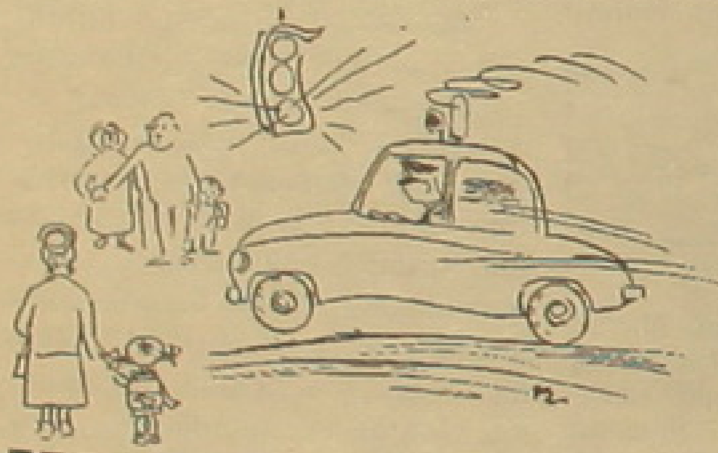

Այդ մասին ասվում է, խոսվում: Բայց ինչո՞ւ սայլը տեղից չի շարժվում:

Կանգառում սպասում էի երթուղայինին: Լուսացույցում վառվեց կանաչ գույնը: Բոլոր մեքենաները կանգնեցին: Հետիոտները սկսեցին հատել փողոցը: Հանկարծ նրանց քթի տակով բարձր արագությամբ անցավ ոստիկանության ավտոմեքենան: Փառք Աստծո, որ դժբախտություն չպատահեց: Բայց չէ՞ որ երթեւեկության կանոնների պահպանումը պարտադիր է բոլորի, առավել եւս ոստիկանների համար: Այդ մասին ասվում է, խոսվում: Բայց ինչո՞ւ սայլը տեղից չի շարժվում:

ՍԱՐՈ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ, 13 տ.

Բնություն

Մարդը բնության ծնունդն է, նրա անբաժան մասը: Բնությունը մարդու համար սոսկ գեղեցկություն չէ, այլեւ ապրելու համար անհրաժեշտ միջոցների աղբյուր: Բնության բոլոր ներկայացուցիչներն իրար հետ սերտ կապված են: Գիտնականները պարզել են, որ եթե ոչնչացնենք մի ամբողջ մրջնանոց, ապա շրջապատող ծառերն անտիճանաբար կոչնչանան: Կամ եթե չլինի փայտփորիկը, ապա մի քանի օրից ծառը կփչանա, որովհետեւ փայտփորիկը ոչնչացնում է վնասատու միջատներին:

Ցավոք, մարդիկ դադարել են մտածել եւ հոգ տանել բնության մասին: Գործարաններն աղտոտում են օդն ու ջրերը: Մշտական անտառահատումները, չմտածված շինարարությունը բերում են բերրի հողերի ու անտառային տարածքների կրճատման: Դրա հետեւանքով կարող են վերանալ շատ բույսեր ու կենդանիներ: Ինձ միշտ զարմացնում է, թե ինչու են մարդիկ աղբը նետում ծառերի տակ, երբ մի քանի մետր հեռավորության վրա կա աղբաման: Նույնիսկ Հայաստանի բնության հրաշալիքներից մեկի՝ Սեւանի լողափերը չափազանց աղտոտված են:

Մարդը չի հասկանում, որ եթե ոչնչանա բնությունը, ապա կվերանա նաեւ ինքը՝ մարդը:

ԴԻԱՆԱ ԲԱՐԱՄՅԱՆ, 10 տ.

Անհեթեթ վէճ

Հոգեկան ծանր վիճակ ունեցող մարդիկ, դառնալով վեճի կողմերից մեկը, սանձարձակ են պահում իրենց:

Մեր օրերում փողոցային վեճը, միմյանց անտեղի վիրավորելը դարձել են սովորական երեւույթներ: Հոգեկան ծանր վիճակ ունեցող մարդիկ, դառնալով վեճի կողմերից մեկը, սանձարձակ են պահում իրենց, եւ այլեւս անհնարին է դառնում նրանց դեմն առնելը: Ահա այդպիսի մի անհեթեթ վեճ բռնկվեց ուղեւոր մի կնոջ եւ երթուղայինի վարորդի միջեւ, երբ վերջինս «այստեղ պահեք» պահանջը չլսելով մի քանի քայլ հեռու էր կանգնեցրել երթուղայինը: Կինն իջնելով վիճաբանում էր: Ես նստած էի երթուղայինի վերջին շարքում եւ ոչինչ չէի տեսնում, քանի որ մեքենայում ասեղ գցելու տեղ չկար, եւ առջեւ ամբողջովին փակ էր: Լսել էի նրանց միմյանց ուղղված անկարգ եւ անշնորհք խոսքերից ... Կինը վարորդին զգուշացնում էր, որ «ոտքն այս տարածքից կտրել կտա» եւ վատ խոսքեր էր տեղում: Վարորդն էլ ավելի կատաղած ուզում էր իջնել մեքենայից, բայց տարեց ուղեւորները կանխեցին նրա քայլը, ասելով, որ պարկեշտ կինը իրեն թույլ չէր տա մի քանի քայլ ոտքով գնալու պատճառով հասարակության մեջ ձայնը բարձրացնել:

Մեքենան շարժվեց, եւ ամեն ինչ որոշ ժամանակով վերջացավ:

ՍԱՐՈ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ, 13 տ.

Մտահոգ կերպարներ

Լավ ու վատ եւ նրանց սպասողները

Հոկտեմբերի 1-ը ծերերի միջազգային օրն էր: Ինչպես բոլորը, այնպես էլ Փիրուզ տատիկը սպասում էր իր երեխաների ու թոռների շնորհավորանքին: Բայց ոչ ոք չհիշեց նրան: Հետո ինչ, որ նրա ջանքերի շնորհիվ աղջիկն ու տղան բարձրագույն կրթություն են ստացել ու հիմա բարձր պաշտոններ ունեն: Նրանք նույնիսկ չհիշեցին, որ կարելի է տատիկին հրավիրել իր անդրանիկ թոռան հարսանիքին:

Բոլոր օրերի նման նա մենակ էր իր սենյակում, աչքը՝ դռանը, բայց այդպես էլ ոչ ոք չեկավ:

Այնուամենայնիվ, կան մարդիկ, որ այցելում են միայնակ ծերերին, ուրախացնում եւ օգնում նրանց մի քանի ժամով անշուք կյանքը տեսնել գունեղ երանգներով: Այդպիսի մարդիկ են ՀՀ 2-րդ նախագահի տիկինը՝ Բելլա Քոչարյանը, որը պարբերաբար այցելում է Նոր Նորքի տուն-ինտերնատ եւ Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքի թաղապետ Արայիկ Քոթանջյանը, որն այցելել էր իր համայնքի ծերերի բարեգործական ճաշարան: Բնականաբար, նվերներով:

ՄԵՐԻ ԴԱՎԹՅԱՆ, 12 տ.

Աղտոտված եւ վտանգավոր վերելակներ

Աղտոտված վերելակներ շատ մարդիկ տեսնում են ամեն օր: Նրանցից ոմանք իրենց ձեռքի աղբը՝ մաստակները, ծխախոտները, արեւածաղկի կեղեւները եւ այլն գցում են վերելակի մեջ: Լինում են նաեւ դեպքեր, երբ վերելակը նաեւ ծառայում է որպես հասարակական պետքարան: Պարզ է, որ այսքանից հետո ոչ ոք հաճույքով չի մտնում վերելակ, քանի որ այնտեղից տհաճ հոտ է գալիս: Իսկ եթե վերելակը վաղուց չի վերանորոգվել, այն հաճախ է կանգ առնում, եւ նրա մեջ գտնվող մարդիկ բանտարկվում են այնտեղ մի քանի րոպե, կամ մի քանի ժամ:

Կարծես անեծք լինի, քանի որ վերանորոգված կամ նոր վերելակներն էլ շատ շուտ փչանում են

Կարծես անեծք լինի, քանի որ վերանորոգված կամ նոր վերելակներն էլ շատ շուտ փչանում են, քանի որ որոշ տարօրինակ մարդկանց խանգարում է վերելակի մաքրությունը, գեղեցիկ տեսքը եւ սարքին աշխատանքը:

ՏԱԹԵՎԻԿ ՄԵԼՔՈՆՅԱՆ, 11 տ.

Լուրիկներ

ՏԱԹԵՎԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ ՀԱՄԵՐԳՈՎ ՇՆՈՐՀԱՎՈՐԵՑ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՋԱԶԻ 70-ԱՄՅԱԿԸ

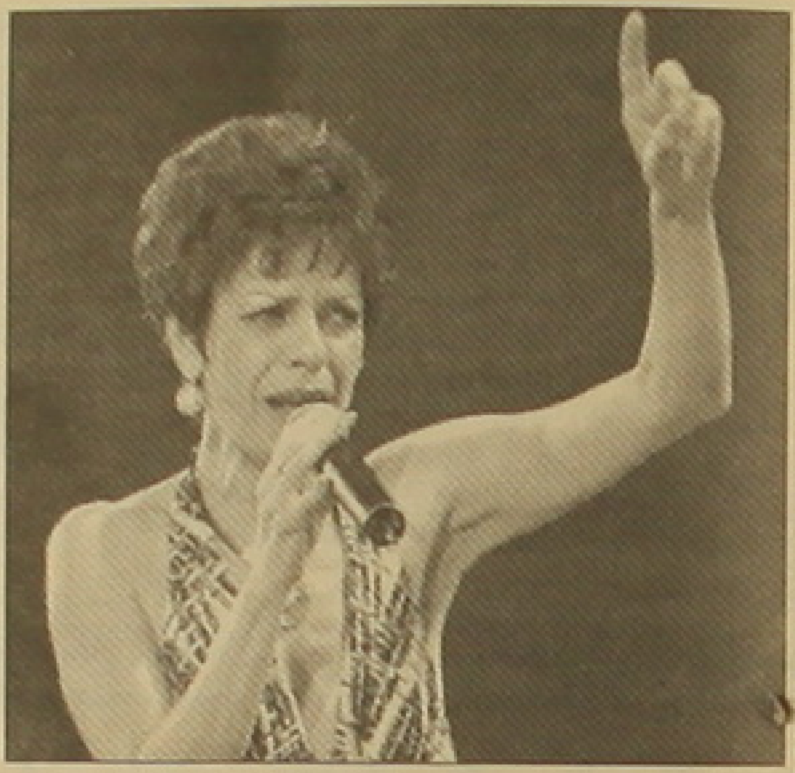

Սեպտեմբերի 29-ին հայկական ջազի 70-ամյակի կապակցությամբ Հայաստանում համերգով ներկայացավ հայկական ջազի աստղը՝ երգչուհի Տաթեւիկ Հովհաննիսյանը: Նա Երեւան էր եկել իր նվագախմբի հետ, որտեղ ընդգրկված էին հանրահայտ ամերիկացի ջազմեններ: Մեր ընտանիքը ներկա էր այդ համերգին: Տաթեւիկ Հովհաննիսյանը հրաշալի ձայնով եւ մեծ ոգեշնչվածությամբ կատարեց ամերիկյան, բրազիլական եւ հայկական ջազային գործեր: Առավել հետաքրքրական էին Սայաթ-Նովայի ստեղծագործությունների ջազային մեկնաբանությունները: Երկար բացակայությունից հետո (վերջին անգամ Տաթեւիկը Հայաստանում եղել էր 10-տարի առաջ՝ 1998 թվականին) երգչուհուն կատսած հանդիսատեսը մի քանի րոպե հոտնկայս ծափահարում էր նրան:

ԴԻԱՆԱ ԲԱՐԱՄՅԱՆ, 10 տ.

ԼՈՒՍԻՆԵՆ ԼԱՎԱԳՈՒՅՆԻՑ ՀԵՏ ՄՆԱՑ 1 ԲԱԼՈՎ

Օգոստոսի 22-24 Սեւաստոպոլում կայացել է միջազգային երաժշտական «Ծովի երգը» անվանումով երկրորդ մրցույթը: Սակայն «Շանթ» հեռուստաընկերությունն այն ցուցադրեց վերջերս: Մասնակցում էին 12 երկրների 15 ներկայացուցիչներ: Հայաստանը ներկայացնում էր երկրորդ հայ մասնակից Լուսինե Աղաբեկյանը:

Առաջին օրը մասնակիցները կատարում էին միջազգային հիթեր: Լուսինեն ներկայացրեց Քրիստինա Ագիլերայի Hurt երգը: Առաջին փուլի արդյունքներով Լուսինեն երրորդ տեղում էր: Երկրորդ օրը հայուհին կատարեց իր երկրի հիթը՝ Վարդուհի Վարդանյանի «Հայաստան» երգը: Ժյուրիի անդամները ցնցված էին հրաշալի կատարումից: Բացառությամբ մեկի, բոլոր անդամները Լուսինեի կատարումը գնահատեցին 10 բալ: Երբ երկու օրվա արդյունքներն ամփոփվեցին, պարզվեց, որ հայուհին գրավել է երկրորդ տեղը՝ զիջելով բացարձակ հաղթող Ուկրաինայի ներկայացուցչին ընդամենը մեկ միավորով:

Տեսնենք, թե ինչ կարծիքի են հեռուստադիտողներն այդ միջոցառման մասին:

20-ամյա Թերեզան ասում է. «Փաստորեն երկրորդ օրվա այն մեկ բալը վճռորոշ եղավ: Ինչ արած, սա մրցույթ է»: Իսկ 17-ամյա Սաթենիկը համոզված ասում է. «Ակնհայտորեն նորից քաղաքականություն»:

ՄԵՐԻՆԵ ՄԻՍԻՐՅԱՆ, 16 տ.

WWW.HAYLAND.AM

Հոկտեմբերի 4-ին Մոսկվա կինոթատրոնի բակում տեղի ունեցավ նոր երիտասարդական ինտերնետային www.hayland.am կայքէջի շնորհանդեսը: Ներկայացվեց փոքրիկ բեմականացում, որը բնութագրում էր տիպիկ հայկական ընտանիքի առօրյան եւ կենցաղը: Հանդիսատեսը անցորդներն էին, որոնց որպես նվեր բաժանվեցին նոր կայքէջի շապիկները եւ հյուրասիրեցին թխվածքաբլիթ: Որպես անցորդ հանդիսատես այնտեղ էր նաեւ դերասան Հրանտ Թոխատյանը: Նրա կարծիքը նորաստեղծ ինտերնետային կայքի մասին դրական է: Նա ասաց, որ այն շատ կարեւոր է հայ երիտասարդների շփման համար, չնայած, որ ուրիշ շատ կայքեր կան, բայց սա հարազատ է, քանի որ հայկական է:

ԺԱՆՆԱ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ, 15 տ.

ՍԵՂԱՆԻ ԹԵՆԻՍԻՍՏՆԵՐԸ ՄՐՑՈՒՄ ԵՆ

Հոկտեմբերի 12-ին Երեւանի Րաֆֆու անվան թիվ 36 դպրոցում տեղի ունեցան սեղանի թենիսի մրցումներ, որոնց մասնակցում էին Գյումրիի եւ Երեւանի դպրոցներից 15-25 աշակերտ: Առաջին պատվավոր տեղը գրավեց 13-ամյա Տաթեւիկը, որը հիանալի խաղ ցույց տվեց: Առաջինից երրորդ տեղերը գրավածներին տալիս էին պատվոգրեր:

Հոկտեմբերի 18-ին եւս մեկ մրցում է կայանալու «Սպարտակ» մարզադպրոցում: Այս անգամ մրցելու են միայն Երեւանի թենիսիստները:

ՍԻԼՎԻԱ ԲԵՀԼԱՐՅԱՆ, 13 տ.

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

Մանկապատանեկան

unicef

ԴՊՐՈՑ - ԴՊՐՈՑ

ԲԱՆԱՎԵՃԻ ԱՄՓՈՓՄԱՆ ԶԵԿՈՒՑԱԳԻՐ՝ «Ուսուցիչ-աշակերտ հարաբերություններ» թեմայով

Փորձելով պարզել ուսուցիչ-աշակերտ հարաբերությունները, առկա խնդիրները եւ հնարավոր լուծումները՝ անցկացրեցինք քննարկում: Վեր հանեցինք տարաձայնությունների դրդապատճառները եւ դասակարգեցինք: Սկզբում խոսվեց երեխաների պատճառով առաջացած անհամատեղելիության մասին.

1. մեզանից շատերը կարծում են, որ երեխաներն իրենք են չարաշահում ուսուցչի վստահությունը եւ չեն ճանաչում իրենց սահմանները:
2. աշակերտը հաճախ ծուլանում է սովորել դասը եւ չի մասնակցում դասընթացին:
3. նա անդաստիարակ է եւ ծաղրում է ուսուցչին:

Սրանք քննարկման ընթացքում առավել հնչած տեսակետներն էին:

Իսկ ի՞նչ ենք կարծում մենք՝ աշակերտներս, ուսուցիչների պատճառով առաջացած խնդիրների մասին.

> Ուսուցչի չխնամված արտաքինը, անձնական հիգիենայի բացակայությունը բացասաբար է ազդում, եւ աշակերտը դժվարությամբ է նրան որպես ուսուցիչ ընկալում:

1. ուսուցչի չխնամված արտաքինը, անձնական հիգիենայի բացակայությունը բացասաբար է ազդում, եւ աշակերտը դժվարությամբ է նրան որպես ուսուցիչ ընկալում: Այս կարծիքին էին Վահագնը եւ Արմենը:
2. ուսուցիչներից շատերը տարբերություն են դնում աշակերտների միջեւ, այսինքն, ում պապան կամ քեռին ավելի բարձր պաշտոն ունի, նա էլ դպրոցի տերը կլինի: Այս տեսակետին առավել հակված էր Լիլիթը:
3. կան ուսուցիչներ, ովքեր իրենց անձնական խնդիրները լուծում են դասի ընթացքում՝ երեխաների հետ միասին: Այս կարծիքն ունեն Աննան եւ Հայկուհին: Այս կետի վերաբերյալ 16-ամյա Վարդանն ասում է. «Մի անգամ մեր ուսուցչուհին դասարանի տղաներիս կարգադրեց, որպեսզի ծաղիկ գնենք, գնանք իր աղջկա գերեզմանատուն, մաքրենք շրջակա չոր խոտերը, ծաղիկները դնենք այնտեղ եւ հարգանքի տուրք մատուցենք, քանի որ 2 օրից իր լուսահոգի աղջկա ծննդյան տարեդարձն էր»:

Քննարկման վերջում խոսեցինք այն մասին, թե ինչպիսին պետք է լինի լավ ուսուցիչը: Եկանք այն եզրակացության, որ լավ ուսուցիչը պետք է լինի.

1. հոգեբան-ուսուցիչ,
2. պետք է լավ տիրապետի իր դասավանդած առարկային,
3. տարբերակում չդնի աշակերտների միջեւ,
4. ստեղծի փոխադարձ վստահություն եւ միմյանց լսելու կարողություն,
5. փորձի հետաքրքիր անցկացնել դասը:

Նշեմ նաեւ, որ մեզանից շատերը կարծում են՝ դպրոցներում պետք է գերազանցի տղամարդ ուսուցիչների թիվը:

Ավարտելով բանավեճը՝ «ուսուցիչ-աշակերտ հարաբերություններ» թեմայով՝ անցկացրեցինք հարցում դպրոցի աշակերտության եւ ուսուցիչների շրջանում: Հարցման արդյունքում պարզվեց, որ ուսուցիչների 85 տոկոսին ավելի հեշտ է աշխատել կրտսեր եւ միջին դպրոցներում, քանի որ ավագ դպրոցում հարաբերությունները կամ սրված, կամ էլ ընկերական բնույթ են կրում:

Կարծում ենք, որ այս քննարկումն օգտակար կլինի ինչպես մեզ, այնպես էլ ձեզ համար եւ այս հոդվածը կարդալով թե՛ շատ ուսուցիչներ, թե՛ շատ աշակերտներ կկարողանան հասկանալ եւ ընդունել իրենց սխալներն ու կփորձեն շտկել դրանք:

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ, 17 տ.

Փախուստ բանտի՞ց

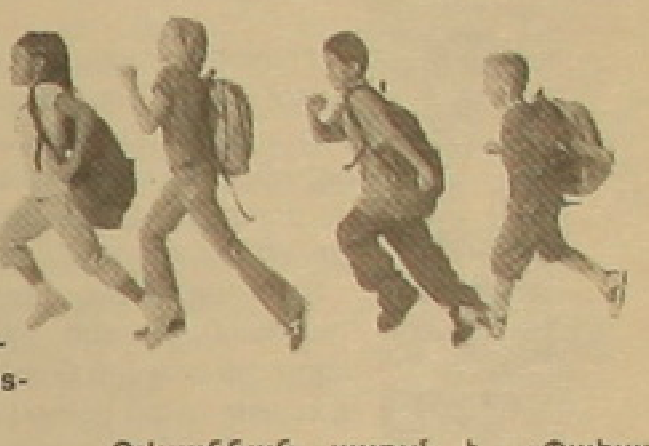

Այսօր աշակերտներից շատերը դպրոցում շրջելով մտածում են, թե ինչպես, եւ որտեղից կարելի է փախչելու ելք գտնել, կարծես գաղութում գտնվեն, այլ ոչ թե դպրոցում: Աշակերտներն իրենք են ասում, թե դպրոցը իրենց երկրորդ տունն է, մինչդեռ անդադար փախչում են դասերից:

Մի քանի օր առաջ էլ մեր դասարանն էր փախուստի դիմել:

13 աշակերտից 10-ը փախան: Մնացինք 3 հոգով եւ ականատես եղանք, թե ինչպես են ուսուցիչները անհանգստությունից փողոցներով շրջում, եւ փնտրում երեխաներին, որպեսզի ոչ ոքի բան չպատահի: Ուշ էր: Երեխաները գտնվում էին «Play city»-ում, որտեղ ինքնամոռաց խաղում էին եւ զվարճանում: Պարզվեց, որ ծնողներն էլ, զանգահարելով դպրոց, սկսեցին փնտրել երեխաներին: Երեխաներից մի քանիսը պատմեցին փախչելու պատճառները:

> Ուզում էի վրեժխնդիր լինել ուսուցիչներից:

Օվսաննան ասում է. «Փախա ձանձրույթից դրդված, քանի որ ոչ մի աշակերտ չի կարող ամեն շաբաթ ժամը իննից երկուսը նստել եւ լսել զզվելի ուսուցիչներին»:

Գրիգորը բացատրեց այլ կերպ. «Ուզում էի վրեժխնդիր լինել ուսուցիչներից»:

Այստեղից հարց է ծագում, թե ինչո՞ւ են գալիս դպրոց:

ԱՆՆԱ ԲԱՐՍԵՂՅԱՆ, 13 տ.

Մի քիչ սեր ունենային սովորելու հանդեպ

Մի քիչ մտածելուց, մի քանի երեխաների հետ խոսելուց հետո եկա այն եզրակացության, որ երեխաները տարբեր նպատակներով են գնում դպրոց: Մեր բակում մի քանի տղա կա, որ առավոտյան դպրոցական պայուսակները գցում են շենքի պատի տակ եւ միասին գնում զբոսնելու: Իսկ ժամը 12.30 գալիս են, վերցնում իրենց պայուսակները եւ գնում տուն: Տեսնես ինչո՞ւ են այդպես անում: Գուցե արդեն դպրոցից ձանձրացե՞լ են: Տեսնենք ինչ են մտածում այդ մասին զուգակիցներս: Աննա Մովսեյանն ասում է. «Մեր դպրոց քչերն են գալիս սովորելու համար: Ոմանք գալիս են իրենց ցուցադրելու կամ էլ բուֆետից օգտվելու համար»: 28-ամյա մի մայրիկ էլ պատասխանում է. «Երեխաները չեն մտածում, որ դպրոց հաճախելն ու լավ սովորելը իրենց պարտականությունն է: Ճիշտ այնպիսի պարտականություն, ինչպես ծնողներինը՝ իրենց երեխաներին պահել ու նրանց մասին հոգ տանել»: Անգամ դպրոցի տնօրենն է մտահոգ. «Մեր դպրոցում շատ են ծույլ երեխաները: Ես կցանկանայի, որ երեխաները մի քիչ սեր ունենային սովորելու հանդեպ»:

ՇՈՒՇԱՆ ՄԱԽՍՈՒԴՅԱՆ, 10 տ.

Տանը՝ ծնող, դպրոցում՝ ուսուցիչ

Ուսուցիչները, ովքեր դասավանդում են սեփական երեխաներին, նրանց նկատմամբ շատ ավելի խիստ են: Ավելի հաճախ են զայրանում նրանց վրա, վիրավորում ու նույնիսկ ապտակում: Որն է պատճառը: Շատերն ասում են. «Ամոթ է, որ իմ երեխան վատ սովորի: Որքան վատ սովորի, այնքան ծեծ կուտի»: Կամ՝ «Ով էլ իրեն այդպես պահի՝ նույնը կստանա»: Երեխաներն էլ մտածում են, որ իրականում իրենք «խեղճ զոհեր» են: Տասներկու տարեկան Մարինան ասում է. «Մամայիս ի՞նչ կա: Տանը պապայի պատճառով ռիսկ չի անի ծեծի, դպրոցում՝ կա ու կա»: Շատ դեպքերում ծնողները անտեսում են երեխաներին: «Երկու տարի է հայրս ինձ գրականություն է դասավանդում, բայց ոչ մի անգամ դաս չի հարցնում: Ամբախ-զամբախ «երեք»-ներ է շարում, մինչդեռ, ես պատրաստվում եմ գերազանց», ասում է տասնհինգ տարեկան Սմբատը: Եվ այդ բոլոր ուսուցիչները կոլեգաների եւ աշակերտների կողմից շատ սիրված են: Չեն բացառվում դեպքերը, երբ երեխան ու ծնողը աշակերտի եւ ուսուցչի դերում համերաշխ են: Տասնմեկամյա Կարինեն ասում է՝ «Տատիկս նաեւ ուսուցչուհիս է: Մենք շատ լավ հարաբերություններ ունենք: Դա կախված է երեխայից»:

> «Մամայիս ի՞նչ կա: Տանը պապայի պատճառով ռիսկ չի անի ծեծի, դպրոցում՝ կա ու կա»:

Ամեն դեպքում ուսուցիչ ծնող ունենալը սովորել ցանկացող երեխայի համար լավ է:

ԿԱՐԻՆԵ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ, 11 տ.

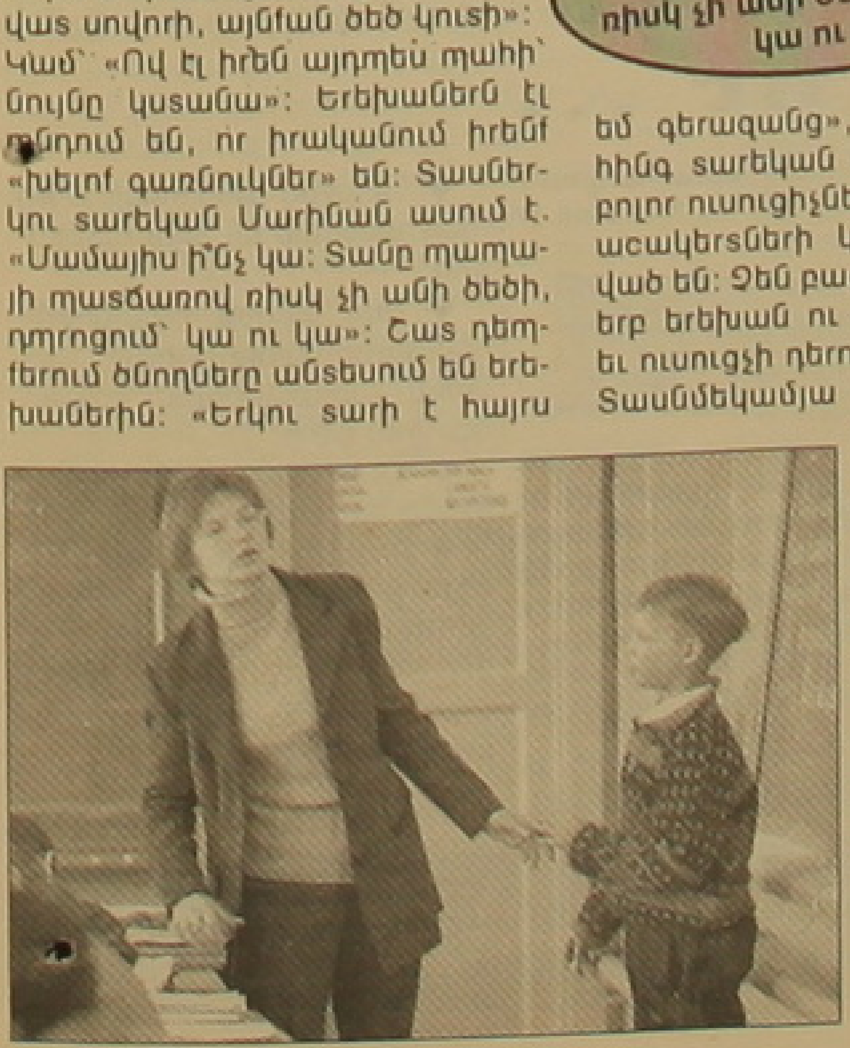

Ես Ձեզ կարոտում եմ

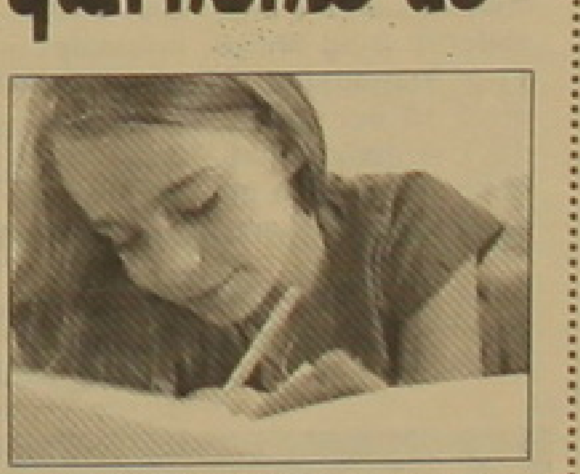

Սիրելի Նինա Իվանովնա, երբ առաջին անգամ տեսա Ձեզ, անմիջապես սիրեցի: Դուք ինձ համար ավելի շատ երկրորդ մայր էիք, քան դաշնամուրի դասատու: Դուք այնքան լավ բնավորություն ունեիք, որ ուղղակի հնարավոր չէ Ձեզ չսիրել, չհիշել: Ճիշտն ասած, ինձ ձանձրացնում էին դաշնամուրի խրթին պարապմունքները, երկար դասերի ուսուցումը, բայց իմ սերը Ձեր հանդեպ այնքան մեծ էր, որ ես չէի բացակայում դասերից: Երբ ավարտեցի երաժշտական դպրոցը, շատ ուրախ էի, որ էլ չեմ տանջվելու դաշնամուրի առջեւ, բայց այն փաստը, որ Ձեզ չէի տեսնելու, ավելի տխրեցնող էր, քան ազատության հաճույքը:

Իմ շատ սիրելի Նինա Իվանովնա, շատ կարոտում եմ ձեզ: Դուք միշտ կմնաք իմ հիշողության մեջ, որ տարիքում էլ որ ես լինեմ:

ԴԻԱՆԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ, 15 տ.

Անկեղծության նամակ

Ես ներում եմ: Իսկապես ներում եմ, սակայն ամեն անգամ, երբ հիշում եմ, թե ինչպես նայեցիք ինձ միջոցառման ժամանակ, երբ ես հուզմունքից մոռացա ոտանավորիս բառերը եւ սկսեցի լաց լինել, հասկանում եմ, որ ներել չի նշանակում մոռանալ: Դուք իմ դասղեկն եք եղել եւ չեք սիրել ինձ, որովհետեւ տարբերվում էի բոլորից. երբ Ձեզ տեսնում էի աչքերս չէին փայլում, ու չէի ժպտում Ձեզ բարեւելիս: Ես չեմ բացառում իմ կոպիտ պահվածքը, քանի որ չեմ սիրում կեղծավորներին: Ընդունում եմ ինձ ատողներին եւ նրանցից չեմ վիրավորվում, իսկ նրանց, ովքեր ինձ բարեւում են միայն ծնողներիս հանդեպ հարգանք ցուցաբերելով, տանել չեմ կարողանում: Չեմ կարծում, որ մանկավարժության մեջ ինչ-որ կետ հասկացված չէ այն լուրջ հարցին, որ երեխաները շատ նուրբ են եւ չի կարելի նրանց հետ կոպիտ վարվել:

Այն ժամանակ ես ընդամենը մոռացա ոտանավորիս բառերը, իսկ դուք այն, որ ձեր դիմացինը երեխա է: Իմ մեջ դեռ ապրում է այդ վիրավորանքը, մինչդեռ Դուք, հավանաբար, արդեն մոռացել եք այդ օրը: Գիտեք, դպրոցում շատերն են Ձեր հանդեպ բացասականորեն տրամադրված, մինչդեռ Դուք համարվում եք դպրոցի լավագույն մանկավարժներից: Ինչո՞ւ: Այդ պատվին եք ձեզ արժանացրել, որովհետեւ հարգում եք աշխատող եւ հարուստ ծնողներին, թե՞ այն բանի համար, որ շատ եք հարգում տնօրենին եւ նրա ներկայությունը, որի պատճառով միջոցառման ժամանակ մեկ րոպե չկարողացաք ինձ հասկացնել՝ հանգստացնելու: Իսկապես ցավում եմ:

> Ես ընդամենը մոռացա ոտանավորիս բառերը, իսկ դուք այն, որ ձեր դիմացինը երեխա է:

Ցավում եմ, որ Ձեզ հետ դեռ չի պատահել մի այնպիսի դեպք, որը ցույց կտար վիրավորված աշակերտների սրտերը, որոնք Ձեզ ներում են այնպես, ինչպես ես եմ ներում...

ԺԱԿԼԻՆ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ, 15 տ.

Բանալու անցքից

Լիլիթիկի «դժբախտությունը»

Լինում է չի լինում մի փոքրիկ Լիլիթիկ: Լիլիթիկը 3 տարեկան է լինում, երբ մի գեղեցիկ օր՝ ոչ թե բանալու, այլ դռան անցքից տեսնում է, թե ինչպես է իր եղբայրը՝ փոքրիկ Դավիթիկը, իր բնական կարիքները հոգում (երեխաների լեզվով՝ «չիշիկ անում») կանգնած վիճակում: Այդ օրվանից Լիլիթիկն իր տեղը չի գտնում, փորձում է եղբորը նմանվել: Փորձում է ու փորձում, «բայց ինչո՞ւ չի ստացվում», հիասթափվում է նա:

Մտածում է, մտածում եւ գլխի ընկնում, որ ինչ-որ բան է պակասում: Լիլիթիկը, վրդովված եւ իրեն կորցրած, գնում է ընկերուհու մոտ՝ հարցնելու՝ Ժաննան է՞լ չունի այդ «պոչը», որի օգնությամբ կանգնած «չիշիկ են անում»: Դրական պատասխան ստանալուց հետո Լիլիթիկը հոգոց է հանում ու ասում. «Ուրեմն Ժաննան էլ ինձ նման դժբախտ է»:

ՀԱՅԿՈՒՀԻ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ, 17 տ.

ԱԶԳ-ՆԵՐԴԻՐ

Մանկապատանեկան

Մեր այնքան հրապուրիչ եւ «մաթեմատիկոս» ոտքերը

Էմմայենց դասարանում հերթական ստուգողականը գրելու օրն էր: Այս անգամ աշակերտները դեռ մեկ շաբաթ առաջ էին տեղեկացել այդ մասին եւ արտագրելու ողջ ընթացքը նախօրոք ծրագրել էին: Քանի որ արտագրելու բոլոր միջոցներն արդեն հնացել էին, նրանք որոշեցին մի նոր միջոց հնարել:

Բոլոր աղջիկները դպրոցական համազգեստ հագան: Պատճառն, իհարկե, պարտաճանաչ լինելը չէր: Նրանք ազդրերին գրել էին մաթեմատիկական բոլոր բանաձեւերը եւ ոտքը ոտքին գցելով կարողանում էին հանգիստ արտագրել: Տղաներն էլ գեղագիտական հաճույքը համադրելով շահավետության հետ, ուրախ-զվարթ արտագրում էին: Բայց երբ նրանք աղջիկներին խնդրում էին կիսաշրջազգեստը փոքր-ինչ վեր բարձրացնել, որ շարունակեն արտագրել, աղջիկների համբերության բաժակը լցվում էր, եւ տղաները «գեղեցիկ» ապտակ էին ստանում:

Աշակերտները հասան իրենց նպատակին՝ ստացան միեւնույն ժամանակ սպասված եւ անսպասելի գերազանց գնահատականներ:

> Նրանք հույս ունեին, որ մյուս ստուգողականներն էլ կգրեն մեր՝ մաթեմատիկական բանաձեւերով զինված ոտքերի օգնությամբ:

«Տղաներին արտագրելու այս տարբերակը շատ էր դուր եկել: Նրանք հույս ունեին, որ մյուս ստուգողականներն էլ կգրեն մեր՝ մաթեմատիկական բանաձեւերով զինված ոտքերի օգնությամբ, սակայն դասարանի աղջիկներս հնարամիտ ենք եւ արտագրության նոր միջոցներ կմտածենք», - ասում է Էմման:

ՍԻՐԱՆՈՒՇ ԿՆՏՅԱՆ, 16 տ.

ԵՍ ԷԼ ՄԵՆՔ

Սուտը միշտ էլ բռնվում է

Դպրոցից վերադարձավ,
Մեր ծույլ Արան բարկացավ.
-Ախ, ինչ անեմ, ո՞նց վարվեմ
Ո՞րն ընտրեմ, ո՞րը թողնեմ
Ե՛վ դասեր կան, և՛ խաղեր,
Խնդիրներ, զվարճանքներ...
Ես դասերը չեմ անի,
Օրագիրս էլ չեմ տանի:
Մեր ծուլիկը արթնացավ
Արագորեն հագնվեց,
Դեպի դպրոց նա վազեց:
Քանզի դասից ուշացավ,
Ընկեր Մարգոն բարկացավ:
Լուռ խորհում էր վախեցած
Գրատախտակի առջեւ կանգնած:
Հետո սկսեց նա լացել,
Անդադար ստեր փչել:
Ընկեր Մարգոն չհավատաց.
- Օրագիրդ,- նա ասաց:
- Օրագիրս մոռացել եմ,
Բայց դասերս կատարել եմ:
-Ասածիդ մենք հավատում ենք,
Ուշադիր մենք քեզ լսում ենք...
...Եվ կրկին «երկու» ստացավ
Ու ստացածից զարմացավ:
Խոստացավ միշտ սովորել
Ու այս օրը չընկնել:
Չէ՞ որ ինչ էլ պատահում է,
Միշտ քո սուտը բռնվում է:

ԱՆՆԱ ԲԱՐՍԵՂՅԱՆ, 13 տ.

Բջջային-ներն ու դասերը

Դասամիջոցներին յուրաքանչյուր երկրորդ աշակերտի ձեռքին հեռախոս կտեսնենք, որը չի ծառայում իր բուն նպատակին՝ հաղորդակցմանը արտաքին աշխարհի հետ: Շատ հաճախ բջջայինների ներկայությունը խանգարում է դասերի վրա կենտրոնանալուն: 16-ամյա Լիլիթն ասում է. «Լավ եմ անում բերում եմ: Կարող ա՞ հեռախոսը թողնեմ, ընկնեմ դասերի հետեւից»: 11-ամյա Անին ասում է. «Ես ունեմ բջջային հեռախոս, որն ինձ սկզբում խանգարում էր դաս սովորել, բայց հիմա այն հետին պլանում է»: 7 տարեկան Կարինեն ասում է. «Մի քանի հատ հեռախոս եմ ունեցել, բայց մամաս ձեռքիցս վերցրել է դասերի պատճառով»: 12-ամյա Վիգենն ասում է. «Բջջայինը ինձ ոչ միայն չի օգնում, այլեւ խանգարում է: Բջջայինի պատճառով ես հետ կընկնեմ դասերիցս»: Երեխաների մեջ գերակշռում են «հեռախոսամանները», ովքեր ոչ մի կերպ չեն ընդունում իրենց սխալը:

> Կարող ա՞ հեռախոսը թողնեմ, ընկնեմ դասերի հետեւից

Տեսնենք, թե ովքեր կդառնան նրանք իրենց բջջայիններով:

ԿԱՐԻՆԵ ԱԼԵՔՍԱՆՅԱՆ, 11 տ.

ԼԻՐԻԿԱԿԱՆ

ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արթնացա: Շուրջս նայեցի: Ամեն ինչ լուռ էր՝ ասես մեռած: Մոտեցա պատուհանին ու տեսա սեւացած երկինքը: Հասկացա՝ շուտով երկարատեւ անձրեւ կգա, փողոցները կդառնան ամայի, պղտոր անձրեւաջրերը կհոսեն մայթերի եզրերով, մերթընդմերթ կանցնեն անձրեւանոցով մարդիկ, որ չեն հասկանա, թե ուր են գնում: Բայց այդպես չեղավ: Երկինքը սեւացած չդարձավ, անձրեւանոցով մարդիկ չանցան ու մայթերով անձրեւաջրեր չհոսեցին: Պարզապես, ես տրամադրություն չունեի:

ՄԵՐԻ ԴԱՎԹՅԱՆ, 12 տ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՎ ՀԱՄՈՎ ՈՒՏԵԼԻՔ

Մեր սեղաններին է «Հայոց ավանդական ուտեստ» պատկերազարդ գիրքը, որի հեղինակներն են Սվետլանա Պողոսյանը եւ Լեւոն Լաճիկյանը: Գրքի ստեղծումը շատ պատահական է եղել: 2007թ. սեպտեմբերի 8-ից մինչեւ հոկտեմբերի 14-ը Հայաստանի Հանրապետության 10 մարզերում կազմակերպվել է «Ավանդական ուտեստ» հանդեսը: Շուրջ 500 պատանի ու աղջիկ շրջելով մարզերում, այնտեղ ապրող մեծահասակներից հարցնում էին իրենց մարզի ազգային ուտեստների մասին: Հանդեսը վերածվել էր իսկական տոնի: Հենց այս միջոցառումից հետո էլ հեղինակները որոշեցին գրել այս գիրքը: «Հայոց ավանդական ուտեստ» գրքում տեղ են գտել Հայաստանի 10 մարզերի ավանդական ուտեստները՝ պոչով ապուր, քչիկ, կանեփով տոլմա, կորկոտ, նազուկ: Իսկ ընթերցողը դրական կարծիք ունի: Օրինակ՝ Անաստասյան Սվետլանան ասում է. «Այս գիրքը մեզ սովորեցնում է ճանաչել մեր ազգային ուտեստները եւ չհեռանալ ազգայինից»:

ՄԱՐԻԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ, 11 տ.

ՃԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ

Անսովոր քարեր

Ավստրալիայի հարավ-արեւմուտքում գտնվում են շատ քիչ ուսումնասիրված անապատներ: Դրանցից մեկում է գտնվում Նամբունգ ազգային արգելոցը: Դրա ավազուտներից դուրս են ցցվել հազարավոր քարաժայռեր: Ավազե փոթորկի ժամանակ այստեղ հնչում են ձայներ, որոնք հիշում են ահարկու մռնչոցներ: Այնպիսի տպավորություն է ստեղծվում, որ քարերն են մռնչում: Քարաժայռերի հիմքը ողողվում է ավազահողային ջրերով, եւ քարերը դանդաղ տեղաշարժվում են: Իսկ այդ ձայները վախեցնում են մարդուն, բայց նաեւ մեծ հետաքրքրություն են առաջացնում:

ՄԱՐԻԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ, 11 տ.

Առողջ ատամներով մի գեղեցիկ ժպիտ

Գոյություն ունեն ատամների մի շարք հիվանդություններ, որոնց պատճառով մարդկանց ժպիտը կատարյալ չի լինում: Այդպիսի հիվանդություններից են «գայլի երախը» եւ «նապաստակի շրթունքը»: «Գայլի երախ» հիվանդության ժամանակ ատամներն իրար վրա են աճում, ծնոտն առաջ է գալիս, իսկ լնդերը բորբոքվում են: Համեմատաբար ավելի մեղմ հիվանդության՝ «նապաստակի շրթունքի» դեպքում առջեւի երկու ատամները զգալիորեն առաջ են գալիս, իսկ շրթունքը հետ է գնում: Այս հիվանդությունները բուժելու համար հարկավոր է վիրահատել ծնոտը: Սակայն, եթե բանը դրան չի հասել, ծուռ կամ առաջ եկած ատամները կարելի է ուղղել բրեկետների միջոցով:

> Կան երեխաներ էլ, որոնք իսկապես ծաղրի առարկա են դառնում, նրանց կոչում են "зуб", "зубастик"

Բրեկետը երկաթե ամրակ է, որը ժամանակի ընթացքում ուղղում է ատամները: Եթե բրեկետներ պետք է կրեն թիթիզ աղջիկները եւ չեն ուզում, որ իրենց ատամների վրա հայտնվեն գործիքի քառակուսիները, ընտրում են քարերով, ուրսիկներով եւ գեղեցիկ այլ նախշերով բրեկետներ: Կան նաեւ տրեյներներ, որոնք նախատեսված են միայն գիշերը կրելու համար: Սրանք ռետինե նուրբ ամրակներ են, ունեն իրենց ցերեկային տեսակները: Դրանք ավելի փափուկ են, հարմար եւ գեղեցիկ: Տրեյներները կրում են վեց ամիս, օրական երկու ժամ եւ ողջ գիշեր: 10-ամյա Շուշանն ասում է. «Իմ ընկերները շատ նորմալ են վերաբերվում իմ բրեկետ կրելուն: Ճիշտ է, հայրիկս երբեմն ասում է "зайчик", բայց ես հասկանում եմ, որ նա կատակ է անում»: Կան երեխաներ էլ, որոնք իսկապես ծաղրի առարկա են դառնում, նրանց կոչում են "зуб", "зубастик"...

Պարզ է, որ այս գործիքները մի օր գեղեցիկ են դարձնելու ձեր դեմքը: Այնպես որ արհամարհեք ձեզ ծաղրողներին եւ ունեցեք առողջ ատամներով մի գեղեցիկ ժպիտ:

ՄԱՐԻԱՄ ՆԻՓԱԶԱՐՅԱՆ, 13 տ.

Գիտե՞ք, որ...

Գիտե՞ք, որ ինչպես մարդկանց անունները, այնպես էլ բույսերի անվանումներն ունեն իրենց առաջացման պատմությունները: Հետաքրքրվեցի, գտա, իմացա:

> Ի պատիժ նման ինքնասիրահարվածության, վրեժխնդրության Նեմեսիս աստվածուհին վերածում է նրան ծաղկի:

Դրանցից շատերը կապված են հունական դիցաբանության հետ եւ շատ գեղեցիկ են:

Օրինակ, Կիպարիսը հունական քաղաքներից մեկի արքայազն էր: Նա ուներ մի սիրելի եղնիկ: Որսի ժամանակ արքայազնը պատահաբար սպանում է իր եղնիկին: Վշտանալով՝ նա խնդրում է Ապոլոնին, որպեսզի իրեն ծառ դարձնի ի հիշատակ եղնիկի: Այդ ծառն էլ կոչվում է կիպարիս (նոճի):

Առավել հայտնի է Նարգիզ (Նարցիս) ծաղկի պատմությունը: Նարգիզը մի պատանի էր, որը տեսնելով ջրում իր արտացոլանքը, սիրահարվում է ինքն իրեն: Ամբողջ օրը նա հիանում էր միայն իրենով: Նրա համար ոչինչ չեն նշանակում իրեն սիրող ընկերներն ու աղջիկները: Ի պատիժ նման ինքնասիրահարվածության, վրեժխնդրության Նեմեսիս աստվածուհին վերածում է նրան ծաղկի, որը կոչվում է նարգիզ:

Մենք էլ մեր կյանքում ինքնասիրահարված, ինքնահավան մարդկանց անվանում ենք նարգիզ:

ԴԻԱՆԱ ԲԱՐԱԽՍԱՆՅԱՆ, 10 տ.

▼ Առաջին անձեռոցիկները պատրաստված են եղել ազբեստից:

▼ Հայ մարդու օրգանիզմի դիմադրողականությունը «Ֆ» տառն արտասանելիս հավասարվում է 0-ի:

▼ Մայր Թերեզան ազգությամբ հայ է եղել:

▼ Ուսուցչի տոնը մտնում է ՄԱԿ-ի տոների շարքը: Պաշտոնապես ընդունվել է ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կողմից 1994 թվականին եւ նշվում է հոկտեմբերի 5-ին:

ՄԵՐԻՆԵ ՄԽԻԹՅԱՆ, 16 տ.

Ներդիրի պատասխանատու-խմբագիր՝ ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ
Ներդիրի ձեւավորող՝ ԿԱՐԻՆԵ ԱՐՁՈՒՄԱՆՅԱՆ
Հեռ. (093) 369531 e-mail: susmark2002@yahoo.com azg_ik@yahoo.com

ԱՅԳԵՀՈՎԻՏ ԵՎ ԿԱՅԱՆ ԳՅՈՒՂԵՐ, ՏԱՎՈՒՇԻ ՄԱՐԶ

Դպրոցականները՝ Սատանայի փոսում

Աշունն իր ամենահրաշք գույներով իջել էր Այգեհովիտ գյուղի վրա, սակայն գյուղի դպրոցն աննմանակից էր այդ գեղեցկությանը: Նույնիսկ չի կարելի ասել, թե այս դպրոցում ձմեռ էր: Ոչ: Այստեղ մի անեղանակ մթնոլորտ կար, որից միայն փոշու ու թշվառության հոտ էր գալիս: 1984-ից հետո այս դպրոցը չի վերանորոգվել: Նույնիսկ պատմում են, որ մինչ այս տարի շատ դասարաններում պատը անգամ չի եղել, կոճղերի վրա են դաս արել: Այն թաղը, ուր գտնվում էր դպրոցը, իր մեկուսի, լքված եւ անհրապույր տեսքի համար գյուղացիներն անվանել էին Քաջքի փոս: Ճիշտ է, այդպես էր կոչվում տարածքը, բայց դպրոց մտնելուց հետո մենք այն տպավորությունն ստացանք, թե «Քաջքի փոսը» հենց ինքն է, որ կա:

Տավուշի մարզի մոտ չորս հազար բնակիչ ունեցող Այգեհովիտը բավական մեծ գյուղ է: Դպրոցն էլ մեծ է, սակայն այնտեղ սովորող 415 աշակերտին եւ 47 ուսուցչին վիճակված չէ իրենց աշակերտ եւ ուսուցիչ զգալ:

«Դպրոցում ամեն ինչ նորոգման կարիք ունի. դռները, մանրահատակը, պատուհանները: Դասասենյակները մեծ են, դժվար է ջեռուցվում», ասում է դպրոցի տնօրեն Սիմոնյան Վեներան: «Առավոտյան որ գալիս ենք, կարծես մի ախոռավայր լինի, ամեն ինչից կտրված, եւ ամեն սեպտեմբերի մեկին այնքան վատ ու նսեմացած եմ ինձ զգում երեխաների ու ուսուցիչների առաջ», հուզվում է տնօրենը:

Իսկ դպրոցի վերանորոգման պատմությունը հետեւյալն է: Դեռ մոտ յոթ տարի առաջ տնօրենը դիմել է ամենաբարձր մարմիններին՝ ուշադրություն հրավիրելով դպրոցի անտանելի պայմանների վրա: Արձագանքել են, եկել, նայել, նախահաշիվ են կազմել վերանորոգում սկսելու նպատակով: Սակայն գյուղի ընտանիքները դիմում-բողոք են ներկայացրել, որ այս դպրոցի փոխարեն վերականգնեն գյուղի կենտրոնում գտնվող հին դպրոցը, որը վաղուց արդեն շարքից դուրս էր եկել:

«Սա երկու նպատակ ուներ,- բացատրում է տնօրենը,- նախ, որ ներկայիս դպրոցը գյուղի ծայրին է եւ շատ աշակերտների դժվար է այստեղ հասնելը, եւ երկրորդ՝ այս դպրոցը գտնվում է ուղիղ ադրբեջանցիների դիտակետի տակ եւ անվտանգ չի այստեղ այսքան երեխա պահելը»:

Այս բողոք-դիմումի հիման վրա կասեցվել է ներկայիս դպրոցի վերանորոգման դեռ չսկսված պրոցեսը եւ հիմք դրվել կենտրոնի դպրոցի վերականգնման աշխատանքներին:

«Արդեն 3 տարի է, ինչ վերանորոգում են, ասում է տնօրենը: Մինչդեռ ուրիշ դպրոցներ մեկ տարվա ընթացքում են կառուցվում»:

Գյուղապետարանի աշխատակազմի քարտուղար Արմեն Մելքումյանը մանրամասնում է, որ ֆինանսավորման ծրագիրը փուլային է, եւ աշխատանքների դեռ կեսին էլ չհասած՝ այս մի փուլի ֆինանսավորումն ավարտվել է: Նրանց խոստացել են, որ 2009-ի սեպտեմբերին կհնչեն նոր դպրոցի զանգերը:

Սակայն այս առումով էլ տնօրենը հանգիստ չէր: Խոսք կա նաեւ, որ նոր դպրոց պետք է տեղափոխվեն միայն տարրական դասարանները, իսկ հիմնական մասը դասերը շարունակի «Քաջքի փոսում»՝ պատճառաբանելով, որ բոլոր աշակերտների համար նոր դպրոցում տեղ չի լինի: Մինչդեռ տնօրենի եւ ուսուցիչների կարծիքով նման խնդիր չի կարող առաջանալ, որովհետեւ վերջին տասը տարվա ընթացքում դպրոցի աշակերտների թիվը նվազել է գրեթե կիսով չափ:

Չնայած այս մասին դեռ վաղ էր մտահոգվել, որովհետեւ, ինչպես գյուղում շատերն էին պնդում, նրանք միայն հույս ունեին նոր դպրոց ունենալ: Միայն այդքանը: Եվ քանի որ նոր դպրոցի կառուցումը տեսականորեն ընթացքի մեջ էր, ներկայիս դպրոցն արդեն բացարձակապես անուշադրության էր մատնված: Տնօրենն ասում է, որ հնարավորության դեպքում գյուղի ավագանին է օգնում, օրինակ՝ ռազմագիտության դասարանում 30 աշակերտի համար սեղան-աթոռները նրանց օգնությամբ են ստացվել:

«Երբեմն մի քիչ ցեմենտ ինքս եմ գնում, որ էս ճեղքերը փակենք գոնե ինչ-որ չափով. մանրահատակը ուռում պոկվում է, երեխաները հողերի մեջ են վազվզում», դարձյալ տրտնջում է նա:

Մինչ նոր դպրոց տեղափոխվելու հույսերն իրականություն դառնային, գյուղի մյուս ծայրում ապրող աշակերտը պետք է կտրի-անցնի մոտ չորս կիլոմետր դպրոց հասնելու համար:

Իններորդցի Աննան կատակով պատմում է, որ ձմռանը մի անգամ մորը խնդրել է «դիքից» իրեն գլորել մինչեւ դպրոց: «Այդպես ավելի շուտ կհասնեմ, քան որ սառույցների վրայով քայլեմ», շարունակում է նա: Բնականաբար մայրը տեղի չի տվել աղջկա համարձակ մտքերին, եւ ամեն ձմեռ Աննան ստիպված կատաղի կռիվներ է մղում ձմռան եւ գյուղի ճանապարհների դեմ, մինչեւ մեկ ժամ ուշացումով հասնի դպրոց: Իսկ հասնելուց հետո էլ հայտնվում է կիսաքանդ «Քաջքի փոսում». հատակի փոխարեն ոտքերի տակ հող, պատերը մերկ ու ճեղքերով հարուստ, իսկ պատուհաններից՝ տարանցիկ քամու ոռնոց:

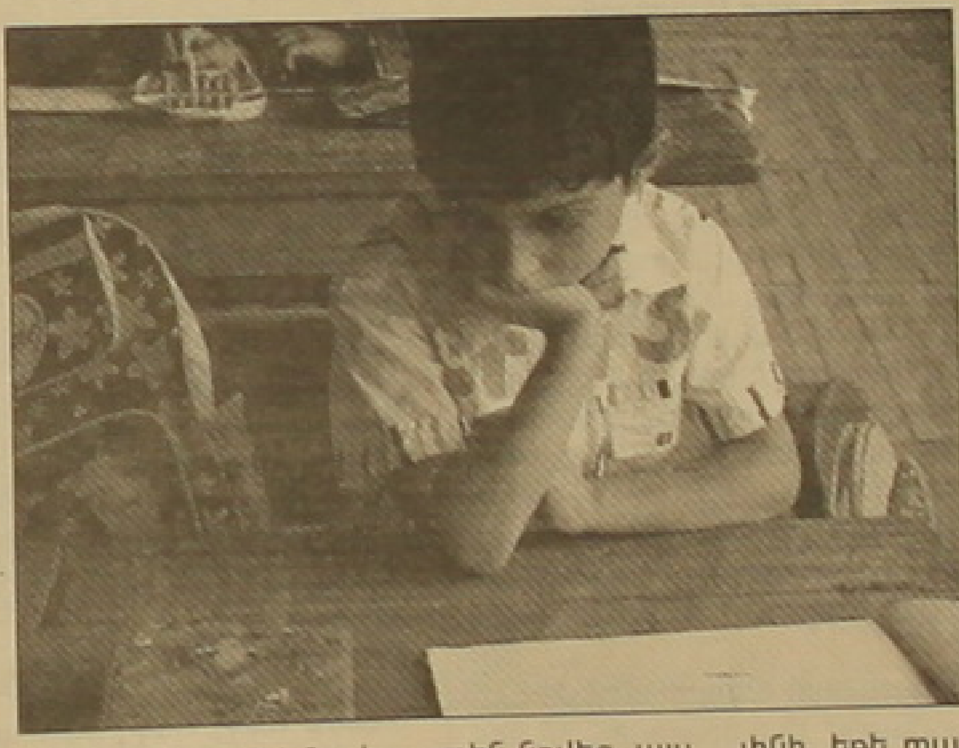

Սակայն դպրոցի խնդիրները այսքանով չեն ավարտվում: Ինչպես արդեն նշվեց, այս դպրոցն անմիջապես սահմանին մոտ է, ադրբեջանցիների դիտակետի տակ:

Տնօրենը պատմում է, որ այս շենքը նույնիսկ ռմբակոծվել է, եւ ավելացնում, թե «բարեբախտաբար կիրակի էր, աշակերտ չկար դպրոցում: Այդ վտանգն անընդհատ կախված է օդում, իսկ մեր գյուղի ապագան այստեղ է»:

Ադրբեջանցիների կողմից սպառնացող հնարավոր վտանգների եւ դրանց դեմ կիրառվող միջոցների շուրջ առավել մանրամասն զրույց ունեցանք գյուղապետարանի աշխատակազմի քարտուղար Արմեն Մելքումյանի հետ: Նա բացատրեց, որ գյուղից դուրս եկող եւ աշխարհի հետ կապող միակ ճանապարհը անմիջապես նշանակետի տակ է ու պատերազմական իրավիճակի դեպքում գյուղից դուրս գալու ոչ մի հնարավորություն չի լինի, քանի որ հետեւում էլ անտառ է: Մյուս գյուղի հետ կապող մեկ այլ ճանապարհ էլ կա, որը սակայն անանցանելի է, հատկապես անձրեւային եղանակներին: Ինչ վերաբերում է գյուղում բնակիչների պատսպարվելու տարբերակին, այստեղ էլ այգեհովիտցիների բախտը չի բերել: Այստեղ ոչ մի թաքստոց չկա, միայն դպրոցի նկուղն է, որն էլ «այնքան վատ վիճակում է, որ չգիտենք ավելի լավ է այնտեղ թաքնվել, թե այնտեղից փախցնել երեխաներին», ասում է Ա. Մելքումյանը: Ըստ նրա հավաստիացման, գյուղում ոչ մի շենք չկա, որ համապատասխան պայմանների համար նախատեսված նկուղային հարկ ունենա:

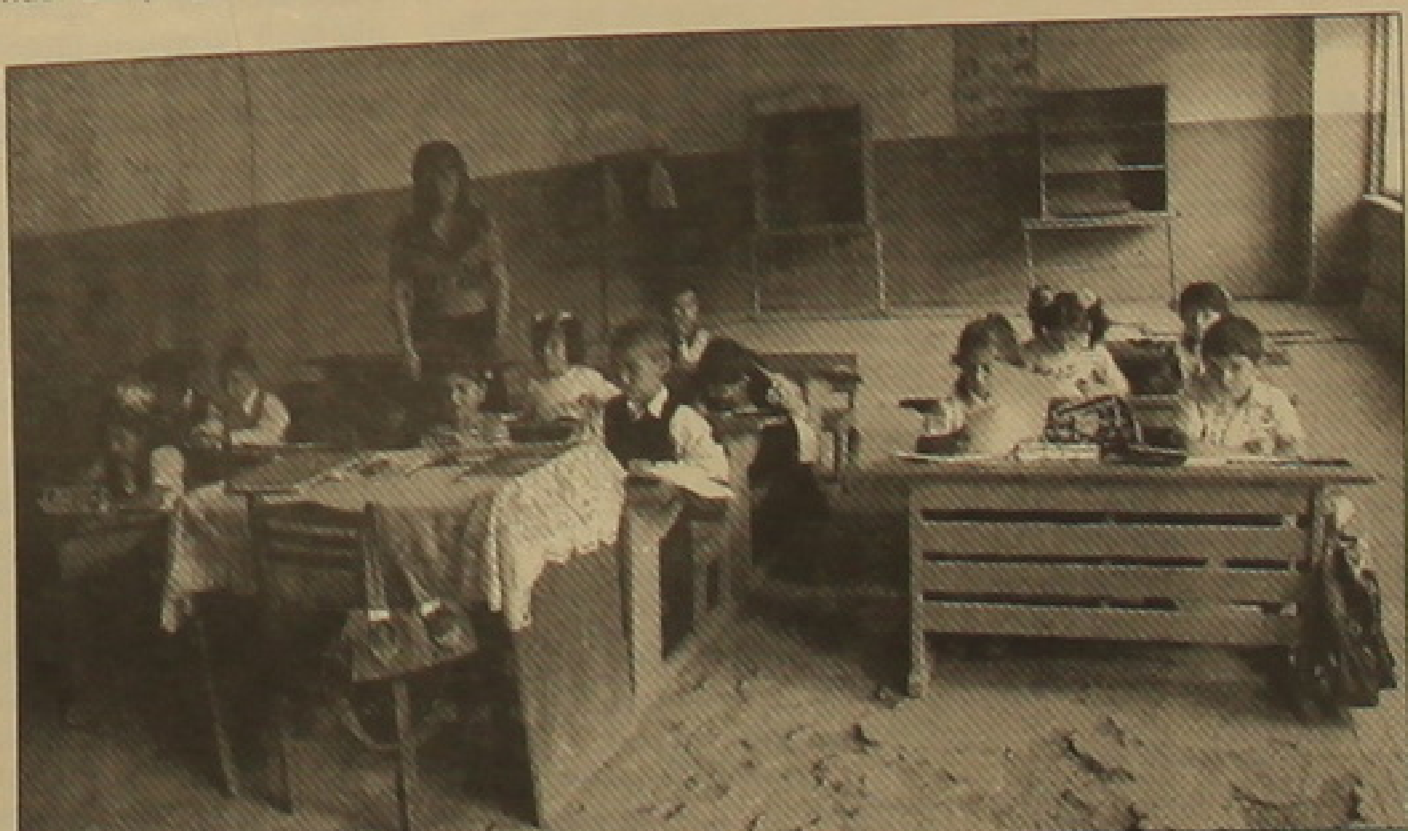

Դեռ ավելին, նոր դպրոցը կառուցելիս նույնպես այս հանգամանքը հաշվի չի առնվել: Այն ունի նկուղային մեկ սենյակ, ուր ամենաշատը 200 մարդ կարող է տեղավորել, իսկ գյուղն ունի համարյա չորս հազար բնակիչ:

«Ստացվում է, որ ոչ պատսպարվելու հնարավորություն ունենք, ոչ այստեղից դուրս գալու», ասում է նա:

Առաջ է գալիս նոր մի հասկացություն՝ աշակերտաորսություն:

Այգեհովիտի դպրոցի, մեղմ ասած, անբարեկարգ վիճակը, տեխնիկական եւ հոգեբանական ծանր կացություն առաջացնելուց բացի ունի եւս մեկ անբարենպաստ երես, ինչն առաջին հայացքից ակնհայտ չի դառնում, եւ միայն պարզ դարձավ տնօրենի հետ բավական երկար զրույցից հետո:

Միեւնույն համայնքում՝ Այգեհովիտից ոչ շատ հեռու, Կայան կոչվող ավանում բոլորովին վերջերս կառուցվել է մի նոր դպրոց, դպրոցին վայել իր բոլոր հարմարություններով, ջեռուցմամբ եւ գումարած սրան նաեւ տրանսպորտով, որն ապահովում է հեռու վայրերում ապրող աշակերտների երթեւեկությունը: Սա դրախտ է թվում Այգեհովիտի դպրոցի պայմանների համեմատ, եւ զարմանալի չէ, որ այգեհովիտցի շատ ծնողներ ուղղակի նախընտրում են իրենց երեխաներին Այգեհովիտի դպրոցից տեղափոխել Կայանի միջնակարգ դպրոց:

Սա այնքան մտահոգիչ չէր լինի, եթե պատահեր սրանից մի քանի տարի առաջ, սակայն այժմ ամեն հեռացող աշակերտ իր հետ տանում է նաեւ իր հասանելիք ֆինանսավորման մասնաբաժինը: Դպրոցների՝ ըստ աշակերտաքանակի ֆինանսավորման անցնելը այս տեսակ դպրոցների համար շատ բարդ կացություն է ստեղծում, քանի որ ի տարբերություն քաղաքային դպրոցների, ուր գոնե հնարավոր է բացի պետական ֆինանսավորումից ինչ-որ կերպ այլ եկամուտ հայթայթել, նման գյուղերում դա անհնար է: Գյուղի դպրոցի ֆինանսավորման միակ աղբյուրն իր աշակերտներն են:

Այգեհովիտի տնօրեն Սիմոնյանն ասում է. «Երբ անցանք ըստ աշակերտաքանակի ֆինանսավորման, մի անասելի վիճակ ստեղծվեց, անգամ վառելիքի համար դրամ չկար»: Նա ստիպված է եղել կրճատումներ անելու, որ այդ տարի կարողանար ապահովել դպրոցի վառելանյութը: Աշխատանքից ազատվել են լաբորանտը, բուժքույրը, անգամ հյուսն չկար դպրոցում: Իրենք՝ ուսուցիչները, մուրճն ու մեխը ձեռքներին, փորձում էին արդեն դիմադրություն ցույց չտվող սեղան-աթոռներին համոզել, որ մի քիչ էլ դիմանան:

Տնօրենը կրճատումների հարցում վերապահ է երկու պատճառով: Առաջինը բարոյական պատասխանատվությունն է ուսուցիչների հանդեպ: «Նրանք ռումբերի պայթյունների տակ աշխատել են, մեկ ժամ անգամ բաց չեն թողել, հիմա ես ինչպես ասեմ, գնացեք, ձեր կարիքն այլեւս չկա»,- բացատրում է տնօրենը: Դասվար Խոջոյան Ռուզաննան էլ պատմում է, թե ինչպես են մանկապարտեզի շենքում «կուչ եկած» դաս արել (դպրոցի շենքը փլված էր), ու այն ժամանակ որեւէ մեկի մտքով իսկ չի անցել լքել գյուղը, իսկ հիմա, երբ պահանջված աշակերտաքանակից անգամ մեկ աշակերտով պակաս է լինում դասարանը, այն փակելու եւ միավորելու հարցն է առաջ գալիս՝ այդ նույն ուսուցչին թողնելով առանց դասաժամերի:

Տնօրենի երկրորդ հիմնավորումը ավելի ռազմավարական հիմք ուներ: Եթե գյուղի ուսուցիչը դպրոցում աշխատանք չունեցավ, նա անպայման հեռանալու է այդ գյուղից: Ինչպե՞ս կարելի է սահմանամերձ գյուղի տները դատարկ թողնել, ինքն ի՞նչ իրավունքով դա անի:

Կայանի նորակառույց դպրոցի առավելություններից մեկն էլ այն է, որ այնտեղ դասարանները փոքրաթիվ են, եւ շատ ծնողներ իրավամբ կարծում են, որ այդ դպրոցում կրթական մակարդակն ավելի բարձր կլինի: Այժմ Այգեհովիտի դպրոցի տնօրենը ցանկանում է գոնե 33 հոգանոց երկրորդ դասարանը կիսել, վերածել երկու դասարանի, որ աշակերտները չգնան դպրոցից, սակայն հնարավոր չի լինի անգամ մեկ ուսուցչի լրացուցիչ վճարել:

Իսկ Կայանի դպրոցն արդեն 102 աշակերտ ունի: Եվ սա այն քիչ դպրոցներից է, որոնց աշակերտաքանակը նվազման փոխարեն աճում է: Կայանի սահմանապահ բնակավայրի դպրոցի տնօրեն Վարդանյան Լենայի խոսքերով տեղի համայնքի պահպանման նպատակով դեռ 1990-ին կառավարությունը որոշում է ընդունել անգամ մեկ աշակերտի առկայության դեպքում ամեն գնով դպրոցն այստեղ պահել, քանի որ բնակավայրը ռազմավարական նշանակություն ունեցող սահմանապահ տարածք է, հյուսիս-արեւելյան դարպասը: Նույնիսկ որպես ավան սա ավելի ուշ է հիմնադրվել եւ նույն նպատակին ծառայեցնելու նպատակով. որպեսզի կարեւոր դիրք գրավող այդ տարածքը բնակեցված լինի: Սկզբնական շրջանում այստեղ էլ դպրոցի համար շենքային պայմաններ չկային, դաս էին անում կամ նախկին ֆերմենտացիոն գործարանում, կամ մանկապարտեզի շենքում, որն ինքը կիսաքանդ մի կառույց էր:

«Տանիքից ջուր էր հոսում, ոչ դուռ կար, ոչ պատուհան, անձրեւանոցներով էինք դաս անում, իսկ դռները ցելոֆանով փակում էինք, որ կովերը չմտնեին դասարաններ», պատմում է տկն Վարդանյանը: Ավելի ուշ՝ 2002 թ-ից սկսել է դիմել տարբեր ծրագրերի: Դրանցից մեկն օրինակ նորվեգական հիմնադրամն էր փախստականների համար: Կայանում կային Արցախից եկած շատ փախստականներ: Իր համառ աշխատանքի շնորհիվ էր, որ 2003-ին բարձրացվեց դպրոցի կառուցման հարցը, գտավ իր ֆինանսավորման աղբյուրները, եւ 2005-ին դպրոցը հանձնվեց շահագործման: Ընդ որում նշենք, որ բնակավայրին շատ մոտ, գրեթե նրան հարեւան, սահմանից ընդամենը 50 մետր այն կողմ գտնվող ադրբեջանական Ջաֆարլու գյուղում ադրբեջանցիները կառուցել ու պահում են այդ շրջանի ամենամեծ դպրոցը: Իսկ Կայանում ապրում է ընդամենը 100 ընտանիք:

Ստացվում է պարադոքսալ մի իրավիճակ: Այն երեւույթը, որ այս դպրոցի աշակերտաքանակը աճում է, ինքնին խիստ դրական է եւ ուրախալի, սակայն դա տեղի է ունենում այլ դպրոցների ֆինանսական քայքայման գնով: Կայանի դպրոցի տնօրենն ինքն ընդունում է, որ համայնքի մյուս դպրոցները արդյունքում վատ վիճակում են հայտնվում, սկսվում է աշակերտաորսության մի պրոցես, նախանձի ու մրցակցության մթնոլորտ է ստեղծվում, ինչն ինքնին քայքայիչ է համայնքի համար: Այն ամենի պատճառն ըստ Վարդանյանի դպրոցների ըստ աշակերտաքանակի ֆինանսավորումն է: «Դա մի սարսափելի բան է, մանավանդ սահմանամերձ դպրոցի համար, սա արհամարհանք է», ասում է տնօրենը, ոչ միայն իր, այլեւ բոլոր սահմանամերձ դպրոցների անունից: «Մի կերպ կազմակերպել ենք, համայնք ենք պահում միայն դպրոցով, միմիայն, որովհետեւ գյուղացիները ո՛չ հող ունեն, որ մշակեն, ո՛չ էլ աշխատանք: Դպրոցն էլ որ չլինի, կթողնեն, կգնան.. մարդ չի մնա այստեղ», ավարտում է նա:

ԱԶԱՏՈՒՀԻ ԱՐՍԵՆՅԱՆ

Լուսանկարները՝ Մոսե Զոխբեկյանի

Ոսկե արծաթ, ոսկե մշուշ - երազի աշխարհում

Արեւիկ Պետրոսյանի արվեստի թափանցիկությունը

Ոսկի-արծաթի փոշին՝ իջած կյանքի մակերեսներին, ներքին տենչերի փխրուն ըերտեր՝ իրականության նսվածքին: Նկարչի տան 1-ին հարկի սրահում Արեւիկ Պետրոսյանի աշխատանքների ցուցահանդեսը փակվում էր, լուսավորող սարքերն արդեն հանում էին, եւ նկարներն ընկղմվել էին թեթեւ կիսամութի մեջ. սրահի ռոմանտիկ տրամադրություններն ավելի էին խորանում: Պատերն ի կախ թափանցիկ մակերեսներին դեղնարծաթագույնը, սեւն ու դարչնագույնը, մանուշակն ու կապույտն են իշխում տարբեր պատկերաձեւերի մեջ՝ ներկերի հոսուն, ուղղահայաց խաղերով: Գեսնին՝ ողջ սրահով մեկ բնական ծաղիկների զամբյուղները գունատեսողական հետաքրքրական զուգորդումներ են ստեղծում աշխատանքների հետ, որտեղ նույնպես գերակշռում են ծաղիկները՝ կապույտ ճեղքերից նշմարվող նկարչուհու մտքի ծաղիկները: Գրեթե բոլոր աշխատանքներին բնորոշ էր քնարական, երազային տրամադրությունները՝ ո՛չ ուրախություն, ո՛չ տխրություն, մի տեսակ անդորր: Առաս դեղինի ու արծաթի փայլը թեթեւ, լուսավոր դաշտ է գոյացրել, մանուշակն ու կապույտը՝ անրջելու վիճակ. ակամայից միտքդ բանաստեղծական զուգորդումների է տրվում, թվում է՝ մեծարենցյան արեւի ներբողներն ես ունկնդրում, օդում էլ բզզում-տզզում են բանաստեղծի մեղուները... Ինչ ապրումներ են, որ թափանցիկ ապակին այսչափ հաղորդական են դարձնում...

Էկսպոզիցիայի առանցքային գործը «Մայր Հայաստանն է»՝ աղջիկը թաղանթ ի վեր, արծակ մազերին՝ տարբեր սիմվոլներ, տարբեր դետալներ, տարբեր՝ մանրանկարչությանը բնորոշ. կինն է ազգային գենի պահպանողն ու փոխանցողը:

«Բաց պատուհան»՝ հայացք հարահոս կյանքին, ոսկու եւ կապույտի հուզական խառնուրդով, հեռեւում ծառերի մերկ մգության մեջ կյանքի անհայտը՝ թաքնված անակնկալներով: «Մթնշաղ»-ը կապույտով ու մանուշակով, 2 գործ՝ նույն խորագրով, կնոջ կերպարի մեջ օրվա երկու տրամադրություն: «Մանկական հիշողություններ» - այս գործը ավելի զարդարուն է, բազմազան տպավորություններով, նախշազարդ, ազգային շեշտադրումներով: «Ծաղիկներ նահատակաց» խորագրով 3 աշխատանք է ներկայացված 2005-ի համանուն ցուցահանդեսից՝ նվիրված Հայոց ցեղասպանության 90-ամյակին: Փշե ծաղիկներ են՝ դառը:

Այս վերջին ցուցահանդեսի առիթը Երեւանի հիմնադրման 2790-ամյակն է: «Ակումբներով երեւանցի, ես էլ ցանկացա մասնակցել քաղաքի հիմնադրման օրվան: Հիմնական մոտեցումս այն է, որ Երեւանը համայն հայության մայրաքաղաքն է, բայց այստեղ ապրողներս պիտի առավել մտահոգված լինենք իր ճակատագրով: Փորձում եմ քաղաքի որեւէ փոփոխություն, աճ, զարգացում տեսնել բնականոն հունի մեջ: Ցավալի է, իհարկե, որ հին Երեւանի դիմագիծը կորցնում ենք, կարելի էր հինը պահպանելով նորը ստեղծել: Բայց շինությունները, ճարտարապետությունը, սառը նյութը չէ

Երկու նկարչուհիներ՝
Արեւիկ Պետրոսյան եւ Նորա Ազատյան

միայն, որ բնորոշում են քաղաքի մթնոլորտը, այլեւ ժողովրդի տրամադրությունը, բնույթը, տեսակը, այն ավանդույթները, որ փորձում ենք պահպանել եւ զարգացնել: Ես փոխանցում եմ ոչ թե այն, ինչ տեսնում եմ փաստացի, այլ զգում եմ եւ կամ կուզենայի տեսնել եւ դա արտահայտում եմ նոր տեխնիկայի միջոցով»:

Նկարչուհին տարիներ աշխատել է ապակու վրա, որը սակայն չի «ընդունել», չի «ընտելացել» այն խառը նյութերին, որ ինքը ստանում ու փորձում է դրանցով գունապատկերել ներաշխարհային իր դրսեւորումները: Այժմ օգտագործում է օրգանական ապակի, եւ դրա վրա՝ ոսկյա թիթեղներ եւ արծաթներ, հիմնական խնդիրը՝ չկորցնել թափանցիկությունը եւ ստանալ արտացոլում: Տեխնիկական այս նոր լուծումներով Արեւիկ Պետրոսյանն իր ձեւերն ու նկարչությունն է բերում հայ կերպարվեստի դաշտ:

Սա այս ոճի 3-րդ անհատական ցուցահանդեսն է Երեւանում, ունեցել է բազմաթիվ՝ եւ խմբակային, եւ անհատական ցուցադրություններ Հայաստանում եւ երկրի սահմաններից դուրս: Այս տարվա ամառային օլիմպիադային նվիրված Պեկինի միջազգային արտբիենալեին, ի թիվս 70 երկրներից հրավիրյալ արվեստագետների, մասնակցել է նաեւ Արեւիկ Պետրոսյանը. ներկայացված աշխատանքը արժանացել է պատշաճ ուշադրության:

Եվս մեկ կարեւոր հանգամանք. նկարչուհին իրականացնում է բարեգործական ակցիաներ: 3-րդ տարին է՝ մասնակցում է «Օրրան» կազմակերպության կարիքավոր եւ ծնողազուրկ երեխաների օգնության ծրագրերին: Վերջերս նրա աշխատանքներից մեկի աճուրդային վաճառքի ողջ հասույթը՝ 70.000 դոլար, հատկացվեց կազմակերպության՝ Վանաձորում բացվող նոր մասնաճյուղի կարիքներին: Աշխատանքը գնել էր «Վիվասելի» տնօրեն Ռալֆ Յիրիկյանը:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹՅՈՒՆ

Լուսանկարչության առաջին հանրապետական ցուցահանդեսն առանց մարզերի

Ցուցահանդեսների միջոցով ստեղծագործական համապատասխան մթնոլորտի ապահովման համար որոշակի աշխատանք կատարվեց դեռ երկու տարի առաջ՝ Հայ լուսանկարիչների ազգային ասոցիացիայի հիմնադրմամբ, ինչը նշանավորվեց Համահայկական լուսանկարչության առաջին՝ բացօթյա փառատոն-ցուցահանդեսով: Երկու տարվա ընթացքում կազմակերպվեց եւս վեց ցուցահանդես: Սակայն ասոցիացիային սկզբնական ակտիվ աջակցությունը սառել է. համենայնդեպս նման միտք է արտահայտում ասոցիացիայի նախագահ Սերգեյ Մարկոսյանը:

Հոկտեմբերի 4-19-ը գեղարվեստական լուսանկարչության առաջին հանրապետական ցուցահանդեսի կազմակերպումը եւս միտված է լուսանկարչական արվեստի նկատմամբ ուշադրության մեծացմանը: Ներկայացված 200 լուսանկարներից ցուցադրության համար ընտրվել է շուրջ 100-ը: Հայ լուսանկարիչների ազգային ասոցիացիայի նախագահի կարծիքով ժյուրին չափազանց խիստ է եղել. «Իմ կարծիքով կային պրոֆեսիոնալ հեղինակներ, որոնց աշխատանքները կարելի էր ցուցադրել, ի տարբերություն լուսանկարիչների, ովքեր դեռ սկսնակ են, չունեն դպրոց, պարզապես ունեն հաջողված կադրեր: Միգուցե եւ դա խրախուսական ժեստ է»: Նկարիչների միության նախագահ Կարեն Աղամյանը, որ նաեւ ժյուրիի անդամ է եղել, վստահ է, որ ընտրության ժամանակ անաչառությունն ապահովված է եղել, քանի որ մրցանակների խնդիր չկար. «Ժյուրին ընտրել է աշխատանքներ՝ առանց հեղինակներին իմանալու: Մենք նայել ենք գործերի գեղարվեստական որակին: Եթե դուրս են մնացել մեկի գործերը, որ իրեն համարում է պրոֆեսիոնալ, ապա թող ինքը մտածի»:

Նույնիսկ «առանց դափնիների» ցուցահանդեսները՝ ստեղծագործողները խիստ կարեւորում են, քանի որ դրանք կատարելագործվելու հնարավորություն են ընձեռում: «Ցուցահանդեսը նկարչին աշխատելու տրամադրություն է տալիս: Մինչեւ նկարները ներկայացնելն ուրիշ կերպ էի դրանք տեսնում, հետո սկսեցի ավելի քննադատական հայացքով նայել: Թերություններն ավելի նկատելի են, հատկապես երբ այլ նկարների կողքին ես դնում քո ստեղծագործությունները»,- ասում է ցուցահանդեսի մասնակից Նելլի Մանուկյանը:

Ի դեպ, թեեւ ցուցահանդեսը «հանրապետական է», ակնհայտ է, որ մարզերից արձագանքն այդքան էլ բուռն չէ, եւ մասնակիցների հիմնական մասը մայրաքաղաքից է: Մարզերում լուսանկարչական արվեստի վրա ուշադրություն սեւեռելու համար անհրաժեշտ են նմանատիպ ցուցահանդեսներ: Սակայն նախեւառաջ ծագում է սրահների խնդիր:

«Դահլիճների հարց կա մարզերում, այն ժամանակները չեն, որ ամեն մարզ ուներ իր մշակութային կենտրոնը: Ամբողջը դարձել է մասնավոր սեփականություն: Մենք կանգնում ենք փաստի առաջ», - նման նախաձեռնությունների պասսիվությունն այսպես է մեկնաբանում Կարեն Աղամյանը:

Ցուցարարների բացակայությունը իհարկե կարելի է համարել պատճառ, սակայն ոչ «դասավճիռ» մեր լուսանկարիչների եւ ոչ միայն նրանց համար:

ԱՐԴԱ ՄԵՍՐՈՊՅԱՆ

«Կոգուրոյի արքայատոհմի բացահայտված լեգենդները»՝ Հանրապետության հրապարակում

Կոգուրյոն Արեւելյան Ասիայի հնագույն թագավորություն է, Կեյկո Կոման էլ՝ այդ թագավորության արքայադուստրը: Նա նաեւ ԿՈՄԱ հասարակական կազմակերպության հիմնադիրն է: Կազմակերպության նպատակը ամբողջ աշխարհում խաղաղություն տարածելն է: Որպես միջոց օգտագործում է մշակույթներին բնորոշ ընդհանուր մարդկային էության հասկացությունը: Այդ իսկ նպատակով մշակութային գործիչ Իդակի Շինի հետ նա համերգներ է կազմակերպում. «Հասկանալու ամբողջ աշխարհի մարդկանց սրտերի եւ հոգիների երկխոսությունը», երեկ «Արմենիա-Մարիոթ» հյուրանոցում լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ պարզաբանեց Կեյկո Կոման: Վերջինս նաեւ բանաստեղծություններ է գրում այն երկրների մասին, որտեղ լինում է: Ունի Մասիսին, Էջմիածնին, Արաքս գետին նվիրված բանաստեղծություններ:

Իսկ հոկտեմբերի 18-ին, երեկոյան ժամը 8-ին Հանրապետության հրապարակում տեղի կունենա համերգ՝ «Կոգուրոյի արքայատոհմի բացահայտված լեգենդները» նշված երկու երաժիշտների մասնակցությամբ: Իդակի Շինը երաժշտական նոր ուղղության՝ դաշնամուրային իմպրովիզների հեղինակն է եւ հետազոտություններով այն համոզման է եկել, որ կարելի է դրանց միջոցով վերականգնել կյանքի հիմնական ֆունկցիան: «Մարդու սիրտն ավելի ընդարձակ է, քան տիեզերքը», համոզված է Իդակի Շինը: Ատացույցն էլ ներկայացրեց Կեյկո Կոման. «Իմ կյանքն էլ նման է իմ թագավորության անցած ուղուն: Ծնվել եմ՝ արյանս մեջ ունենալով Կոգուրոյի գեները: Ես էլ եմ կանգնել մահվան շեմին՝ 22 տարեկանում եւ միայն շնորհիվ Իդակի Շինի կենդանի մնացել»:

Հանրապետության հրապարակի առաջիկա համերգին Շինի դաշնամուրային ստեղծագործություններից բացի կհնչեն Հայաստանին նվիրված Կոմայի բանաստեղծությունները նրա իսկ ընթերցմամբ՝ իսկ դրանց թարգմանությունը հնարավոր կլինի կարդալ բեմահարթակին տեղակայված մեծ էկրանին: Համերգը կազմակերպում է «Արդինի» ստուդիան եւ այն որեւէ շահ չի հետապնդում:

Ն. Պ.

Վերականգնվել է հուշահամալիրը

Հայրենական մեծ պատերազմի զոհերի հիշատակին նվիրված Հարավային Կովկասի ամենամեծ հուշահամալիրը Դիլիջանում է գտնվում: Այն լիովին վերականգնվել է ու հանդիսավորապես բացվել: Տեղեկացնում է «Նյուզարմենիա» կայքը՝ հղում կատարելով Դիլիջանի քաղաքապետ Արմեն Սանթրոսյանի խոսքին: Հուշահամալիրի վերականգնման աշխատանքները ձեռնարկել են Դիլիջանի քաղաքապետարանն ու Հայաստանում ռուս հայրենակիցներին օգնության եւ աջակցության հիմնադրամը: Իսկ նախորդ տարի Դիլիջանում վերանորոգվել է նաեւ Հարենականի 22 մասնակիցների եղբայրական գերեզմանը, որոնք մահացել են քաղաքի կայազորային հոսպիտալում: Նշյալ պատերազմում հայերի կորուստները հասել են 270 հազարի, ինչը կազմում է այն ժամանակ ԽՍՀՄ-ում ապրող հայերի 11 տոկոսը:

Ն. Պ.

«Երազ Արտի» երաժիշտները հմայում են

Սեպտեմբերի 9-ի «Ազգի» համարում տեղեկացրել էինք, որ «Երազ Արտի» երիտասարդ երաժիշտների հայաստանյան խումբը (6 հոգի) սեպտեմբերի 28-ից հոկտեմբերի 8-ը շրջագայության է մեկնելու Մ. Նահանգներ եւ Կանադա:

Խմբագրությանը հասցեագրված մամլո հաղորդագրությունն այժմ տեղեկացնում է, որ Գլենդեյլի «Ալեքս» թատրոնի (Կալիֆոռնիա) դահլիճում կայացած 6 երաժիշտների համերգը արտակարգ տպավորություն է թողել եւ մեծ հաջողություն արձանագրել:

Երաժիշտների թվում են եղել 15 տարեկան դուդուկահար Արսեն Պետրոսյանը (Գեւորգ Դաբաղյանի ուսանող), որը 2007-ի ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի փառատոնին էր մասնակցել, 17-ամյա Անահիտ Դիլբարյանը Սրիտակից, որի կրակոտ կատարումները ինչպես քանոնի, այնպես էլ դաշնամուրի վրա ուղղակի հիպնոսացրել են հանդիսատես-ունկնդրին, 13-ամյա ջութակահար Նաիրա Գրիգորյանը, 15-ամյա ժողովրդական երգիչ Հովհաննես Ալեքսանյանը, 19-ամյա, բազմաթիվ մրցանակների արժանացած թավջութակահար Վարդան Գասպարյանը եւ 20-ամյա դասական կիթառահար Վահան Դավթյանը, որոնց կատարումները եւս հիացրել են ներկաներին եւ արժանացել բուռն ծափահարությունների:

Դիլբարյանը, Գասպարյանն ու Դավթյանը սովորում են Կոմիտասի անվան երաժշտանոցում: Բացի Դիլբարյանից, մյուս բոլորի համար Մ. Նահանգներ շրջագայությունը եղել է առաջին մեծ փորձառությունը:

Եվ կազմակերպողների (հովանավոր՝ Բոստոնում տեղակայված «Երազ Արտ» հիմնադրամը, պրոդյուսեր՝ Լոս Անջելեսում եւ Տորոնտոյում «Ինֆինիթ էքո էնտըրտեյնմընթ») նպատակն էլ հենց դա է եղել: Նաեւ Հյուսիսային Ամերիկայի հանդիսատեսին են ծանոթացրել աշխարհի հնագույն երաժշտական ժառանգություններից մեկի հետ:

Լոս Անջելես իրենց այցելության օրերին երիտասարդ արվեստագետները այցելել են «Արարատ» հանգստյան տուն եւ իրենց հատուկ համերգներով այնքան ոգեւորել ծերանոցի բնակիչներին, որ նրանցից մեկը շարժական աթոռից վեր կենալով, սկսել է պարել:

Բացի Գլենդեյլից, շնորհալի երիտասարդները համերգներ են տվել նաեւ Բոստոնում, Տորոնտոյում եւ Մոնրեալում:

Հ. ԾՈՒԼԻԿՅԱՆ

Դարչինյանն ու Միխարեսը վստահ են իրենց հաղթանակում

Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք, նոյեմբերի 1-ին ԱՄՆ-ի Կարսոն քաղաքում առաջին թեթեւագույն քաշային կարգում IBF-ի վարկածով աշխարհի ներկայիս չեմպիոն Վախթանգ Դարչինյանը կմենամարտի WBC-ի եւ WBA-ի վարկածներով աշխարհի չեմպիոն, մեքսիկացի Քրիստիան Միխարեսի հետ: Այդ մենամարտում կորոշվի աշխարհի բացարձակ չեմպիոնը: Նշենք, որ քաշային այս կարգում աշխարհի բացարձակ չեմպիոնի կոչման համար առաջին անգամ է մենամարտ անցկացվում:

Երկու բռնցքամարտիկներն էլ արդեն ԱՄՆ-ում են եւ նախապատրաստվում են մենամարտին: Հատկանշական է, որ երկուսն էլ վստահ են իրենց ուժերին եւ Լոս Անջելեսում կայացած մամուլի ասուլիսում հայտարարել են, որ հաղթելու են: 32-ամյա Վախթանգ Դարչինյանը մեկ անգամ եւս հիշեցրել է իր խոստումը, որ նոկաուտի է ենթարկելու Միխարեսին. «Կասկած չունեմ, որ նոկաուտի կենթարկեմ նրան: Ռինգ եմ դուրս գալու ոչ թե միայն հաղթելու, այլեւ Միխարեսին գետնին տապալելու: Առաջին ռաունդից հետո մեքսիկացի մարզասերները կլռեն: Նրանք ուրախանալու առիթ չեն ունենա: Ուշադրություն չեմ դարձնում այն փաստի վրա, որ ինձ «վատ» տղա են համարում: Գիտեմ, որ հանդիսականների մեծամասնությունը երկրպագելու է մրցակցիս, սակայն մենամարտի ավարտին նրանք բոլորն իմ կողմից կլինեն: Ասում են, թե Միխարեսն աշխարհի ուժեղագույն բռնցքամարտիկներից մեկն է: Կտեսնենք, թե նա ո՞ր տեղը կզբաղեցնի, երբ «մաքրեմ» նրա հաշիվները: Նոյեմբերի 1-ին կցուցադրեմ իմ ողջ հարվածային ուժը: Ես խելոք բռնցքամարտիկ եմ, սակայն մրցակցին նոկաուտի կենթարկեմ շնորհիվ ուժգին հարվածի: Գիտեմ նրա թույլ կողմերը եւ դրանք կօգտագործեմ: Այն բանից հետո, երբ նոկաուտի կենթարկեմ նրան, այլեւս չեմ ցանկանա լսել այն մասին, թե նա ինձանից ուժեղ է: Նրա նկատմամբ հաղթանակ կտոնեմ ոչ այն պատճառով, որ նա վատ բռնցքամարտիկ է, այլ որ ես նրանից ավելի ուժեղ եմ»:

Միխարեսը վստահություն է հայտնել, որ հեշտությամբ կմենամարտի Դարչինյանի հետ, որը նույն ոճով է մենամարտում եւ անպայման կհաղթի նրան. «Դարչինյանը չափից ավելի է խոսում միայն այն պատճառով, որ վախենում է ինձանից: Խորխե Արսեն եւս շատ էր խոսում, սակայն փակեցի նրա բերանը: Նույնը կանեմ նաեւ Դարչինյանի հետ: Բոլորն էլ հասկանում են, որ ավելի խելացի բռնցքամարտիկ եմ: Մշտապես ինչ-որ նոր բան եմ սովորում: Իսկ ահա Դարչինյանը չի աճում: Ոմանք կարծում են, թե մեր հակամարտությունը կվերածվի մենամարտերի շարքի, ինչպես ասենք Մարկեսի եւ Վասկեսի դեպքում էր: Նրանց մենամարտերն անցնում էին հավասար պայքարում: Չեմ կարծում, թե նույնը կկրկնվի մեր դեպքում: Գտնում եմ, որ միավորների լավ տարբերությամբ կհաղթեմ: Դարչինյանը չեմպիոն է, ինչը հարգանքի է արժանի, սակայն նրան կարելի է հաղթել: Դա ապացուցեց Նոնիտո Դոները՝ նոկաուտի ենթարկելով նրան: Դարչինյանը պնդում է, թե այդ մենամարտից դասեր է քաղել, սակայն իմ կարծիքով նա ոչնչով չի փոխվել: Երկուսս էլ վստահ ՝ենք մեր հաղթանակի հարցում, սակայն ինձ թվում է, թե Դարչինյանը շատ ինքնավստահ է: Նա խոստացել է նոկաուտի ենթարկել ինձ: Դա տեղի չի ունենա: Ես շատ արագ, ճարպիկ ու խելացի եմ»:

Մեր հաղթանակների բերկրանքը

Պեկին-2008-ի օլիմպիական խաղերն իրենց ամբողջ հմայքով, սպորտային հետաքրքրությամբ, անմոռանալի պահերով, հաղթանակներով ու պարտություններով, ուրախության եւ տխրության արցունքներով արդեն անցյալում են: Բայց պահի հզորությունն այն է, որ պտրում ու պտրեց- Մարտին Շահբազյանի ու «Արմենպրեսի» լուսանկարիչ Տիգրան Մեհրաբյանի տրամադրած լուսանկարներում: Ֆոտոցուցահանդեսը, որը կգործի մինչեւ հոկտեմբերի 17-ը «Գեւորգյան» ցուցասրահում, երեկ բացվեց հայ բրոնզե մեդալակիր մարզիկների ձեռամբ: Նրանց ողջու-

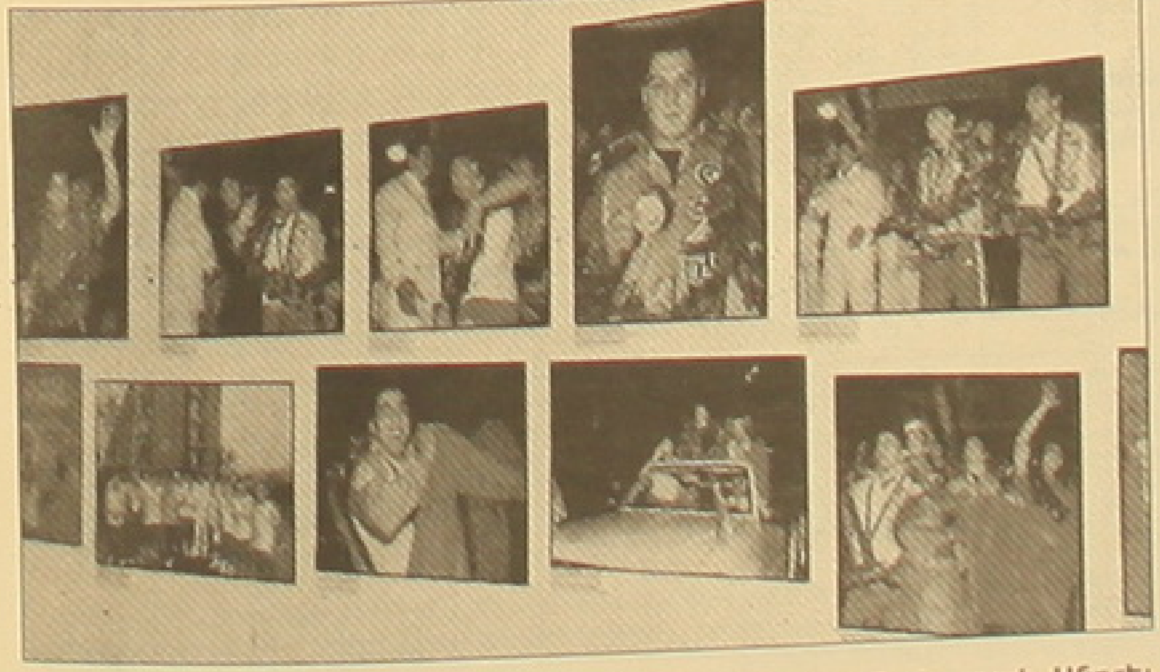

նյամ է նաեւ պատգայում: «Օլիմպիական խաղեր-2008, մեր հաղթանակների բերկրանքը» խորագիրը կրող ցուցահանդեսում ներկայացված էին շուրջ 150 լուսանկար, որոնցում պատկերված էին Պեկինի օլիմպիական խաղերի առավել նշանակալի, հետաքրքրական եւ էմոցիոնալ պահերը՝ ֆիքսված աշխարհահռչակ «Ռոյթեր» գործակալության լուսանկարիչների, ինչպես նաեւ ՀՀ նախագահի անձնական լուսանկարիչ նեց ՄՏՍ-ի փոխնախագահ Անդրեյ Տերեբենինը: Վերջինս տեղեկացրեց, որ ՄՏՍ խումբն ու «Ռոյթեր» գործակալությունը կազմակերպում են նմանատիպ ցուցահանդեսներ ԱՊՀ վեց երկրներում, որտեղ ՄՏՍ-ն ունի իր մասնաճյուղերը: Ցուցադրությանը մասնակից «Վիվասել»-ՄՏՍ գլ-ը մասնակից «Վիվասել»-ՄՏՍ գլխավոր տնօրեն Ռալֆ Յիրիկյանը խավոր տնօրեն Ռալֆ Յիրիկյանը շնորհավորելով մեր մարզիկներին՝ հաղթանակի առթիվ, նշել է, որ բարեգործությունից, կրթությունից եւ մանուկների համար կազմակերպվող ծրագրերից, «Վիվասել»-ՄՏՍ-ը մշտապես եղել է սպորտի աջակիցը: «Մենք բոլորս շունչներս պահած հետեւել ենք մեր բոլոր մարզիկների ելույթներին, տեսել, թե ինչպես են նրանք բարձրացրել ծանրաձողերը, տապալել մրցակիցներին ըմբշամարտում, հակառակորդներին ցույց տվել մեր բռունցքների ուժը, իսկ օլիմպիական բրոնզե պարգեւների լուրը հպարտությամբ ենք ընդունել: Որպես կորպորատիվ քաղաքացի՝ «Վիվասել»-ՄՏՍ-ը մարզիկներին եւ մարզիչներին ընդունում է որպես գործընկերներ եւ ջանք չենք խնայելու, որ մեր երկրի մարզաձեւերն առաջընթաց ունենան», նշեց պրն Յիրիկյանը եւ ավելացրեց, որ նման ցուցահանդեսը մի փոքր շնորհակալություն է մեր մարզիկներին: Ասենք, որ ընկերությունը կորպորատիվ սոցիալական պատասխանատվությունից ելնելով՝ 31 միլիոն դրամի աջակցություն է ցուցաբերել մեր օլիմպիական թիմին: Ոգեւորված էին մեր մեդալակիրները, երբ դիտեցին, թե ինչպիսի հետաքրքրական դրվագներ են անմահացրել լուսանկարիչները, եւ դրանք կդառնան իրենց կենսագրության խոսուն վկաները, ասում էր օլիմպիական խաղերի բրոնզե մեդալակիր Ռոման Ամոյանը եւ որպես հիշատակ իր հետ տարավ կարմիր ժապավենից մի կտոր: Ներկա բոլոր մարզիկները եւ մարզիչները «Վիվասել»-ՄՏՍ-ից ստացան հասուկ նվերներ:

ՄԱՐԻՆԵ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Հաղթողը որոշվեց լրացուցիչ գործակիցներով

Սանկտ Պետերբուրգում վերջնագիծը հատեց շախմատի Չիգորինի հուշամրցաշարը: Հիվանդության պատճառով Վլադիմիր Պողոսյանը չմասնակցեց վերջին երկու տուրերի հանդիպումներին, որոնցում նրան պարտություն գրանցվեց: Այսպիսով, Պողոսյանը 3 միավորով 139 մասնակիցների մեջ զբաղեցրեց 114-րդ տեղը:

Մրցաշարի հաղթողը որոշվեց լրացուցիչ գործակիցներով: Երեք շախմատիստներ՝ Վլադիմիր Բելովը, Ֆարուկ Ամոնատովը եւ Վալերի Պոպովը 9 հնարավորից վաստակեցին 7 միավոր: Հենց նշված հերթականությամբ էլ ըստ լրացուցիչ գործակիցների, այս շախմատիստները գրավեցին 1-3-րդ տեղերը:

Ոչ-ոքի մեկնարկային պարտիայում

Բոննում մեկնարկեց շախմատի աշխարհի առաջնության մրցախաղը Վիշվանաթան Անանդի եւ Վլադիմիր Կրամնիկի միջեւ: Առաջին պարտիան, որում սպիտակներով խաղում էր Կրամնիկը, չարդարացրեց շախմատասերների սպասելիքները: Արդեն սկզբնախաղում մրցակիցները սկսեցին խաղաքարերի փոխանակումը ու պարզ դարձավ, որ պարտիան ավարտվելու է ոչ-ոքի: 32-րդ քայլում մրցակիցները խաղաղ դաշն կնքեցին:

Կելի Պավլիկը կրկին խուսափում է Աբրահամի հետ հանդիպելուց

IBF-ի վարկածով միջին քաշում աշխարհի ներկայիս չեմպիոն Արթուր Աբրահամը վաղուց է երազում միավորել չեմպիոնական գոտիներն ու նվաճել աշխարհի բացարձակ չեմպիոնի տիտղոսը: Նա մեկ անգամ չէ, որ մարտահրավեր է նետել միջին քաշում WBC-ի եւ WBO-ի վարկածներով աշխարհի ներկայիս չեմպիոն Կելի Պավլիկին, սակայն վերջինս տարբեր պատճառաբանություններով հրաժարվում է Արթուրի հետ հանդիպումից: Այս առնչությամբ Աբրահամի պրոմոութեր Վիլֆրեդ Զաուերլանդը նշել է, որ եթե Պավլիկն իրոք իսկական չեմպիոն է, ապա պետք է ընդունի հայ բռնցքամարտիկի մարտահրավերը: Ժամանակին Աբրահամի եւ Պավլիկի ներկայացուցիչները բանակցել եւ նույնիսկ նախնական համաձայնության էին եկել մենամարտի անցկացման ժամկետի ու մրցանակային գումարի հարցում, սակայն գործը կոնկրետ առաջարկություններին չհասավ: Պավլիկը որոշեց կենտրոնանալ այլ բռնցքամարտիկների հետ հանդիպումների վրա:

Հոկտեմբերի 18-ին Կելի Պավլիկն իր տիտղոսները պետք է պաշտպանի Բեռնարդ Հոպկինսի հետ մենամարտում: Արթուր Աբրահամը հաջողություն է մաղթել Կելի Պավլիկին, դա բացատրելով հետեւյալ կերպ. «Երկուսին էլ հարգում եմ: Եթե չլիներ ցանկությունս մենամարտելու Պավլիկի հետ, ապա ինձ համար նշանակություն չէր ունենա, թե ով կհաղթի: Իսկ ներկայիս պայմաններում, ցանկանում եմ հաջողություն մաղթել Պավլիկին այդ մենամարտում, որպեսզի առաջինը լինեմ, ում կհաջողվի պարտության մատնել նրան: Ցանկանում եմ հնարավորինս շուտ մենամարտել նրա հետ ու միավորել չեմպիոնական տիտղոսները: Նույնիսկ պատրաստ եմ նրա հայրենի քաղաքում մենամարտել, որպեսզի ապացուցեմ, որ միջին քաշում աշխարհում ուժեղագույնն եմ»:

Հիշեցնենք, որ նոյեմբերի 8-ին Աբրահամը պետք է մենամարտի մեքսիկացի Ռաուլ Մարկեսի հետ՝ պաշտպանելու աշխարհի չեմպիոնի իր տիտղոսը: Թեեւ ըստ Արթուրի դժվարին մենամարտ է սպասում, սակայն նա վստահ է, որ կհաղթի Մարկեսին: Ի դեպ, նախատեսված էր, որ հունվարի 24-ին Աբրահամը պետք է հանդիպեր Ռոնալդ Վինկի Ռայթի հետ, սակայն ինչպես հայտնի է դարձել, վերջինս հրաժարվել է մենամարտից:

Կական վերադարձը նշեց գոլով

Ընթացքի մեջ է նաեւ Հարավային Ամերիկայի գոտու ֆուտբոլի աշխարհի առաջնության ընտրական մրցաշարը: Աշխարհի հնգակի չեմպիոն Բրազիլիայի հավաքականը հյուրընկալվելիս 4-0 հաշվով ջախջախեց Վենեսուելայի ֆուտբոլիստներին: Գրեթե մեկամյա ընդմիջումից հետո իր վերադարձը հավաքական գոլով նշեց Կական, որն արդեն 5-րդ րոպեին բացեց հաշիվը: Երկու գոլ խփեց Ռոբինյոն, մեկ անգամ էլ աչքի ընկավ Ադրիանոն: Այդ հաղթանակի շնորհիվ բրազիլացիները վաստակեցին 16 միավոր եւ ընթանում են 3-րդ տեղում: Ի դեպ, իտալական «Միլանի» եւ Բրազիլիայի հավաքականի կիսապաշտպան Կական օրերս ոտնաթաթի հետքն է թողել Ռիո դե Ժանեյրոյի հանրահայտ «Մարականա» մարզադաշտի հարեւանությամբ ստեղծված փառքի ծառուղում: Կական հայտարարել է, որ հպարտ է այդ արարողության համար եւ իր համար մեծ պատիվ է համաշխարհային ֆուտբոլի մյուս «աստղերի» կողքին ոտնաթաթի հետքը թողնելը: Այդ ծառուղում նման հանդիսավոր արարողությունների ժամանակին մասնակցել են Պելեն, Զիկոն, Ռոմարիոն, Դունգան, Զագալոն եւ Ֆրանց Բեկենբաուերը:

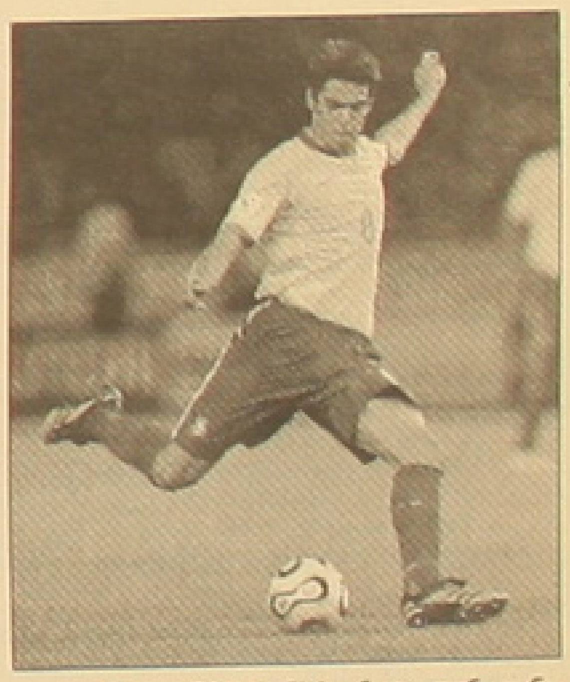

Նույնքան միավոր ունեն նաեւ արգենտինացիները, որոնք սեփական հարկի տակ պարտության մատնեցին ուրուգվայցիներին: Առաջին գնդակը նրանք խփեցին մրցավարի օգնությամբ: Ուրուգվայցի պաշտպանը փորձելով հեռացնել գնդակը, դիպավ մրցավարին: Գնդակը հայտնվեց Ռիկելմեի մոտ, որն անմիջապես փոխանցում կատարեց Լիոնել Մեսիին ու վերջինս բացեց հաշիվը: Երկրորդ գոլի դեպքում գնդակը հետ մղվեց դարպասաձողից եւ այս անգամ արդեն Սերխիո Ագուերոն գրավեց ուրուգվայցիների դարպասը: Հյուրերին հաջողվեց միայն կրճատել հաշիվը (2-1):

Առաջատարը՝ Պարագվայի հավաքականը, շնորհիվ Սալվադոր Կաբանյասի խփած միակ գոլի, հաղթեց կոլումբիացիներին: Պերուի եւ Բոլիվիայի հավաքականների մրցավեճն ավարտվեց հյուրերի հաղթանակով (3-0): Հանդիպման հերոսը Խոակին Բոտերոն էր, որը 2 գոլ խփեց: Նա 17 գնդակով դարձավ Բոլիվիայի հավաքականի բոլոր տարիների լավագույն ռմբարկուն: Էկվադոր-Չիլի հանդիպման ելքն էլ վճռեց դաշտի տերերի խաղացող Բենիտեսի խփած միակ գոլը:

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Պարագվայ	9	6	2	1	17-6	20
2. Բրազիլիա	9	4	4	1	15-4	16
3. Արգենտինա	9	4	4	1	13-6	16
4. Չիլի	9	4	1	4	13-13	13
5. Ուրուգվայ	9	3	3	3	17-8	12
6. Էկվադոր	9	3	3	3	11-14	12
7. Կոլումբիա	9	2	4	3	4-8	10
8. Բոլիվիա	9	2	2	5	11-20	8
9. Վենեսուելա	9	2	1	6	9-17	7
10. Պերու	9	1	4	4	5-19	7

Էջը պատրաստեց ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ /Ձև թիվ 7/
«30» սեպտեմբեր 2008թ.

ՅՈՒՆԻԲԱՆԿ ՓԲԸ ՀՀ Ք.Երևան, 0010, Հանրապետության 39, հեռ՝ 521 532, ֆաքս՝ 567 046
Բանկի անվանումը՝ Գտնվելու վայրը՝

(հազար դրամ)

	ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Ծնթգ.	Ընթացիկ միջանկյալ ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	Նախորդող ֆինանսական տարվա վերջի դրությամբ
			30/9/2008	31/12/2007
1.	ԱԿՏԻՎՆԵՐ		68,015,091	45,977,309
1.1	Կանխիկ դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	13	7,352,941	8,802,840
1.2	Թանկարժեք մետաղների բանկային ստանդարտացված ձուլակտորներ	-	39,758	37,843
1.3	Պահանջներ բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	14	3,923,859	2,967,909
1.4	Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական ներդրումներ	15	-	-
1.5	Հաճախորդներին տրված վարկեր և այլ փոխատվություններ	16	46,486,449	28,803,700
1.6	Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ	17	7,741,690	3,263,674
1.7	Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	18	-	-
1.8	Ներդրումներ վերահսկվող անձանց կանոնադրական կապիտալում	19	-	-
1.9	Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	20	2,013,317	1,750,431
1.10	Այլ ակտիվներ	21	457,077	350,912
2.	ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		59,419,961	38,480,634
2.1	Պարտավորություններ բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	22	10,419,633	1,316,344
2.2	Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	23	48,013,228	36,853,218
2.3	Բանկի կողմից թողարկված արժեթղթեր		-	-
2.4	Առևտրային նպատակներով պահվող պարտավորություն		-	-
2.5	Վճարվելիք գումարներ	26	20,809	17,849
2.6	Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	11.3	38,848	160,495
2.7	Պահուստներ	30	87,991	-
2.8	Այլ պարտավորություններ	27	839,452	132,728
3.	ԿԱՊԻՏԱԼ		8,595,130	7,496,675
3.1	Կանոնադրական կապիտալ	28	5,599,700	5,599,700
3.3	Պահուստներ	-	305,627	204,340
3.3.1	Գլխավոր պահուստ		58,850	41,309
3.3.2	Վերագնահատման պահուստներ		246,777	163,031
	Չբաշխված շահույթ (վնաս)		2,689,803	1,692,635
4.	ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ և ԿԱՊԻՏԱԼ		68,015,091	45,977,309

ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ /Ձև թիվ 6/
«30» սեպտեմբեր 2008թ.

ՅՈՒՆԻԲԱՆԿ ՓԲԸ ՀՀ Ք.Երևան, 0010, Հանրապետության 39, հեռ՝ 521 532, ֆաքս՝ 567 046
Բանկի անվանումը՝ Գտնվելու վայրը՝

(հազար դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Ծնթգ.	Ընթացիկ միջանկյալ ժամանակաշրջան	Ընթացիկ ֆինանսական տարվա սկզբից մինչև հաշվետու ամսաթիվն ընկած ժամանակաշրջան (աճողական)	Նախորդող ֆինանսական տարվա համադրելի ընթացիկ միջանկյալ ժամանակաշրջան	Նախորդ ֆինանսական տարվա սկզբից մինչև համադրելի հաշվետու ամսաթիվն ընկած ժամանակաշրջան (աճողական)
		01/07/08-30/09/08	01/01/08-30/09/08	01/07/07-30/09/07	01/01/07-30/09/07
Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	3	2,066,318	4,852,136	1,172,532	2,681,096
Տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	3	(1,084,709)	(2,663,610)	(532,806)	(1,259,850)
Զուտ տոկոսային և նմանատիպ եկամուտ		981,609	2,188,526	639,726	1,421,246
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ	4	231,836	615,249	386,206	887,517
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	4	(42,964)	(104,482)	(34,374)	(92,240)
Ստացված զուտ կոմիսիոն և այլ վճարներ		188,872	510,767	351,832	795,277
Եկամուտ շահաբաժիններից		-	-	-	-
Զուտ եկամուտ առևտրային գործառնություններից	5	603,220	1,345,063	297,540	559,786
Այլ գործառնական եկամուտներ	6	42,674	88,101	37,878	92,157
Գործառնական եկամուտներ		1,816,375	4,132,457	1,326,976	2,868,466
Զուտ մասհանումներ ակտիվների հնարավոր կորուստների պահուստներին	7	(561,681)	(11,112)	(180,990)	315,079
Ընդհանուր վարչական ծախսեր	8	(642,599)	(1,700,543)	(440,132)	(1,252,884)
Այլ գործառնական ծախսեր	9	(168,043)	(457,935)	(149,872)	(369,076)
Վերահսկվող միավորներում ներդրումներից զուտ շահույթ/վնաս	10	-	-		-
ՇԱՀՈՒՅԹԸ / ՎՆԱՍԸ ՄԻՆՉԵՎ ՀԱՐԿՈՒՄԸ		444,052	1,962,867	555,982	1,561,585
Շահութահարկի գծով ծախս (փոխհատուցում)	11	(86,372)	(391,212)	(112,369)	(312,317)
Շահույթը (վնասը) հարկումից հետո		357,680	1,571,655	443,613	1,249,268
Հաշվարկված շահաբաժիններ, այդ թվում՝		-	-		-
արտոնյալ բաժնետոմսերի գծով		-	-		-
սովորական բաժնետոմսերի գծով		-	-		-
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթ	12	-	-		-
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող նոսրացված շահույթ	12	-	-		-
Ժամանակաշրջանի զուտ շահույթ		-			-
Այդ թվում՝		-	-	-	-
Մայր կազմակերպության բաժնեմաս					
Փոքրամասնության բաժնեմաս					

ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ (Ձև թիվ 8)
«30» Սեպտեմբեր 2008թ.

ՅՈՒՆԻԲԱՆԿ ՓԲԸ ՀՀ Ք.Երևան, 0010, Հանրապետության 39, հեռ՝ 521 532, ֆաքս՝ 567 046
Բանկի անվանումը՝ Գտնվելու վայրը՝

(հազար դրամ)

Սեփական կապիտալի տարրերի անվանումը	Կանոնադրական կապիտալ: Կանոնադրական կապիտալ	Կանոնադրական կապիտալ: Հետ գնված կապիտալ	Կանոնադրական կապիտալ: Զուտ գումար	Էմիսիոն եկամուտ /վնաս	Պահուստներ: Գլխավոր պահուստ	Պահուստներ: Վերագնահատումից պահուստներ*	Պահուստներ: Վերայափումից տարբերություններ*	Չբաշխված շահույթ/վնաս	Միջանկյալ շահութաբաժիններ	Սեփական կապիտալի այլ տարրեր	Ընդամենը
Հոդվածներ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Նախորդ ֆինանսական տարվա համադրելի միջանկյալ ժամանակաշրջան (տարվա սկզբից աճողական) (I աղյուսակ)											
1. Մնացորդը նախորդ ֆինանսական տարվա սկզբում առ 01 հունվարի -2007 թ. (ստուգված/չստուգված)	2,799,850		2,799,850		20,259	167,401		805,928			3,793,438
1.1. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների ընդհանուր ազդեցությունը և էական սխալների ճշգրտումը	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Վերահաշվարկված մնացորդը	2,799,850	-	2,799,850	-	20,259	167,401	-	805,928	-	-	3,793,438
3. Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված եկամուտներ և ծախսեր, այդ թվում՝						124550					124,550
3.1. Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատման պահուստների աճ կամ նվազում	-	-	-	-	-	149,267	-	-	-	-	149,267
3.2. Վաճառքի համար մատչելի ֆին. ակտիվների և հեջավորման գործիքների՝ իրական արժեքի վերայափման պահուստների աճ կամ նվազում	-	-	-	-	-	-24717	-	-	-	-	(24,717)
3.3 Հետաձգված հարկի ազդեցություն	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.4. Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված այլ եկամուտներ և վնասներ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Բաժնետերերի (սեփականատերերի) հետ գործարքներ բաժնետոմսերի (բաժնեմասերի) գծով, այդ թվում՝	2,799,850	-	2,799,850	-	-	-	-	-	-	-	2,799,850
4.1. Ներդրումներ կանոնադրական կապիտալում և կանոնադրական կապիտալի այլ աճ	2,799,850	-	2,799,850	-	-	-	-	-	-	-	2,799,850
4.2. Կանոնադրական կապիտալի նվազում, այդ թվում՝ հետ գնված և շրջանառությունից հանված բաժնետոմսերի (բաժնեմասերի, փայերի) հաշվին	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Նախորդ տարվա (ժամանակաշրջանի) զուտ շահույթ (վնաս)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Բաշխված շահութաբաժիններ											
7. Սեփական կապիտալի տարրերի այլ ավելացում (նվազեցում), այդ թվում՝	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.1. Որպես սեփական կապիտալի գործիքներ դասակարգված ածանցյալ գործիքների աճ/նվազում	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8. Ներքին շարժեր, այդ թվում՝	-	-	-	-	21,050	-	-	1,228,219	-	-	1,249,269
8.1. Մասհանումներ գլխավոր պահուստին	-	-	-	-	21,050	-	-	1,228,219	-	-	1,249,269
8.2. Գլխավոր պահուստի հաշվին կուտակված վնասի ծածկում	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.3. Էմիսիոն վնասի ծածկում	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.4. Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատումից արժեքի աճի նվազում	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.5. Սեփական կապիտալի այլ տարրերի ներքին շարժեր	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Մնացորդը նախորդ ֆինանսական տարվա համադրելի միջանկյալ ժամանակաշրջանի վերջում առ -01 հոկտեմբեր-2007թ. (ստուգված/չստուգված)	5,599,700	-	5,599,700	-	41,309	291,951	-	2,034,147	-	-	7,967,107
Ընթացիկ տարվա միջանկյալ ժամանակաշրջան (տարվա սկզբից աճողական) (II աղյուսակ)											
1. Մնացորդը ֆինանսական տարվա սկզբում առ 01 հունվարի -2008 թ (ստուգված/չստուգված)	5,599,700	-	5,599,700	-	41,309	163,031	-	1,692,635	-	-	7,496,675
9.1. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների ընդհանուր ազդեցությունը և էական սխալների ճշգրտումը	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.Վերահաշվարկված մնացորդը	5,599,700		5,599,700		41,309	163,031		1,692,635	-	-	7,496,675
11. Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված եկամուտներ և ծախսեր, այդ թվում՝	-	-	-	-	-	83,746	-	-	-	-	83,746
11.1 Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատման պահուստների աճ կամ նվազում	-	-	-	-	-	149,267	-	-	-	-	149,267
11.2. Վաճառքի համար մատչելի ֆին. ակտիվների և հեջավորման գործիքների՝ իրական արժեքի վերայափման պահուստների աճ կամ նվազում	-	-	-	-	-	(65,521)	-	-	-	-	(65,521)
11.3. Հետաձգված հարկի ազդեցություն	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11.4. Ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված այլ եկամուտներ և վնասներ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12. Բաժնետերերի (սեփականատերերի) հետ գործարքներ բաժնետոմսերի (բաժնեմասերի) գծով, այդ թվում՝	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.1. Ներդրումներ կանոնադրական կապիտալում	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.2. Կանոնադրական կապիտալի նվազում, այդ թվում՝ հետ գնված և շրջանառությունից հանված բաժնետոմսերի (բաժնեմասերի, փայերի) հաշվին	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13. Հաշվետու տարվա (ժամանակաշրջանի) զուտ շահույթ (վնաս)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
14. Բաշխված շահութաբաժիններ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15. Սեփական կապիտալի տարրերի այլ ավելացում (նվազեցում), այդ թվում՝	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15.1. Որպես սեփական կապիտալի գործիքներ դասակարգված ածանցյալ գործիքների աճ/նվազում	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16. Ներքին շարժեր, այդ թվում՝					17,541			997,168			1,014,709
16.1. Մասհանումներ գլխավոր պահուստին	-	-	-	-	17,541	-	-	997,168	-	-	1,014,[illegible]
16.2. Գլխավոր պահուստի հաշվին կուտակված վնասի ծածկում	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16.3. Էմիսիոն վնասի ծածկում	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16.4. Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վերագնահատումից արժեքի աճի նվազում	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16.5. Սեփական կապիտալի այլ տարրերի ներքին շարժեր	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17. Մնացորդը միջանկյալ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում առ -01 հոկտեմբեր -2008 թ.	5599700	-	5599700	-	58,850	246,777	-	2,689,803	-	-	8,595,130

ՄԻՋԱՆԿՅԱԼ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ (Ձև թիվ 9)
«30» Սեպտեմբեր 2008թ.

ՅՈՒՆԻԲԱՆԿ ՓԲԸ ՀՀ ք.Երևան, 0010, Հանրապետության 39, հեռ՝ 521 532, ֆաքս՝ 567 046
Բանկի անվանումը՝ Գտնվելու վայրը՝

(հազար դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Ծանոթա-գրություն	9/30/2008	9/30/2007
1. Դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից		X	X
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր՝ մինչեւ գործառնական ակտիվների եւ պարտավորությունների փոփոխությունը		2,668,151	2,417,666
Ստացված տոկոսներ		4,168,675	2,624,477
Վճարված տոկոսներ		(2,652,629)	(1,167,385)
Ստացված կոմիսիոն գումարներ		612,942	881,553
Վճարված կոմիսիոն գումարներ		(104,483)	(92,240)
Առեւտրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվներից օգուտ/(վնաս)		546,546	10,008
Արտարժույթի առք ու վաճառքի գործառնություններից օգուտ/(վնաս)		1,324,849	538,951
Նախկինում դուրս գրված ակտիվների վերադարձ		901,945	1,004,070
Վճարված աշխատավարձ եւ դրան հավասարեցված այլ վճարումներ		(1,070,898)	(791,638)
Գործառնական գործունեությունից ստացված այլ եկամուտներ եւ վճարված այլ ծախսեր		(1,058,796)	(590,130)
Դրամական հոսքեր գործառնական ակտիվների եւ պարտավորությունների փոփոխություններից		(4,221,376)	(9,595,193)
Գործառնական ակտիվներում նվազում/ (ավելացում)		(25,295,174)	(19,352,118)
այդ թվում՝ վարկերի եւ փոխատվությունների նվազում/ (ավելացում)		(18,612,544)	(16,951,491)
առեւտրային նպատակով պահվող եւ վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերի նվազում (ավելացում)		2,919,009	(658,017)
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների նվազում/ (ավելացում)			
այլ գործառնական ակտիվների նվազում/(ավելացում)		(9,601,639)	
Գործառնական պարտավորությունների ավելացում (նվազում)		21,073,798	9,756,925
այդ թվում՝ հաճախորդների նկատմամբ պարտավորությունների ավելացում/(նվազում)		11,554,201	8,761,308
այլ գործառնական պարտավորությունների նվազում (ավելացում)		9,519,597	995,617
Զուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից մինչեւ շահութահարկի վճարումը		(1,553,225)	(7,177,527)
Վճարված շահութահարկ		(13,523)	(99,975)
Զուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից		(1,566,748)	(7,277,502)
2. Դրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից		X	X
Մինչեւ մարման ժամկետը պահվող ներդրումների նվազում (ավելացում)		84	(31,130)
Այլ անձանց կանոնադրական կապիտալում ներդրումների նվազում (ավելացում)			
Հիմնական միջոցներում եւ ոչ նյութական ակտիվներում կապիտալ ներդրումների նվազում (ավելացում)		(30,970)	(4,656)
Հիմնական միջոցների եւ ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(430,121)	(244,687)
Հիմնական միջոցների եւ ոչ նյութական ակտիվների օտարում		(603)	
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր այլ ներդրումային գործունեությունից		(756,593)	(88,722)
Զուտ դրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից		(1,218,203)	(369,195)
3. Դրամական հոսքեր ֆինանսական գործունեությունից		X	X
Վճարված շահաբաժիններ			
Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկից			820,367
ստացված փոխառությունների ավելացում (նվազում)		(608,440)	1,194,561
Բանկերից ստացված փոխառությունների ավելացում (նվազում)		64,613	18,572
Ստացված այլ փոխառությունների ավելացում (նվազում)			
Բանկի կողմից թողարկված արժեթղթերի ավելացում (նվազում)			2,799,850
Բաժնետերերի ներդրումները կանոնադրական կապիտալում			
Ֆինանսական վարձակալության գծով վճարվելիք գումարների ավելացում (նվազում)		-	-
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր այլ ֆինանսական գործունեությունից		(543,827)	4,833,350
Զուտ դրամական հոսքեր ֆինանսական գործունեությունից		6,234	10,826
Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների եւ դրանց համարժեքների վրա		(3,322,544)	(2,802,521)
Դրամական միջոցների եւ դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)		11,314,992	9,589,480
Դրամական միջոցներ եւ դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի սկզբում	13-2	7,992,448	6,786,959
Դրամական միջոցներ եւ դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի վերջում	13-2		

Ծանոթագրություններ եւ բացահայտումներ

Յունիբանկ ՓԲԸ-ում հաշվապահական հաշվառումը վարվում է ՀՀ օրենսդրության, ՀՀ Հաշվապահական հաշվառման մասին օրենքի, ՀՀ հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների, Բանկի կանոնադրությանը եւ հաշվապահական հաշվառումը կարգավորող իրավական այլ ակտերի համաձայն:

Բանկի հետհաշվեկշռում հաշվառված են պահուստավորման ենթակա հետեւյալ հոդվածները.

տրամադրված երաշխավորություններ 268,829 հազ. դրամ

տրամադրված վարկային գծերի չօգտագործված մասեր 2990661 հազ. դրամ

Յունիբանկ ՓԲԸ-ի աշխատակիցների թվաքանակը կազմում է 528 մարդ, այդ թվում՝ սպասարկող անձնակազմի 86 մարդ:

Տվյալներ ՅՈՒՆԻԲԱՆԿ ՓԲԸ-ի կողմից տրամադրվող վարկերի վերաբերյալ

Վարկի ժամկետը	պայմանագրային
Վարկի տարեկան տոկոսադրույք	14-22%%
Վճարումներ	պայմանագրային

Առանձին դեպքերում կապված ժամկետից, ապահովվածությունից եւ գումարից վարկերի տրամադրման կարգը եւ պայմանները սահմանվում են վարկային կոմիտեի առանձին որոշմամբ:

Ավտովարկեր
Սկզբնական վճար
սկսած ավտոմեքենայի գնի 8%-ից
Վարկի ժամկետը
մինչեւ 7 տարի
Վարկի գումարը
մինչեւ 50.000.000 դրամ
Տոկոսադրույք
սկսած տարեկան 17%,

Հիփոթեքային վարկ՝ անշարժ գույքի ձեռքբերում
Սկզբնական վճար
սկսած անշարժ գույքի արժեքի 20%-ից
Վարկի ժամկետը
մինչեւ 15 տարի
Վարկի գումարը
մինչեւ 150.000.000 դրամ
Տոկոսադրույք
սկսած տարեկան 18%,

Հիփոթեքային վարկ՝ անշարժ գույքի վերանորոգում
Վարկի ժամկետը
մինչեւ 10 տարի
Վարկի գումարը
մինչեւ 40.000.000 դրամ
Տոկոսադրույք
սկսած տարեկան 20%

Ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունների ամբողջ փաթեթը (ներառյալ կից ծանոթագրությունները), Բանկի կանոնադրական կապիտալում նշանակալից մասնակցություն ունեցող անձանց եւ Բանկի ղեկավարների, ինչպես նաեւ Բանկի կողմից մատուցվող ծառայությունների եւ սակագների վերաբերյալ տեղեկատվությունը Դուք կարող եք գտնել Յունիբանկ ՓԲԸ տնային էջում: հասցե՝ www.unibank.am

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1

1. ՍՏԱՆԴԱՐՏ ԱՎԱՆԴՆԵՐ ՀՀ ԴՐԱՄՈՎ ԵՎ ԱՐՏԱՐԺՈՒՅԹՈՎ

Ավանդի ժամկետը	Տոկոսների վճարում	AMD 50.000 ից մինչեւ 50 մլն	USD, EUR 100-ից մինչեւ 10.000	USD, EUR 10.001-ից մինչեւ-100000	RUR 3.000-ից մինչեւ 2 մլն
30-90 օր	Ժամկետի վերջում	6.0	5.0	5.5	5.0
	Ամենամսյա	5.5	4.5	5.0	4.5
91-182 օր	Ժամկետի վերջում	6.5	5.5	6.0	5.5
	Ամենամսյա	6.0	5.0	5.5	5.0
183-364 օր	Ժամկետի վերջում	7.0	6.0	6.5	6.0
	Ամենամսյա	6.5	5.5	6.0	5.5
365-550 օր	Ժամկետի վերջում	8.0	7.0	7.5	7.0
	Ամենամսյա	7.5	6.5	7.0	6.5

Ավելի քան 365 օր ժամկետով եւ ավելի քան 50 մլն AMD գումարի կամ համարժեք արտարժույթի չափով ներդրված ավանդների դեպքում տոկոսադրույքը հաստատվում է «Յունիբանկ» ՓԲԸ-ի Վարչության կողմից, անհատական կարգով:

ԱՆՎԱՆԱԿԱՆ ԺԱՄԿԵՏԱՅԻՆ ԱՎԱՆԴՆԵՐ

Ավանդ «Բիզնես»
Ժամկետային կուտակային ավանդ
Տեղաբաշխման ժամկետները՝ 91 օր, 181 օր, 271 օր, 1 տարի, 2 տարի եւ 3 տարի:
Ավանդ AMD, USD, EUR արժույթներով:
Ավանդի գումարը՝ AMD՝ սկսած 300.000 եւ ավելի
USD, EUR ՝ սկսած 1.000 եւ ավելի:

Ավանդի արժույթը	Ավանդի գումարը	Տարեկան տոկոսադրույքը 91 օր	181 օր	271օր	1 տարի	2 տարի	3 տարի
AMD	300.000-ից մինչեւ 3.000.000	6.0	6.5	7.0	9.2	9.5	10.0
	3.000.000-ից ավելի	7.0	7.5	8.0	9.5	10.0	10.5
USD, EUR	1.000 -ից մինչեւ 10. 000	6.5	7.0	7.5	8.0	8.5	9.0
	10.000-ից ավելի	7.0	7.5	8.0	8.5	9.0	9.5

Ավանդից հաշվեգրված տոկոսները ավանդատուին վճարվում են յուրաքանչյուր ամիս:
Տոկոսագումարների վճարման կարգն Ավանդատուն ընտրում է ինքնուրույն՝
- տոկոսների հաշվեգրում հիմնական ավանդին, հաջորդող կապիտալիզացիայով:
- ցպահանջ հաշվին փոխանցում:

Ավանդի համալրումը՝ առանց գումարի եւ հաճախականության սահմանափակման, բացառությամբ ավանդի մարման ժամկետին նախորդող 30 օրվա ընթացքում:

Ավանդային պայմանագրի վաղաժամկետ խզման դեպքում տոկոսները հաշվարկվում են տվյալ պահին Բանկում գործող ցպահանջ ավանդների տոկոսադրույքով:

Օվերդրաֆտի տրամադրում ավանդի գումարի 90%-ի չափով հայցի ներկայացման օրը:

Ավանդ «Unistream-կուտակային»
Ժամկետային կուտակային ավանդ
Կուտակային ավանդ AMD, USD, EUR արժույթներով,
Ավանդի ներդրման նվազագույն գումարը՝ AMD սկսած 35.000 եւ ավել
USD, EUR սկսած 100 եւ ավել
Տեղաբաշխման ժամկետները.

Ավանդի արժույթը	Ավանդի գումարը	Տոկոսադրույքը, % տարեկան 31-90 օր	91-182օր	183օր-364օր	365-730օր	730-1094 օր	1095 օր
AMD	սկսած 35 000 եւ ավել	6	7.5	8.5	9.2	9.5	10
USD	սկսած 100 եւ ավել	5	7	8	9	9.5	10
EUR	սկսած 100 եւ ավել	4	6	7	8	8.5	9

Ավանդի համալրումը՝ պայմանագրի գործողության ժամկետում՝ առանց գումարի եւ հաճախականության սահմանափակումների, բացառությամբ ավանդի մարման ժամկետին նախորդող 30 օրվա ընթացքում:

Ավանդից հաշվեգրված տոկոսները ավանդատուին վճարվում են ժամկետի վերջում:

Բոլոր ավանդատուներին նվեր (առանց սպասարկման վճարի)՝

«Unistream» ArCa քարտ, ավանդի ցանկացած չափով գումարի ներդրման դեպքում,

Visa Classic քարտ, ավանդի սկզբնական գումարը 3.000.000 կամ ավելի ՀՀ դրամին համարժեք գումարի չափով ներդրման դեպքում,

Օվերդրաֆտի տրամադրում ավանդի սկզբնական գումարի 80%-ի չափով:

Ավանդային պայմանագրի վաղաժամկետ խզման դեպքում տոկոսները հաշվարկվում են տարեկան 1.5 % տոկոսադրույքով:

Ավանդ «Սիրված երեխաներին»
Ժամկետային կուտակային ավանդ
Ավանդային հաշիվը կարող է բացվել 18 տարին չլրացած անձանց անունով:
Հաշվի բացումն իրականացվում է ծնողների կամ երրորդ անձանց կողմից:
Ավանդները ընդունվում են ՀՀ դրամով եւ արտարժույթով:

Ավանդի արժույթը	Ավանդի գումարը	Տոկոսադրույքը, % տարեկան
AMD	սկսած 35 000 եւ ավել	8
USD	սկսած 100 եւ ավել	7
EUR	սկսած 100 եւ ավել	7

Տոկոսների վճարման հաճախականությունը - տարին մեկ անգամ՝ երեխայի ծննդյան օրը, ավանդի նկատմամբ հաշվեգրված տոկոսագումարը ավելացվում է ավանդի մայր գումարին:

Ավանդի պայմանագրի գործողության ընթացքում, առանց գումարի եւ հաճախականության սահմանափակման, մայր գումարի ավելացման հնարավորություն:

Տոկոսագումարների վճարման կարգ . տոկոսների հաշվեգրում հիմնական ավանդին, հաջորդող կապիտալիզացիայով:

Ավանդային պայմանագրի վաղաժամկետ խզման դեպքում տոկոսները հաշվարկվում են տվյալ պահին Բանկում գործող ցպահանջ ավանդների տոկոսադրույքով:

* Արտոնություններ: Հիշյալ ավանդատուներին արտոնյալ պայմաններով կտրամադրվեն ուսանողական վարկեր:

Ավանդ «Շահավետ»
Ժամկետային կուտակային ավանդ
Կուտակային ավանդ՝ սկսած 100 000 ՀՀ դրամ գումարից, 183 - 1095 օր ժամկետով, տարեկան 10% տոկոսադրույքով՝ տոկոսագումարների ամենամսյա վճարմամբ:

Ավանդի արժույթը	Ավանդի գումարը	Ավանդի ժամկետ	Տոկոսադրույքը, % տարեկան
AMD	սկսած 100.000 եւ ավել	183 - 1095	10

Ավանդի համալրումը՝ առանց գումարի եւ հաճախականության սահմանափակման, բացառությամբ ավանդի մարման ժամկետին նախորդող 30 օրվա ընթացքում:

Տոկոսների վճարման կարգը՝ փոխանցում ցպահանջ հաշվին կամ քարտային հաշվին:

Ավանդային պայմանագրի վաղաժամկետ խզման դեպքում տոկոսները հաշվարկվում են տարեկան 1.5 % տոկոսադրույքով:

* Բոլոր ավանդատուներին նվեր (առանց սպասարկման վճարի)՝

Visa Electron քարտ՝ ավանդի ցանկացած չափով գումարի ներդրման դեպքում,

Visa Classic քարտ՝ 5 000 000 AMD եւ ավելին գումարի չափով ավանդի ներդրման դեպքում:

Օվերդրաֆտի տրամադրում ավանդի սկզբնական գումարի 90%-ի չափով:

Ավանդ «Յունի-Կուտակային»
Ժամկետային կուտակային ավանդ:
Տեղաբաշխման ժամկետները՝ 91 օր եւ ավելի:
Ավանդի AMD, USD, RUR, EUR արժույթներով:
Ավանդի գումարը՝ առանց սահմանափակման:

Ավանդի արժույթը	Տարեկան տոկոսադրույքը 91 օր եւ ավելի
AMD	11.0
USD; RUR	10
EUR	9

Տոկոսների վճարման կարգը՝ ամենամսյա վճարմամբ կամ տոկոսների հաշվեգրում հիմնական ավանդին հաջորդող կապիտալիզացիայով՝ ժամկետի վերջում վճարմամբ:

Ավանդի համալրումը՝ առանց գումարի եւ հաճախականության սահմանափակման, բացառությամբ ավանդի մարման ժամկետին նախորդող 30 օրը:

Ավանդային պայմանագրի վաղաժամկետ խզման դեպքում տոկոսները հաշվարկվում են տվյալ պահին Բանկում գործող ցպահանջ ավանդի տոկոսադրույքով:

Օվերդրաֆտի տրամադրում ավանդի գումարի 90%-ի չափով հայցի ներկայացման օրը:

Վարչությանը իրավունք վերապահվում Վարչության որոշմամբ պայմանագրային հիմունքներով ինքնուրույն կատարելու խորհրդի կողմից հաստատված ավանդային (ստանդարտ եւ անվանական) տոկոսադրույքաչափերից շեղումներ մինչեւ 1.%-ի սահմաններում 20 մլն եւ ավելի ՀՀ դրամ կամ դրան համարժեք արտարժույթով ավանդներ ներգրավվելու դեպքում:

Դաժան գրաքննությու՞ն, թե՞ հասուն միտում

Մերժվել է Տիգրան Խզմալյանի նաեւ «Օպերա» ֆիլմի վենետիկյան բիենալեում ցուցադրությունը

Երբ միջազգային բիենալեները նոր գաղափարների, ֆանտաստիկ մտքերի մրցույթներ են, ինչպես «Չայելի» ակումբում երեկ ասաց ճարտարապետ **Ասոս Արշակյանը**՝ Տիգրան Խզմալյանի «Օպերա» ֆիլմը Վենետիկի ճարտարապետական բիենալեի Հայաստանի ազգային նախագծի ծրագրից հանելու առիթով հրավիրված ասուլիսին, ապա կինոնկարի դիտումից հետո միակ բանը տարակուսանքն էր, մերժման անհեթեթությունը: Որովհետեւ սա ոչ թե օպերայի շենքի կամ դրա ներսում ու դրսում կատարված իրադարձությունների պատմությունն է, այլ նոր մտածողության արտահայտություն օպերայի շենք երեւույթի հանդեպ: «Յուրաքանչյուր կառուցվող շենք բաբելոնյան աշտարակ է՝ բուրգերից սկսած մինչեւ երկնաքերներ՝ մինչեւ սեպտեմբերի 11-ը, մարդիկ միշտ են նույնն անում եւ նույն պատճառով,- ասաց Տիգրան Խզմալյանը:

Օպերայի շենքը հրաշալիորեն պահպանել է ե՛ւ անցյալը, ե՛ւ ապագայի մարգարեությունը: Դա իմ գաղափարն էր, որ Ասոսն ընկալեց ոչ թե պոետիկ, այլ ճարտարապետական տեսանկյունով եւ առաջարկեց զարգացնել այս միտքը:

Աշխարհում շատ քիչ կառույցներ կան, որոնց շուրջը զարգանում է քաղաքակրթություն, օպերայի շենքը քար չի միայն, դա միջավայր է: Ֆիլմը եւ օպերայի շենքն ավարտված չեն, բաբելոնյան աշտարակն էլ սկզբունքորեն անավարտ է: Ֆիլմի շարունակությունն այսօր օպերայի շուրջն է ծավալվում՝ Թումանյանի եւ Սպենդիարյանի ճչացող բացակայությամբ, ինչ-որ ավտոկայանատեղի շինարարության պատճառով»:

Վենետիկում սեպտեմբերի 14-ից նոյեմբերի 11-ը անցկացվող բիենալեում Հայաստանի ազգային ծրագիր նախագծում Ասոս Արշակյանի ներկայացրած Տ. Խզմալյանի «Օպերա» 10 րոպեանոց փաստագրական ֆիլմը մերժվել էր քաղաքաշինության նախարարության կողմից: Ծայրահեղ կասկածամիտները ու մտքով շեղվածները կարող են քաղաքական ենթատեքստ փնտրել ֆիլմում, կամ գուցե այս օրերն են «ներշնչում», որովհետեւ ֆիլմը օպերայի մասին է եւ մանավանդ ռեժիսորն էլ Տիգրան Խզմալյանն է՝ մարդ, քաղաքացի, որ հայաստանյան արդի մտավորական՝ պահպանողական-հարմարվողական, լավագույն դեպքում «ոսկի լռություն» պահպանողների կամ անտարբերների միջավայրում հստակ սկզբունք ու մտավորական վերաբերմունք է դրսեւորում:

Ֆիլմը տեսանյութերի մեկնաբանությամբ թամանյանական հանճարեղ կառույցը ներկայացնում է տարբեր ասպեկտներով՝ որպես էներգակիր յուրահատուկ կառույց՝ հոգեւոր-մշակութային նշանակությամբ, որպես իր ժողովրդի մեծերի վերջին հրաժեշտի հանգրվան, հակոտնյա գաղափարական բախումների հրապարակային դաշտ (1965, 1988, 1998, 2008), մեծ էներգետիկ կուտակումների բեմահարթակ, որտեղ մերթ մեծարվում, օրհնվում են, մերթ անիծվում, երբ մերթ պարտվում, մերթ հաղթում են, որտեղ արքաներն ու ծաղրածուները փոխարինում են իրար, քաղաքավայր-հրապարակ, որտեղ մերթ արեւ է, մանկական ծիծաղ, մերթ ծեծ ու արյուն: «Օպերայի շենքը իր մեջ կուտակում է աշխարհի ճակատագրերի կարեւոր խաչմերուկներ», ասում է ռեժիսորը՝ ֆիլմի մեկնաբանությունները դիտելով բացառապես գաղափարական-մշակութային կոնտեքստում:

Այս ֆիլմը կարելի է դիտել նաեւ ցուցադրվի, առավել եւս միջազգային փառատոնի մասնակցի: Մենք շրջապատված ենք մենաշնորհներով՝ քաղաքական, տնտեսական, նաեւ մշակութային: Այս էլ որերորդ ֆիլմն է՝ մերժվում է եւ որեւէ գեղագիտական նկատառում չի արվում: Սա մեր բոլորի քաղաքացիական իրավունքի ոտնահարում է, ուստի մեր ողջ հասարակության գործն է. միեւնույն է յուրաքանչյուր իշխանություն կփորձի արգելել այն, ինչ կարող է արգելել:

Մենք ունենք այնքան տարածք, որքան կարողացանք պաշտպանել, հասկապես արցախյան պատերազմից հետո: Մենք կունենանք այնքան

փակ աչքերով՝ ունկնդրելով միայն Տիգրան Խզմալյանի տեքստը՝ իբրեւ ուրույն մտածողական եւ գաղափարական կառույց: Օպերայի շենքն այս պարագայում ընդամենը սիմվոլ է, կարեւորը՝ թե մենք ինչ ենք մեր ներսում կրում: Ցուցադրվող կադրերը վավերագրություն է, թեեւ շատ հետաքրքրական, կարեւորը՝ մեկնաբանությունն է՝ արված է երեք լեզուներով՝ հայերեն, անգլերեն, իտալերեն: Ֆիլմը ստեղծվել է Ասոս Արշակյանի ֆինանսական ներդրումով, կիրառվել է շատ թանկ վարձատրվող համակարգչային եռաչափ գրաֆիկական ծրագիր, որով ստեղծվել է օպերայի շենքը՝ հիմքում ունենալով թամանյանական արխիվային բնագրի նախագծերը: Կատարվել է ծավալուն լուրջ աշխատանք, արվել են ֆինանսական ներդրումներ, այդուհանդերձ ֆիլմը նպատակին չի հասել: Վենետիկի բիենալեում, սակայն ոչ պաշտոնապես ֆիլմը մասնագիտական ցուցադրության է արժանացել եւ բարձր գնահատվել:

Իսկ երեւանյան մերժման պատճառները այդքան էլ հստակ չեն, կարծես թե քաղաքական ինչ-որ բաներ են փնտրել, նույնիսկ հակասիոնիզմի տարրեր (Նոյի անվանափոխությունից ելնելով), բայց ինչել է հարցը՝ ո՞վ է ռեժիսորը: Իսկ ֆիլմի ռեժիսորն առհասարակ նորմալ է վերաբերում գրաքննությանը: «Դա սարսափելի չէ, եթե արգելք չկա: Բայց ինչ իրավունքով մի անանուն չինովնիկ պիտի որոշի, թե որ ֆիլմը ազատություն, որքան կկարողանանք պաշտպանել, եւ դա մեկ մարդու գործ չէ, ոչ մի դասարան այդ ազատությունը մեզ չի նվիրի: Դա մեր ընդհանուր, ներքին ազատության տարածքն է: Ասոս Արշակյանը շատ կարեւոր նախագիծ էր արել, որով Հայաստանը Վենետիկում պիտի երեւար բոլորովին այլ լույսի ներքո: Մերժվում է ինտելեկտուալ Հայաստան ներկայացնելու մեր իրավունքը՝ ցույց տալու, որ մենք դարավոր մշակույթի երկիր ենք», ասում է ֆիլմի ռեժիսորը՝ հասարակության առողջացման ճանապարհներից կարեւոր համարելով մտավորական-մշակութայինը. «Ճարտարապետը պիտի կառուցի, բանաստեղծը գիրք գրի, ռեժիսորը՝ ֆիլմ ստեղծի, լրագրողը եղածը ճիշտ ներկայացնի. ամեն մարդ իր գործով պիտի զբաղվի»:

Ավելացնենք, որ դիմադրության, ճշմարտադավանության հաստատակամությունը եթե հասարակության մի կայուն շերտի մեջ կա, ուրեմն դիմադրության այդ մթնոլորտը, միջնաբերդը կպահպանվի: Եվ որքան այդ բերդի միջնապատերը շատանան, Տիգրան Խզմալյանի ասած ազատության տարածքը կընդլայնվի:

Իսկ անհատապես, կյանքի փորձով ձեռք բերված ներքին ազատությունը որեւէ մեկից չի կարող խլել ոչ մի բյուրոկրատ-չինովնիկ, որեւէ մամուլ կամ TV, որքան էլ տուր տան ուղեղների լվացման քարոզչության իրենց վարպետությանը:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՑԱԿՑԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Պետական գնումների գործակալություն» ՊՈԱԿ-ն (պատվիրատու) ՊԳԳ-ՄԲԱՇՁԲ-08/88 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ **ՀՀ ոստիկանության կարիքների համար ՀՀ քաղաքացիների անձնագրերի տպագրության աշխատանքների ձեռքբերման նպատակով:** Հրավեր ստանալու համար անհրաժեշտ է 850 ՀՀ դրամ փոխանցել «Արդշինինվեստբանկ» ՓԲԸ «Բեջ-գալ» ՍՊԸ -ի 247230066158 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել պատվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ք.Երեւան, Կոմիտասի պ., 54/բ, հեռ. 28-93-25, հանձնաժողովի քարտուղար Կ. Դումբյանին:

Հրավերն անձին տրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը պետք է ներկայացնել մինչեւ դրանց բացման պահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրապարակման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը, ժամը 17.00-ն:

ՄԱՆՈՒԿՈՒՄ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

*Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական բանկը հայտարարում է արտաքին մրցույթ՝ Վիճակագրության վարչության Արտաքին հատվածի վիճակագրության բաժնի **«բաժնի պետ»** թափուր աշխատատեղի համալրման համար:*

Աշխատանքի նպատակն է. Բաժնի աշխատանքների բնականոն ընթացքի կազմակերպում:

Ստորաբաժանման խնդիրներն են.

Արտաքին հատվածի վիճակագրության մեթոդոլոգիայի ՀՀ եւ միջազգային փորձի ուսումնասիրում, զարգացում եւ առաջարկությունների ներկայացում արտաքին հատվածի վիճակագրությունը ընդունված միջազգային չափանիշներին համապատասխանեցնելու նպատակով (համագործակցելով ՀՀ ԱՎԾ հետ):

ՀՀ կենտրոնական բանկի խնդիրների ներքո արտաքին հատվածի ցուցանիշների հավաքագրում, մշակում եւ վիճակագրական վերլուծությունների (հաշվեցում, կանխատեսում, տարբեր ինդեքսների հաշվարկ եւ այլն) իրականացում:

ՀՀ կենտրոնական բանկի տվյալների բանկի զարգացում (արտաքին հատվածի ցուցանիշների համար):

Արտաքին հատվածի վիճակագրության արժանահավատության ապահովում՝ բաժնի իրավասության շրջանակներում:

Հավաքագրված եւ մշակված վիճակագրության ներկայացում լայն հասարակությանը ԿԲ վիճակագրական եւ այլ հրապարակումների տեսքով:

Կենտրոնական բանկի ստորաբաժանումների, Կենտրոնական բանկից դուրս այլ կազմակերպությունների միջեւ (այդ թվում միջազգային կազմակերպությունների, ինչպես նաեւ արտասահմանյան երկրների) տեղեկատվության փոխանակման ապահովում եւ կանոնակարգման կազմակերպում (հատվածի ցուցանիշների մասով):

Պահանջվող կրթությունը եւ գիտելիքների շրջանակը

Բարձրագույն տնտեսագիտական կրթության պարագայում՝ 3 տարվա մասնագիտական աշխատանքային փորձ Կենտրոնական բանկում կամ 6 տարվա մասնագիտական աշխատանքային փորձ ոչ Կենտրոնական բանկում:

Բարձրագույն ոչ մասնագիտական կրթության պարագայում՝ 6 տարվա մասնագիտական աշխատանքային փորձ Կենտրոնական բանկում կամ 9 տարվա մասնագիտական աշխատանքային փորձ ոչ Կենտրոնական բանկում:

Գիտելիքներ հետեւյալ ոլորտներում՝ մակրոէկոնոմիկա (խորացված), տնտեսական վիճակագրություն (խորացված), միջազգային տնտեսագիտություն (խորացված), հաշվապահություն (խորացված), բանկային օրենսդրություն եւ նորմատիվային դաշտ (խորացված), բանկային գործ (միջանկյալ), հավանականությունների տեսություն եւ մաթեմատիկական վիճակագրություն (ներածական), միկրոտնտեսագիտություն (ներածական), էկոնոմետրիկա (ներածական), կառավարման տեսություն (ներածական):

Լեզուների իմացություն հայերենի, ռուսերենի եւ անգլերենի ազատ տիրապետում:

Անհրաժեշտ հմտություններ՝ համակարգչով աշխատելու հմտություն (MS Office, E-views կամ համանման ծրագրեր)

Փաստաթղթերի ընդունելության վերջնաժամկետը՝ 2008թ. հոկտեմբերի 30-ը

Աշխատավարձը՝ 519 300 դրամ

Պահանջվող փաստաթղթերը.

Դիմումի ձեւ (ձեւը զետեղված է ՀՀ կենտրոնական բանկի էլեկտրոնային կայքում - www.cba.am, «Թափուր աշխատատեղեր» բաժնում, կամ տրվում է ՀՀ կենտրոնական բանկում):

Դիմումի ձեւը կարող է ներկայացվել էլեկտրոնային տարբերակով՝ hrm@cba.am հասցեով:

Մրցութային հարցաշարը եւ Կենտրոնական բանկում մրցույթների անցկացման վերաբերյալ տեղեկատվությունը զետեղված է Կենտրոնական բանկի էլեկտրոնային կայքում (www.cba.am) կամ տրվում է Կենտրոնական բանկում:

Պարզաբանումների համար կարող եք զանգահարել ՝ 59-26-34 եւ 26-23 (ներքին):

Հասարակայնության հետ կապերի ծառայություն

Մրցույթի հրավեր 115/08

ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի հայաստանյան գրասենյակը հայտարարում է մրցույթ՝ Սեւան քաղաքի Վազգենյան դպրոցի համար արեւային ջրատաքացուցիչներով տաք ջրամատակարարման համակարգի տեղակայման համար:

Մրցույթի մանրամասն հրավերին կարելի է ծանոթանալ ՄԱԶԾ-ի http://www.undp.am ինտերնետային կայքից կամ գնումների բաժնից՝ ք. Երեւան, Պետրոս Ադամյան 14 հասցեում: Դիմել Գրիգոր Ախնոյանին՝ հեռ. 56 60 73 (ներքին) 126, ժամը 14:00-16:00-ը:

Փաստաթղթերի ներկայացման վերջնաժամկետը՝ հոկտեմբերի 31, ժամը 17:00:

ՈՒՂՂՈՒՄ

Մեր թերթի երեկվա՝ ամսի 15-ի համարում Արաբկիրի թաղապետարանի կողմից տրված Գնանշման հարցման մասին առաջին հայտարարությունում ԱՊՁԲ-14/08-ի փոխարեն պետք է լիներ ԱՇՁԲ-14/08, իսկ երկրորդում՝ ԱՊՁԲ-14/08-ի փոխարեն՝ ԱՊՁԲ-9/08: Հայցում ենք ընթերցողների ներողամտությունը:

www.
azg.am

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հոկտեմբերի 22-ին, ժամը 11.00-ին ՀՀ բնապահպանության նախարարությունը, «ԱԼԿԱԳԱԶ» ՍՊԸ տնօրեն Վ. Վարդանյանը, Սեւանի քաղաքապետարանը կազմակերպում են հասարակական լսումներ Գեղարքունիքի մարզի Սեւան քաղաքի Շահումյան փողոցի վերջնամասում նախատեսվող «ԱԼԿԱԳԱԶ» ՍՊԸ ԱԳԼՃ կայանի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության վերաբերյալ: Նախագծային փաստաթղթերին կարելի է ծանոթանալ ք. Երեւան, Կոմիտաս 29 հասցեում:

ԳՈՎԱԶԴԻ ՀԱՄԱՐ ԶԱՆԳԱՀԱՐԵԼ՝ 58-29-60

Լրատուական գործունէութիւն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետութեան 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 02 Ա Ն 047261, տրուած՝ 17.02.00 թ.:
Թողարկման պատասխանատու, գլխ. խմբ. Յակոբ Աւետիքեան: Տպաքանակ՝ 3000, ստորագրուած է տպագրութեան՝15.10.2008, գինը՝ 100 դրամ, տպագրում է «Տիգրան Մեծ» հրատարակչութեան տպարանում՝ Արշակունեաց 2: